a ajuns economia Spaniei, încearcă să se elibereze de sub tutelă.

Pionieri ai luptei au fost minerii din Asturias. În cursul grevelor care au durat săptămîni de zile, i-au învățat pe semenii lor să opună rezistență.

După un deceniu, statisticienii spanioli au fost nevoiți să înregistreze în decursul unui an 351 „conflicte de muncă" (expresie oficială pentru greve), dintre care 142 numai în minele de cărbuni. Dar numai 8 la sută din acești oameni ajung la vîrsta de pensionare. Majoritatea mor între 40 și 50 de ani din cauza prafului depus în plămîni, boală insidioasă de care suferă aproape jumătate din minerii Spaniei.

Mai există și alte motive pentru care minerii trebuie să se teamă de viitor. Tot mai multe mine nerentabile își închid porțile, tot mai mulți mineri rămîn fără lucru. Numai în 1966 și-au închis porțile 22 de întreprinderi. Din totalul de 1 518 muncitori concediați, numai 200 și-au găsit un nou loc de muncă după doi ani. Astfel, au apărut în rîndurile minerilor din Asturias primii germeni ai sindicatelor secrete („comisiones obreras") în care socialiști, comuniști și creștini luptă pentru mai multe drepturi pentru muncitori.

Astăzi există comisii de muncitori în aproape fiecare întreprindere, dar membrii lor sînt, potrivit cuvintelor unuia dintre ei, „persecutații de predilecție". Ei trebuie să se aștepte în orice clipă să fie arestați pentru „propagandă ilegală", „întruniri ilegale" sau „acțiuni subversive".

Se pare că, nici pe viitor, muncitorii Spaniei nu vor avea mai multe drepturi. Proiectul pentru o nouă lege a sindicatelor, asupra căruia trebuia să dezbată mai întîi parlamentul (Cortes), deși a fost elaborat încă din 1966, proclamă în continuare grevele ca ilegale. Muncitorii și patronii urmează a fi cuprinși laolaltă într-un singur sindicat, iar șefii sindicatelor să fie numiți de șeful statului.

O demonstrație reprimată de poliție la Barcelona

L'EXPRESS

PARIS

DESEGREGAREA PE O CALE OCOLITĂ

UN DOCUMENT care ar umple două pagini întregi ale unui cotidian de mare format și care, totuși, este arid ca un tratat de drept. Un verdict fără apel. El privește 22 de milioane de negri americani. Acest document este un mesaj al președintelui Richard Nixon despre desegregarea din școlile primare și secundare.

Problema ar fi trebuit să fie reglementată din 1954. În acel an, Curtea Supremă a Statelor Unite rostise o sentință istorică : statele care vor menține școli separate pentru copii albi și negri se vor pune în afara legii. Astăzi, 16 ani mai tîrziu, președintele trebuie să amintească încă o dată că această decizie, contestată încă în Sud, nu poate fi revocată, că ea este „legea țării". Dar, însoțind această afirmație de principiu, de restrîngerea aplicării ei : dacă, din punct de vedere legal, segregarea este anticonstituțională, ea încetează de a fi de resortul tribunalelor atunci cînd se întemeiază nu pe lege, ci pe factori inalterabili sau pe situații de fapt (cum este, de pildă, locul de reședință). Pe această cale piezișă, segregarea interzisă **de drept** este admisă **de fapt.**

Albii n-au așteptat declarația președintelui Nixon pentru a face același raționament. În orășelele și satele din Sud ei duc lupta contra legii prin tactici de ariergardă care durează de 16 ani. În Nord, au părăsit centrele orașelor și cartierele unde se infiltrează negrii, pentru a se refugia în noile cartiere de la marginea orașelor. Școlile publice centrale sînt abandonate negrilor. Școlile publice ale noilor cartiere sînt, cum spune o expresie curentă americană, „de o albeață de crin".

Astfel a fost instaurată o segregare **de fapt.** Pentru a remedia situația, guvernul federal și tribunalele au fost mult timp fidele spiritului sentinței din 1954, cerînd ca școlarii albi și negri să fie amestecați, la nevoie transportați cu autobuzele la școli depărtate de domiciliul lor. Ceea ce ar fi dus la corectarea dezechilibrului rasial, ar fi obișnuit pe albi și negri să trăiască în armonie de la cea mai fragedă vîrstă și ar fi sporit „egalitatea șanselor", punînd pe copiii negri în contact cu colegi de un nivel cultural deseori mai ridicat.

Așa a fost sub Administrațiile Kennedy și Johnson. Dar, președintele Nixon a condamnat deplasarea școlarilor, așa-numitul „busing". Chiar dacă, oricum, milioane de copii americani sînt transportați la școală în fiecare zi de autobuze, el vede în folosirea transportului pentru amestecarea copiilor o constrîngere insuportabilă „societății libere". El îi acuză pe partizanii egalității că se dedau la experiențe sociologice asupra unor copii inocenți. În compensație, el acordă negrilor o făgăduială : un credit de un miliard și jumătate de dolari pentru a ameliora școlile lor. El uită că dacă acestea sînt atît de inferioare celor ale albilor, e o consecință a faptului că sînt supuse separatismului, iar banii nu vor smulge pe copiii de culoare din ghetouri.

Politic, încercarea este clară : președintele știe că voturile negrilor îi sînt oricum ostile și că nu poate conta nici pe cele ale micilor albi din Sud sau din Nord, pentru care integrarea rasială este realizată sau pe cale de realizare. În ceea ce privește clasa mijlocie albă, care-i furnizează grosul clientelei electorale, el promite să împiedice integrarea începută prin „busing". Cît despre familiile bogate, ele și-au trimis totdeauna copiii la școli particulare.

Spre a încununa această politică, președintele Nixon nu s-a dat în lături să intre în luptă cu Senatul, în vederea alcătuirii unei Curți Supreme cu o majoritate conformă vederilor sale. După ce a pus în fruntea Curții un conservator, pe Warren Burger, el vrea să asigure acestuia colaborarea unui judecător ales de preferință din Sud. Dar, pînă în prezent, nu a avut noroc : Senatul a respins nu numai pe primul candidat, care comisese imprudențe financiare, ci și pe al doilea, Harrold Carswell, care a fost recomandat în acești termeni : „Noi am dat prea mult loc oamenilor strălucitori, este drept să se acorde de asemenea o reprezentare mediocrilor".

Emile GUIKOVATY

REMARQUES AFRICAINES

BRUXELLES

INTERESELE OCCIDENTALE ÎN „TRIUNGHIUL ALB" AL AFRICII

ÎNCEPÎND cu anul 1961, în „triunghiul alb" al continentului african se desfășoară un război care devine cu fiecare zi din ce în ce mai devastator și mai inuman. Cel mai neliniștitor este faptul că, prin caracterul lor adesea extrateritorial, distrugerile pe care le provoacă creează riscuri foarte serioase pentru pacea generală în Africa. Unele activități militare ale forțelor armate

portugheze, rhodesiene şi sud-africane, îndreptate împotriva forţelor patriotice, sînt adesea dirijate în mod conştient asupra teritoriilor senegalez, guineean şi zambian. Se ştie că, recent Consiliul de Securitate a fost sesizat de o dublă plîngere a guvernelor din Dakar şi Conakry privind agresiunile de care ţările respective au fost victime din partea Portugaliei.

În plin secol douăzeci, 17 000 000 de oameni continuă să trăiască sub jugul cel mai umilitor al dominaţiei coloniale şi rasiale. Este vorba de africani — negri, metişi, hinduşi — care populează regiunea meridională a continentului negru numită cu un termen comun „triunghiul alb", regiune unde se situează Mozambicul, Angola, Zimbabwe, Namibia şi Africa de Sud. Tot aici sînt incluse insulele : Guineea-Bissau, Capul-Verde şi Sao Tomé.

Acest război care se desfăşoară în vastul „triunghi alb" este un război revoluţionar pe care popoarele africane din sudul Saharei îl duc împotriva imperialismului, colonialismului şi rasismului, pentru respectarea dreptului lor la libertate şi egalitate în sînul unei societăţi în care ei formează majoritatea şi principala forţă de producţie.

Susţinătorii rasiştilor din Pretoria, Lisabona şi Salisbury afirmă că accesul negrilor şi metişilor la drepturi civile, în aceleaşi condiţii ca şi albii, va duce la anularea realizărilor obţinute sub administraţia acestora din urmă. Asemenea argumente, care nu sînt valabile nici pentru africanii din „triunghiul alb" nici pentru cei din afara lui, nu rezistă în faţa realităţii. Singurul fapt că africanii din zona meridională s-au ridicat cu armele în mîini pentru a impune respectarea drepturilor lor de a participa activ la conducerea ţării în care ei sînt cetăţeni naturali este suficient pentru a respinge orice argumentare rasistă.

Dacă soarta „triunghiului alb" diferă în mod tragic de cea a altor ţări africane aceasta este, fără nici o îndoială, din cauza unor interese economice externe pe care le suscită bogăţiile minerale ale regiunii şi care sînt de mare importanţă pentru industriile puterilor occidentale. Se afirmă, într-adevăr, că „triunghiul alb" asigură 81 la sută din producţia de aur a Occidentului, este primul producător mondial de diamante fine şi de crom şi al treilea producător mondial de uraniu. În domeniul energiei, Angola este pe punctul de a deveni un mare producător şi exportator de petrol. La sfîrşitul anului 1970 se apreciază că va putea exporta în medie 150 000 de barili pe zi, sau 7 500 000 tone pe an. În acelaşi timp, în Mozambic, unde activităţile de prospectare a petrolului oferă indicii încurajatoare, realizarea barajului hidroelectric de la Cabora-Bassa de către trustul internaţional ZAMCO va permite acestei „provincii portugheze" să devină, în Africa, cea mai mare producătoare şi exportatoare de curent electric la preţuri foarte competitive. Aceste bogăţii minerale (ca şi agricole) prodigioase atrag şi fixează capitalurile puterilor occidentale, în primul rînd din S.U.A., Marea Britanie, R.F.G. şi Franţa. Şi nu există nici o îndoială că această geoeconomie a investiţiilor occidentale se află la baza geografiei politice a decolonizării africane, iar interesul investiţiilor occidentale pentru această regiune se situează în cadrul unei anumite planificări globale care o situează ca o zonă de refugiu a dominaţiei albe opunîndu-se eliberării şi reafricanizării ei. Este interesant de arătat că numai în Zimbabwe (Rhodesia) şi Africa de Sud, investiţiile ţărilor occidentale în domeniul minier ating două miliarde de lire sterline, sau 24 milioane de franci noi. Iar aceste investiţii aduc 28 la sută de profit pe an — cea mai mare taxă de profit din lume. O asemenea situaţie explică deci, în mod clar, atitudinea Occidentului în ce priveşte decolonizarea „triunghiului alb".

Aristide RATSIMBAZAFY

„Numai pentru albi", o inscripţie frecvent întîlnită în ţările apartheidului

Abdou DIOUF

primul ministru al Republicii Senegal

În urma aprobării de către cetăţenii senegalezi a referendumului din 22 februarie 1970, care prevedea, între altele, crearea unui post de prim-ministru, preşedintele Léopold Sedar Senghor l-a numit în această funcţie pe Abdou Diouf.

Abdou Diouf s-a născut la 7 septembrie 1935, la Louga, un mic centru comercial aflat la 250 kilometri nord de Dakar. Între anii 1942 şi 1948, şi-a făcut studiile primare într-o şcoală din Saint-Louis, pe atunci capitala ţării, tot aici terminînd şi studiile liceale. În noiembrie 1955, devine student al facultăţii de drept din Dakar. Trei ani mai tîrziu, Abdou Diouf pleacă la Paris, unde îşi ia licenţa în drept public, urmînd, în acelaşi timp, şi cursurile Şcolii naţionale a Franţei pentru teritoriile de peste mări.

În anul 1960, o dată cu cucerirea independenţei de către Senegal, Abdou Diouf revine în ţara sa. Deşi în vîrstă de numai 25 de ani, el ocupă succesiv posturi importante în administraţia superioară senegaleză. Este numit, mai întîi, director al cooperaţiei internaţionale, apoi secretar general la Ministerul apărării, după care devine guvernator al regiunii Sine-Saloum şi, în sfîrşit, director de cabinet al preşedintelui republicii.

În 1961, la cîteva luni după intrarea sa în administraţie, Abdou Diouf aderă la Uniunea Progresistă din Senegal (U.P.S.), fiind ales secretar general al Uniunii la Louga, oraşul său natal. Pe plan naţional, el este membru al Secretariatului permanent al biroului politic al U.P.S.

La 6 martie 1968, după o remaniere generală a guvernului efectuată de preşedintele Senghor, Abdou Diouf este numit ministrul planului şi industriei, iar apoi secretar general al guvernului.

Desemnat prim-ministru al Republicii Senegal la 26 februarie 1970, Abdou Diouf, se va ocupa, în noua sa calitate, exclusiv de problemele interne, în timp ce de competenţa preşedintelui Senghor vor fi problemele externe şi ale armatei. Noul premier a declarat că-şi va concentra eforturile pentru realizarea celui de-al treilea plan al dezvoltării economice şi sociale a Senegalului.

Desemnarea lui Abdou Diouf ca prim-ministru este considerată de presa africană ca o intenţie a preşedintelui Senghor de a promova tineri reprezentanţi ai generaţiei formate după cucerirea independenţei şi de a asigura stabilitatea instituţiilor.

D. C.

poșta redacției

ÎNCORDAREA DIN REPUBLICA DOMINICANĂ

Al. Vlad, Iași. Discursul ținut la 25 martie de Joachim Balaguer, președintele Republicii Dominicane, prin care își anunța hotărîrea de a participa la alegerile prezidențiale de la 16 mai, a provocat o vie nemulțumire și numeroase proteste în rîndurile opoziției. Cele șapte partide de principale din opoziție au formulat un ultimatum prin care i se cerea președintelui să remită funcțiile sale înainte de 1 aprilie. Balaguer a respins ultimatumul. Urmarea a fost hotărîrea celor șapte partide, de a nu participa la alegerile prezidențiale. (Mișcarea de integrare democratică împotriva realegerii, condusă de actualul vicepreședinte al țării, Francisco Lora ; Mișcarea de conciliere națională, condusă de Garcia Godoy ; Uniunea civică națională ; partidul social-democrat, condus de Moreno Martinez ; partidul quisqueyano, al generalului Wessin y Wessin ; alianța socială democrată și, în sfîrșit, partidul revoluționar dominican, condus de Juan Bosch). De altfel, partidul lui Juan Bosch, după cum am mai informat pe cititorii noștri la „Poșta redacției", adoptase o asemenea hotărîre cu o lună în urmă. În același timp, comentatorii politici consideră creșterea numărului de arestări și asasinate ca un element de încordare tot mai accentuată a climatului politic dominican. Hector Arristy, fost ministru și ambasador al Republicii Dominicane la UNESCO, lider al „Mișcării din 24 aprilie", întors de curînd în țară, a fost arestat de poliția secretă la domiciliul său și expulzat. Arristy se pronunțase împotriva apropiatelor alegeri și în favoarea formării unui guvern care să ceară retragerea imediată a misiunii militare a Statelor Unite din Republica Dominicană și care să naționalizeze un mare număr de întreprinderi americane din țară. În urma manifestațiilor studențești îndreptate împotriva hotărîrii lui Balaguer de a candida din nou, a intenției președintelui de a închide școlile pînă la 1 iunie, a ciocnirilor dintre manifestanți și poliție (soldate cu numeroși morți și răniți), Hector Garcia Godoy, candidatul mișcării de reconciliere națională și fost președinte provizoriu al țării între septembrie 1965 și iulie 1966, a declarat că Republica Dominicană riscă să se angajeze într-un război civil. Toate partidele politice au hotărît să ceară demisia imediată a lui Balaguer și remiterea puterii președintelui Curții Supreme.

„EXPLORER 1"

Ilie Zbravco, com. Secusigiu, jud. Arad. Primul satelit terestru american, „Explorer 1", lansat de la Cape Kennedy (numit încă, în acea perioadă, Cape Canaveral) la 31 ianuarie 1958, a recăzut de curînd în atmosferă după o călătorie de doisprezece ani, dezintegrîndu-se. Lansarea satelitului decursese normal, fără vreun incident ; dar, îndată ce s-a instalat pe orbită, s-a constatat că aparatul Geiger nu transmitea informații decît sporadic. Fenomenul a fost clarificat mult mai tîrziu, după lansarea lui „Explorer 3" : sateliții pătrundeau în zonele de radiații numite „centura Van Allen", zone compuse din particule nucleare, grupate în spațiu sub influența cîmpului magnetic terestru. Potrivit informațiilor publicate recent, au mai rămas pe orbită 1839 de sateliți, dintre care cel mai vechi este „Vanguard 1", lansat la 17 martie 1958. Se pare că acest satelit (apogeu — 4 000 km și perigeu 900 km) se va roti încă în jurul Pămîntului între 200 și 1 000 de ani.

PREȘEDINTELE CONSILIULUI NAȚIONAL AUSTRIAC

Valentin Stănescu, Constanța. Alfred Maleta a fost înlocuit recent de Karl Waldbrunner în funcția de președinte al Consiliului Național austriac. Karl Waldbrunner este primul deputat socialist care ocupă această funcție. Născut în 1906, la Viena, Waldbrunner a intrat, ca student, în mișcarea socialistă austriacă. După război a fost ministru plenipotențiar la Moscova. Între 1946 și 1956 a ocupat funcția de secretar central al partidului socialist austriac. A fost ministru federal al comunicațiilor și industriilor naționalizate în 1949, ministru al comunicațiilor și industriei electrice între 1956 și 1962. În discursul pronunțat cu prilejul alegerii sale în funcția de președinte al Consiliului Național austriac, Karl Waldbrunner a insistat asupra necesității unor reforme parlamentare între care, potrivit observatorilor politici, cele mai importante ar fi modificarea sistemului electoral actual și abolirea privilegiilor fiscale ale oamenilor politici. El a precizat că activitatea parlamentară nu va putea începe înainte de formarea noului guvern.

Ștefan Bădescu, com. Șiria, jud. Arad ; Aftenie Bostan, Tulcea. 1) Contele Karl von Spreti, fostul ambasador al R. F. a Germaniei la Ciudad de Guatemala, răpit și ucis de curînd, era în vîrstă de 63 de ani. Înaintea carierei diplomatice practicase arhitectura. După al doilea război mondial a ocupat diferite funcții politice în cadrul Partidului creștin-democrat. În 1956 a fost numit ambasador în Luxemburg, în 1959 în Cuba, în 1963 în Iordania, în 1966 în Republica Dominicană. Karl von Spreti fusese numit în funcția de ambasador al R. F. G. în Guatemala în urmă cu două luni. 2) Imunitatea personalului diplomatic este o lege de drept internațional.

ALEGERILE DIN DAHOMEY

I. Avram, București. Alegerile prezidențiale din Dahomey, care au avut loc în luna trecută, au fost suspendate la 28 martie și apoi anulate definitiv. S-a hotărît, în același timp, formarea unui guvern de uniune națională, în săptămînile care urmează. Știrea a fost anunțată, printr-o proclamație radiodifuzată, de către locotenent-colonelul Paul Emile de Souza, președintele directoratului militar care conduce țara.

Ion I. Gurgui, com. Bîrca, jud. Dolj. Despre proiectul avionului „Islander", presa noastră a scris în luna martie.

I. Vasilescu, București. 1) Agenția Havas a luat ființă în anul 1823. În 1919 s-a împărțit în două sectoare : informații și publicitate. Primul a devenit întreprindere de stat în 1940 și și-a schimbat numele în agenția France Presse în 1944. Al doilea sector și-a păstrat numele de agenția Havas, precum și forma de societate anonimă. 2) Insulele Galapagos aparțin Ecuadorului. 3) Insurecția de la Guyaquil și victoria generalului Antonio José de Sucre, de la Pichincha, în urma cărora Ecuadorul și-a dobîndit independența, n-au avut loc în același an. Insurecția de la Guyaquil s-a desfășurat la 9 octombrie 1820, iar luptele de la Pichincha s-au încheiat la 24 mai 1822. La sfîrșitul acestor evenimente, Ecuadorul s-a alăturat Federației Columbia, fondată de Bolivar. Urmînd exemplul Venezuelei, Ecuadorul s-a retras din această federație în 1830, devenind independent sub numele de Republica del Ecuador.

RĂZBOIUL BURILOR

T. Eftimie, Sinaia. Acum șaptezeci de ani, războiul început de imperialismul englez împotriva burilor aducea continentul african în atenția întregii lumi. În octombrie 1899, cînd armatele britanice porniseră marea lor ofensivă, se credea că totul va decurge „normal" și că, în cel mult două săptămini, teritoriile — bogate în aur, diamante și minereuri — atît de rîvnite de colonialiști, vor putea fi integrate în imperiul colonial britanic. Eroismul burilor a imprimat, însă, o altă evoluție situației de pe fronturile de luptă. În primăvara anului 1900, bilanțul publicat de presa mondială — inclusiv cea engleză — menționa : armatele reginei Victoria, intrate în luptă cu 150 000 de oameni, pierduseră 13 000 dintre ei (8 000 de morți și 5 000 de prizonieri) ; burii, apărîndu-se cu 30 000 de oameni, pierduseră numai 7 000. În mai toate marile capitale ale lumii aveau loc demonstrații de simpatie pentru buri, Anglia fiind unanim condamnată ca agresoare. Între luptătorii buri se distinge Paulus Krüger, președintele republicii bure Transvaal care luptă în tranșee, alături de concetățenii săi. Burii erau, la origine, colonișți olandezi, veniți încă din secolul al XVII-lea în regiunea Capului Bunei Speranțe. Mai tîrziu, siliți tot de englezi, s-au retras către interiorul Africii, creînd, pe teritoriile locuite de zuluși, boșimani și hotentoți, republicile Transvaal și Orange. Sursa diferendului o constituia faptul că burii nu vroiau să accepte „ocrotirea" britanică. Ei au fost în cele din urmă învinși, armatele lor fiind scoase definitiv din luptă în 1902. În 1910 a fost creată Uniunea Sud-Africană, ca dominion britanic, avînd încorporate teritoriile fostelor republici Orange și Transvaal, precum și ale Coloniei Capului și Natalului. (În fotografie : Voluntari buri, îmbarcîndu-se pentru front, în gara Pretoria ; aprilie 1900).

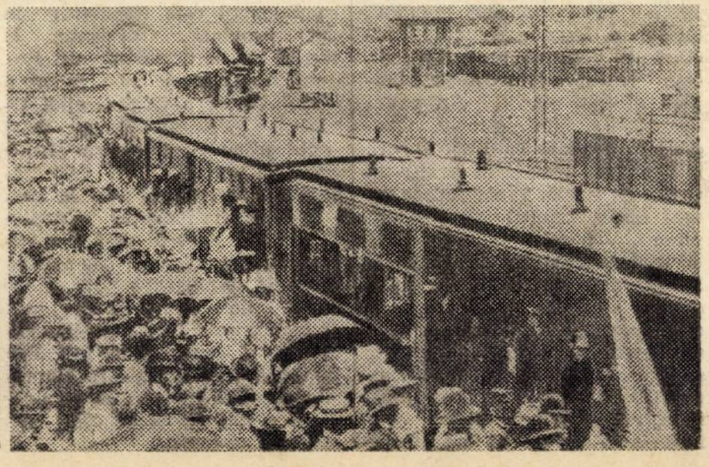

poșta redacției

ANDRÉ JACQUES GARNERIN

Ziua de 22 octombrie 1797 se înscrie ca o dată importantă în istoria aviației : este ziua de naștere a parașutei. Despre „umbrela coboritoare" s-a scris cu mult înainte ; au fost făcute chiar și încercări de parașutări. De la Leonardo da Vinci a rămas un desen care reprezintă o parașută. Pînă în 1797, nimeni n-a avut îndrăzneala unei parașutări din balon. Ziarele franceze ale timpului au relatat despre importantul eveniment, care s-a petrecut la Paris, sub privirile mulțimii uimite. Ele au prezentat datele tehnice ale primei parașute, descriind cu lux de amănunte întreaga experiență. După cîteva zile, Academia franceză a publicat o comunicare specială, în care a scos în evidență „realizarea cetățeanului Garnerin A. J.", menționînd că acesta a pus în practică proiectele elaborate în perioada prizonieratului din Austria. André Jacques Garnerin s-a născut la Paris, în anul 1769, într-o familie săracă. A fost elevul lui Charles, constructorul balonului cu hidrogen. În timpul revoluției franceze, a făcut parte din Comitetul executiv al iacobinilor. La propunerea lui Garnerin a fost înființată, în 1793, prima grupă de aeronauți militari. În

luptele de la Marchienne este luat prizonier de armatele engleze și predat apoi autorităților austriece. Este eliberat după 17 luni. Intră în armata lui Napoleon, apoi face demonstrații cu parașuta în Anglia și Rusia. Soția sa este prima femeie care a coborît cu parașuta. Garnerin își continuă exercițiile pînă în anul 1825 cînd, în timpul unui salt, suferă un grav accident, în urma căruia își pierde viața.

D. MACH
Cîmpia Turzii

REPUBLICA BURUNDI

Ion Georgescu, Buzău. Republica Burundi are o suprafață de 27 834 kmp. La sfîrșitul anului 1968, numărul locuitorilor era de circa 3 400 000 (deci o densitate medie de 122 locuitori pe kmp). Istoria regatului Burundi începe în secolul al XVI-lea, cînd regele N'Tare Rushati impune o conducere unică. În timpul regelui (sau **mwami-ului)** Mwezi IV Gisaba (1852-1908), colonialiștii germani pătrund în acest teritoriu și obligă populația locală să li se supună prin tratatul semnat la Kiganda, în 1903. După primul război mondial, teritoriul Ruanda-Urundi, incluzînd actualul stat Burundi, este trecut sub mandat belgian și apoi atașat, din punct de vedere administrativ, Congoului belgian. În 1945, O.N.U. înlocuiește mandatul printr-un regim de tutelă. Treisprezece ani mai tîrziu, prințul Rwagasore pune bazele partidului UPRONA (Partidul Unității și Progresului Național). În 1961, după alegerile generale, în care partidul UPRONA obține un însemnat succes, Burundi se transformă într-o monarhie constituțională. Prințul Rwagasore, numit prim-ministru, este însă asasinat de 13 octombrie. Un protocol privind autonomia internă este semnat cu Belgia, două luni mai tîrziu. După obținerea independenței (1 iulie 1962), Burundi cunoaște opt lovituri de stat sau schimbări de guvern. La 28 noiembrie 1966, regele N'Tare V este destituit și se proclamă republica. Președintele țării este numit colonelul Michel Micombero. În legătură cu politica externă a Republicii Burundi, vă recomandăm consultarea interviului acordat de ministrul afacerilor externe al acestei țări revistei noastre și publicat în numărul 15. Din punct de vedere administrativ, Republica Burundi este împărțită în opt provincii, divizate, la rîndul lor, în arondismente. Republica Burundi este membră a O.N.U. și a Organizației Unității Africane. Există două limbi oficiale : franceza și kirundi. Economia țării este bazată de agricultură ; 90 la sută din populație lucrează în această ramură și 80 la sută din exporturi sînt agricole (în special cafea și bumbac). Există zăcăminte de casiterită și aur. Industria este foarte puțin dezvoltată și concentrată la Bujumbura (capitala țării). Ramurile care au început să se dezvolte sînt în special cea alimentară și textilă.

RELAȚIILE DINTRE R.A. YEMEN ȘI ARABIA SAUDITĂ

G. Ursu, Bacău. 1) Observatorii politici înregistrează acțiuni îndreptate spre normalizarea relațiilor dintre Republica Arabă Yemen și Arabia Saudită. În acest sens este citată reuniunea Consiliului Național Yemenit de la Sanaa, în care șeicul Abdallah el Ahmar a prezentat un raport asupra rezultatelor recentei conferințe islamice a miniștrilor afacerilor externe de la Jeddah. La această conferință, reprezentanți ai vieții politice din Republica Arabă Yemen și din Arabia Saudită au avut o serie de întrevederi, în care au fost discutate perspectivele unor bune relații de vecinătate. Consiliul Național Yemenit a aprobat în unanimitate atît rezoluțiile conferinței islamice, cît și rezultatele convorbirilor bilaterale. Ziarul londonez „Financial Times" consideră că, în cadrul întrevederilor, s-a căzut de acord asupra liniilor generale ale unui acord în patru puncte, acord care ar urma să se încheie între cele două țări : încetarea polemicii ; încetarea focului în zona din nordul Yemenului și sistarea ajutorului saudit acordat triburilor rebele ; întoarcerea exilaților politici refugiați în Arabia Saudită (excepțînd pe imamul El Badr și membrii familiei Hamideddin) ; o „conferință de reconciliere" care ar pune capăt războiului civil din R. A. Yemen și ar duce la formarea unui nou guvern republican. 2) Moktar Ould Mohamedoun Daddah a fost ales în funcția de președinte al Republicii Mauritania la 7 august 1966.

Gabriela Ștefan, Brad, jud. Hunedoara. 1) Noua Zeelandă face parte din Commonwealth. Din noiembrie 1960, puterea aparține Partidului Național condus de Keith Holyoake (prezentat la „Poșta redacției", la sfîrșitul anului trecut). 2) Informații despre maori găsiți în nr. 48 din 1969. 3) Canalul Corint (în fotografie) a fost săpat între 1883 și 1893, în istmul cu același nume, pentru a se evita navigarea în jurul Peninsulei Peloponez a navelor de mic tonaj, care asigurau legăturile între Marea Adriatică și Ionică și Marea Egee. În 1944 a fost închis de armatele hitleriste. A fost redeschis în 1949. Canalul are o lungime de 6 300 m și o adîncime de 8 m.

I. Goia, Oradea. 1) Pactul N.A.T.O. a fost înființat la 4 aprilie 1949. 2) Tratatul de la Varșovia a fost semnat la 14 mai 1955.

Costel Bălan, Huși. 1) Generalul Afrifa este în continuare șeful statului Ghana. 2) Dudley Shelton Senanayake, primul ministru al Ceylonului, s-a născut în anul 1911 la Colombo. Își face studiile în Ceylon și în Anglia. În anul 1947 a fost ministru al agriculturii ; în 1952 devine premier, ministru de externe și ministru al apărării. În 1953 demisionează. Revine pe scena politică în 1957. În 1965 este ales din nou prim ministru.

Ion Haralambie, jud. Botoșani ; Dan Petcu, Turnu Severin ; George Jianu, Rîul Alb, Dîmbovița ; Mihai Lazărea, Botoșani ; Constantin Cîrstea, Valea Sadului, jud. Gorj ; Ionel Macovescu, București ; Gheorghe D. Sava, com. Gherăseni, jud. Buzău ; Alex. Nicolau, Huși ; Ionel Teodorescu, Orăștie. Amintim că nu răspundem la întrebările formulate în buletinele unor concursuri.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

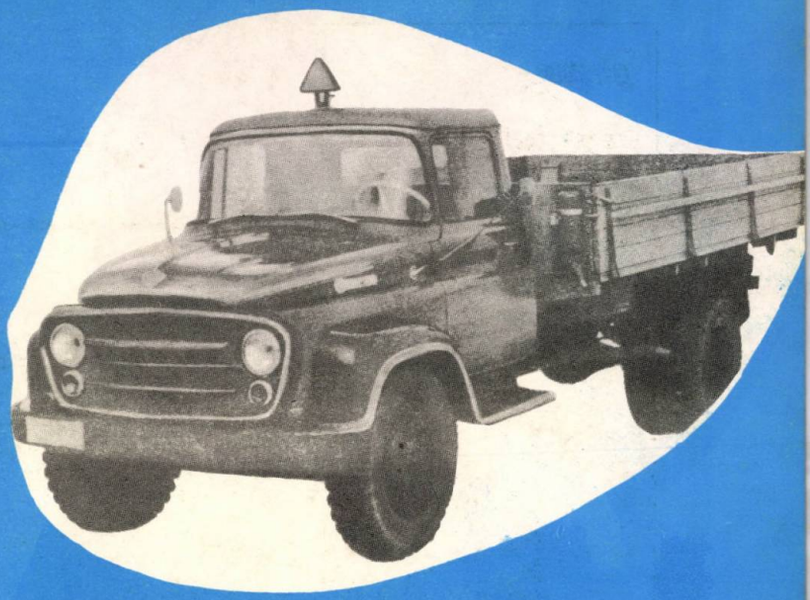

UZINA DE REPARAȚII AUTO SUCEAVA

Produse pentru 1970

- INSTALAȚII CU OBLON AUTOÎNCĂRCĂTOR
- NTRU CAMIOANE • FREZE CU UN ROTOR
- ENTRU DEZĂPEZIRE, INSTALATE PE TRACTOR
- U. 650 • PALETE PENTRU PALETIZAREA PRODUC-
- TIEI DE RULMENȚI • DIFERITE TIPURI DE CON-
- TAINERE DIN METAL • DIFERITE TIPURI DE ROLE
- TRANSPORTOARE • CĂRUCIOARE TRANSPALETE
- HIDRAULICE • MACARALE HIDRAULICE INSTA-
- LATE PE AUTOCAMIOANE SR 112 CU CAPACI-
- TATE DE 2,5 T. • UZINA SE BUCURĂ DE UN BI-
- NEMERITAT RENUME PENTRU REPARAȚIILE AUTO
- PE CARE LE EXECUTĂ

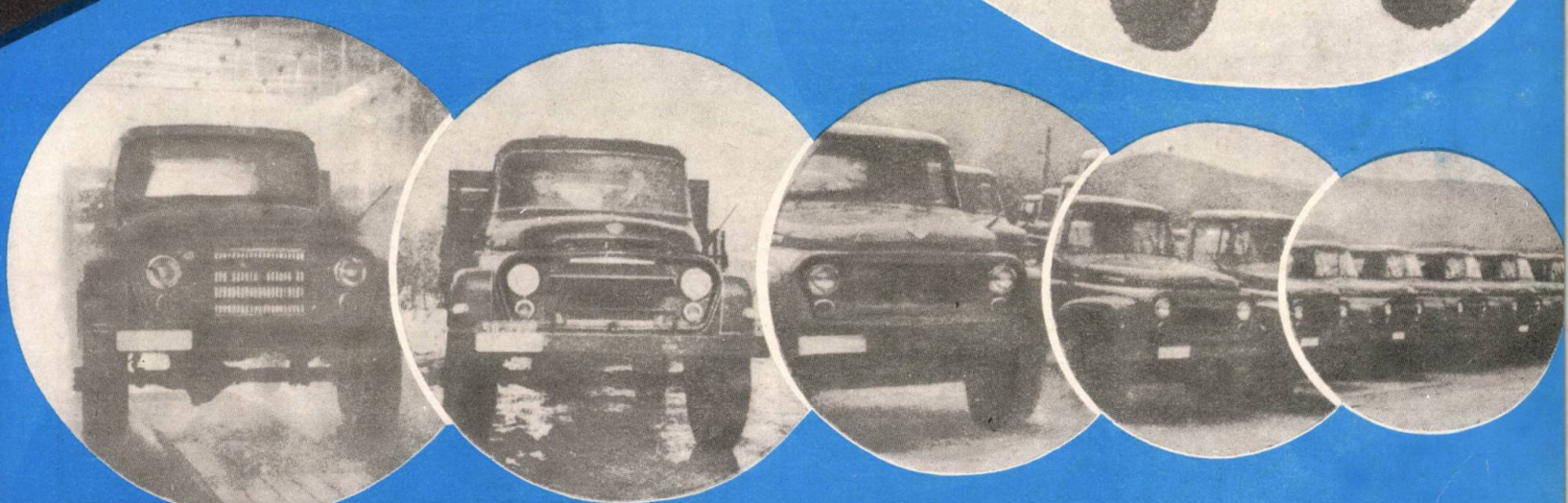

UZINA LAMINORUL – BRĂILA

str. Transilvaniei 1-5

produce

• FURCI • LANTURI • CUIE • SURUBURI • NITURI • PIULITE • NIPLURI PENTRU RADIATOARE • LAMINATE • LAMINATE COJITE • SIRMA TRASĂ

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

Nr. 17 *23 aprilie 1970*

Centenarul nașterii lui Vladimir Ilici LENIN

Piața comună: NUMĂRĂTOARE INVERSĂ?

S.O.S. în cosmos

reportaj pe glob

BAGDAD

Tovarășul Nicolae Ceaușescu rostindu-și cuvîntarea la adunarea festivă consacrată centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin

Un aspect de la lucrările sesiunii științifice „Leninismul și victoria socialismului în România"

Documente expuse în cadrul expoziției „100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin", deschisă la Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 17 (339) — 23 APRILIE 1970

sumar

2 LENINISMUL ŞI PRINCIPIILE POLITICII EXTERNE A ROMÂNIEI SOCIALISTE. *Constantin Florea*

DE LA CORESPONDENŢII ŞI TRIMIŞII NOŞTRI

5 MOSCOVA. Festivităţile consacrate centenarului naşterii lui V. I. Lenin. *George G. Potra*
9 GENEVA. Tratativele de dezarmare. *Tiberiu Bogdan*
11 HANOI. Ritmurile industrializării. *Corneliu Vlad*

6 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Radu Pascal*

ARTICOLE

8 Evoluţia ascendentă a relaţiilor româno-turce. *Eugen Phoebus*
12 Bugetul britanic şi scadenţa electorală. *Mihai Matei*
13 Cei trei Icari şi „Odiseea" lor. *Felicia Antip*
18 Dispute electorale dominicane. *Anca Voican*
19 Piaţa comună. Începe „count down"-ul? *Ilie Şerbănescu*
21 Africa de Sud. Între rasişti şi ultrarasişti. *E. S. Sachs*

REPORTAJ PE GLOB

16 Întîlnire cu Bagdadul. *George Serafin*

LUMEA ÎN CĂRŢI ŞI REVISTE

22 Lenin văzut de români. *Dr. Augustin Deac*

SERIAL

24 Miliarde sub gheaţă (4). *Mircea Grigorescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Newsweek, Stern, Le Monde Diplomatique, The African Communist

PROFIL

30 EMIL JÓNSSON, ministrul afacerilor externe al Republicii Islanda

POŞTA REDACŢIEI (31—32)

În acest număr

Centenarul naşterii lui V. I. Lenin

Adunarea festivă de la Moscova

■

Leninismul şi principiile politicii externe a României socialiste

DIN ACTUALITATEA INTERNAŢIONALĂ

GENEVA: Tratativele de dezarmare

LUXEMBURG: „Numărătoare inversă" în Piaţa comună

LONDRA: Bugetul şi scadenţa electorală

PRETORIA: Între rasişti şi ultrarasişti

Apollo—13 CEI TREI ICARI ŞI ODISEEA LOR

LEGENDARUL NORTH-WEST PASSAGE

LENINISMUL și principiile politicii externe a ROMÂNIEI SOCIALISTE

Împreună cu popoarele Uniunii Sovietice, ale celorlalte țări socialiste, cu mișcarea comunistă și muncitorească internațională, cu forțele revoluționare și progresiste din întreaga lume, poporul român sărbătorește în aceste zile un eveniment istoric de mare importanță — centenarul nașterii lui Vladimir Ilici Lenin, discipol și continuator strălucit al lui Marx și Engels, conducător de frunte al proletariatului revoluționar, al oamenilor muncii de pretutindeni, militant neobosit pentru eliberarea socială și națională a popoarelor, pentru triumful socialismului și comunismului.

Vladimir Ilici Lenin a lăsat partidelor comuniste și muncitorești o moștenire teoretică și practică uriașă, deosebit de profundă în semnificații, atît în planul luptei pentru transformarea revoluționară a societății în direcția socialismului și progresului, cît și în ce privește principalele obiective pe care statul socialist are misiunea de a le promova în relațiile sale internaționale. Continuînd și dezvoltînd, în noile condiții istorice, indicațiile de principiu ale lui Marx și Engels, care au pus primele jaloane ale unei politici externe socialiste, el a fundamentat științific coordonatele de bază ale politicii externe a primului stat socialist din lume, a participat direct la transpunerea ei în viață.

Opera celui care a fost întemeietorul primului stat socialist din lume constituie o pildă strălucită de fermitate revoluționară, de gîndire cutezătoare, de permanent și curajos efort în acțiunea istorică de îmbogățire continuă a teoriei, a strategiei și tacticii mișcării muncitorești în strînsă corelație cu noile probleme și sarcini revoluționare, cu realitățile epocii respective, cu cuceririle geniului uman în necontenita investigare științifică a naturii și societății. Nu întîmplător, marxism-leninismul și-a afirmat superioritatea asupra oricăror alte teorii, a devenit invincibil, deoarece el nu este o dogmă, o colecție de teze imuabile, ci o concepție vie, o metodă revoluționară de analizare a fenomenelor sociale, o strălucită armă a clasei muncitoare în lupta pentru transformarea societății, corespunzător intereselor progresului și civilizației.

Aplicarea adecvată a concluziilor principiale formulate de V.I. Lenin, în diferitele domenii ale vieții sociale, conform spiritului profund creator, propriu marxism-leninismului, constituie un imperativ fundamental, de stringentă necesitate, în zilele noastre. Structura, configurația politică a lumii contemporane, schimbările de o uriașă amploare și profunzime care se succed într-un ritm extrem de rapid în întreaga viață socială, în cunoașterea științifică, în relațiile internaționale, evantaiul tot mai larg și mai divers al forțelor social-politice care participă activ la lupta pentru democrație și pace, pentru socialism și progres social, problemele majore cu care sînt confruntate țările socialiste, popoarele din lumea întreagă — toate acestea ridică în fața clasei muncitoare, a partidelor comuniste, a tuturor forțelor progresiste, sarcini noi, deosebit de complexe, probleme a căror rezolvare este direct condiționată de capacitatea fiecărui partid de a aplica principiile generale ale comunismului conform condițiilor istorice concrete ale fiecărui popor, particularităților evoluției contemporane a relațiilor internaționale. **„Mai mult ca oricînd, în aceste condiții** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea ținută la Adunarea festivă din București, consacrată centenarului nașterii lui V. I. Lenin — **partidele comuniste nu-și pot îndeplini misiunea lor istorică decît acționînd în spirit creator, dezvoltînd necontenit tezaurul gîndirii marxist-leniniste, străduindu-se să găsească răspunsuri concrete la realitatea vie de astăzi, să descopere soluțiile cerute de lupta revoluționară din zilele noastre".**

Aplicarea creatoare a principiilor fundamentale ale marxism-leninismului este o trăsătură caracteristică esențială a activității Partidului Comunist Român și guvernului Republicii Socialiste România, atît pe plan intern cît și pe plan internațional. Acționînd în spiritul învățăturii marxist-leniniste, elaborîndu-și politica în lumina cerințelor obiective a particularităților istorice și naționale ale țării noastre, Partidul Comunist Român a călăuzit și călăuzește cu succes poporul nostru în înfăptuirea operei complexe de edificare a noii orînduiri. În întreaga lor activitate, partidul și guvernul țării noastre pornesc de la unitatea organică dintre politica internă și cea internațională. Succesele obținute în făurirea socialismului în România, ridicarea bunăstării poporului nostru, înflorirea națiunii noastre socialiste constituie un aport de preț la întărirea în ansamblu a sistemului socialist mondial, la cauza colaborării și prieteniei între popoare, a progresului și păcii în lume. Politica externă a României constituie o emanație a voinței, aspirațiilor și năzuințelor fundamentale ale națiunii noastre socialiste. Consacrîndu-și toate forțele și energiile creatoare înfăptuirii programului de dezvoltare multilaterală a patriei, elaborat de către Congresul al X-lea al P.C.R., partidul și guvernul țării noastre manifestă, în același timp, un înalt spirit de responsabilitate pentru cauza generală a socialismului și progresului, pentru dezvoltarea colaborării internaționaliste cu celelalte țări socialiste, cu toate partidele comuniste și muncitorești, contribuie activ la statornicirea în lume a unui climat sănătos, de pace și securitate, propice afirmării intereselor vitale ale fiecărui popor.

Orientată în permanență de către Partidul Comunist Român, politica externă a României socialiste se întemeiază pe analiza științifică, marxist-leninistă a fenomenelor și legilor obiective ale evoluției sociale, pe studierea și cunoașterea temeinică a realităților vieții internaționale contemporane, în întreaga lor complexitate, ceea ce îi permite să distingă sensul evoluției evenimentelor, elementele și tendințele care se impun în desfășurarea raporturilor de forțe, factorii noi, cu acțiune de perspectivă, de natură a înrîuri în mod decisiv cursul proceselor social-politice. Amploarea și multilateralitatea acestei activități, bogăția de forme și metode, largul diapazon al inițiative-

lor, propunerilor și acțiunilor întreprinse pe multiple planuri au determinat ca, în ultimii ani, țara noastră să-și intensifice și să-și diversifice continuu relațiile sale externe, să aducă o contribuție tot mai activă la întărirea forțelor socialismului și păcii, a întregului front antiimperialist, la triumful idealurilor de independență și suveranitate națională, de înțelegere și cooperare între popoare, de pace și securitate.

În centrul politicii sale externe, România situează întărirea prieteniei, alianței și colaborării frățești cu toate țările socialiste. Această orientare politică se întemeiază pe factori obiectivi, cu o acțiune profundă, permanentă. De țările socialiste sîntem uniți prin comunitatea de orînduire socială, ideologie și țeluri, prin lupta comună pentru socialism și comunism, pentru pacea și progresul omenirii. Țara noastră a dezvoltat și dezvoltă larg relațiile politice, economice, tehnico-științifice cu țările socialiste, lărgește continuu schimburile dintre organizațiile de partid, de stat și obștești din țările frățești, schimburile de experiență în făurirea noii orînduiri. Năzuința de a contribui la întărirea relațiilor de colaborare își găsește, printre altele, expresia în atenția permanentă pe care conducerea de partid și de stat a țării noastre o acordă întîlnirilor și discuțiilor directe cu conducerile de partid și de stat din celelalte țări socialiste.

România socialistă dă o înaltă prețuire prieteniei și colaborării frățești cu Uniunea Sovietică, relațiilor dintre partidele și popoarele celor două țări, relații cu tradiții îndelungate care în anii socialismului s-au ridicat pe o treaptă superioară, cunoscînd o puternică dezvoltare. Pornind de la convingerea că întărirea solidarității și prieteniei reciproce corespunde intereselor ambelor popoare, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii, Partidul Comunist Român și guvernul țării noastre acționează consecvent pentru adîncirea și dezvoltarea continuă a prieteniei româno-sovietice pe baza principiilor marxism-leninismului și internaționalismului socialist.

În organizarea colaborării cu țările socialiste, partidul și statul nostru pornesc de la realitatea existenței obiective a 14 țări socialiste, de la perspectiva dezvoltării istorice a sistemului mondial socialist, ca rezultat al trecerii inevitabile, în cadrul unui proces legic, a noi și noi popoare pe calea socialismului. Este evident, de aceea, că formele colaborării reciproce în diferite domenii — politic, economic, militar, cultural — trebuie să aibă în vedere aceste realități și perspective, să nu se limiteze doar la sfera unor țări, ci, dimpotrivă, să-și fixeze drept țel principal extinderea continuă a legăturilor între toate țările sistemului mondial socialist. În lumina acestor considerente, România acordă o deosebită atenție dezvoltării colaborării economice, schimburilor și cooperării în producție cu celelalte țări membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, militează pentru promovarea unor asemenea forme și metode de colaborare, care să asigure participarea la acest organism și a altor țări socialiste și chiar nesocialiste, așa cum se prevede, de altfel, în statutul C.A.E.R. Țara noastră dezvoltă, totodată, colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate statele socialiste, în interesul reciproc și al cauzei generale a socialismului.

Pornind de la faptul că sistemul mondial socialist este format din state independente și suverane — care au de rezolvat, în cadrul obiectivelor fundamentale comune, sarcini specifice impuse de diversitatea condițiilor concrete, stadiul respectiv de dezvoltare — partidul nostru consideră că perfecționarea colaborării dintre țările socialiste trebuie să favorizeze dezvoltarea tot mai puternică a fiecărei țări socialiste, respectarea intereselor ei, pe baza dreptului inalienabil al fiecărui popor de a hotărî asupra politicii sale interne și externe. Este pe deplin evident că dezvoltarea cu succes a fiecărei țări socialiste, progresul ei multilateral constituie un factor de prim ordin în dezvoltarea sistemului mondial socialist în ansamblu, în întărirea continuă a colaborării și solidarității internaționaliste a țărilor socialiste. În consecință, preocuparea pentru asigurarea bunului mers al construcției socialiste și comuniste, pentru dezvoltarea și înflorirea fiecărei națiuni socialiste, pentru progresul ei economic și cultural reprezintă îndeplinirea atît a îndatoririlor naționale, față de propriul popor, cît și a îndatoririlor internaționale, față de mișcarea comunistă și muncitorească mondială. Este pe deplin evident că procesul istoric de apropiere internaționalistă a națiunilor socialiste se poate desfășura cu succes numai pe baza respectării intereselor fiecăreia dintre ele, a asigurării egalității depline în drepturi, a dezvoltării și înfloririi fiecărei națiuni socialiste. **„Cu cît partidul exprimă mai bine cerințele progresului social, interesele maselor muncitoare, cu cît rezolvă mai bine problemele luptei revoluționare,** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **cu atît devin mai trainice legăturile sale cu masele, crește încrederea poporului în partid, sporește contribuția sa la cauza generală a socialismului și comunismului. În felul acesta partidul comuniștilor îmbină în activitatea sa cerințele patriotismului și internaționalismului, își îndeplinește atît răspunderile ce-i revin față de clasa muncitoare, de propriul popor, cît și îndatoririle internaționale — pentru că sarcinile sale sînt concomitent naționale și internaționale, pentru că victoriile obținute pe plan național constituie împreună cuceriri ale clasei muncitoare pe plan internațional".**

Așa cum se știe, ca țară participantă la Tratatul de la Varșovia — încheiat în scopul apărării țărilor membre împotriva unui eventual atac în Europa al puterilor imperialiste — România întărește în permanență colaborarea pe plan militar cu aceste țări. În același timp, țara noastră dezvoltă colaborarea cu armatele tuturor statelor socialiste. În dezvoltarea acestei colaborări, țara noastră pornește de la premisa că forța de apărare a țărilor participante la Tratatul de la Varșovia se bazează pe forța și tăria fiecărei armate naționale, că fiecărui stat îi revine îndatorirea de răspundere de a-și întări propria armată. Așa cum au subliniat în repetate rînduri partidul și guvernul nostru, România socialistă a fost și va fi întotdeauna gata să lupte împreună cu țările socialiste frățești pentru respingerea oricărui atac imperialist, în interesul salvgardării cuceririlor revoluționare ale socialismului, al apărării păcii.

În condițiile lumii contemporane, o importanță deosebit de mare prezintă întărirea unității și colaborării țărilor socialiste — factor esențial al luptei revoluționare victorioase împotriva imperialismului, pentru pace și progres social. În întreaga sa activitate, Partidul Comunist Român pornește de la convingerea profundă că ceea ce unește țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești — interesele comune, ideologia marxist-leninistă, unitatea de țeluri fundamentale — este incomparabil mai puternic decît ceea ce poate să le separe, decît divergențele sau neînțelegerile, care nu pot fi decît temporare. Pornind de la aceste considerente, partidul și guvernul nostru acționează consecvent pentru normalizarea relațiilor din sistemul mondial socialist, refacerea și întărirea unității țărilor socialiste — pe calea discuțiilor tovărășești, a rezolvării deosebirilor de vederi și divergențelor potrivit normelor marxist-leniniste de relații dintre partidele comuniste, dintre statele socialiste — văzînd în aceasta una din îndatoririle sale de prim ordin, atît față de interesele propriului popor, cît și față de interesele generale ale socialismului și comunismului. Totodată, ținînd seamă de teza leninistă despre exemplul pe care țările socialiste trebuie să-l ofere întregii lumi, partidul nostru consideră că raporturile dintre aceste țări sînt menite să servească drept model, drept prototip de raporturi de tip nou în relațiile dintre popoare, în perspectiva trecerii la socialism a noi și noi popoare. Respectarea consecventă a principiilor raporturilor internaționale de tip nou este de natură să chezășuiască în mod fundamental creșterea forței, prestigiului și autorității socialismului în lume, sporirea capacității sale de influențare a mersului evenimentelor pe arena mondială.

Încă din primele zile ale existenței puterii sovietice, V. I. Lenin s-a afirmat ca un militant neobosit pentru asigurarea coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite, a acționat cu energie pentru evitarea unor noi războaie. **„Sîntem, fără doar și poate** — spunea Lenin — **pentru o înțelegere economică cu toate țările", „pentru o alianță cu toate țările, fără excepție".** În promovarea unei asemenea politici, Lenin a văzut pe bună dreptate un izvor de seamă al creșterii prestigiului socialismului, un factor important în atragerea, de partea statului socialist, a noi și noi prieteni.

În dezvoltarea relațiilor sale internaționale, România are în vedere realitățile obiective ale lumii contemporane, care prezintă tabloul unor state cu sisteme social-politice diferite. În epoca noastră, de uriașe progrese în dezvoltarea științei și tehnicii, lărgirea colaborării politice, economice, tehnico-științifice între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participarea la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale constituie o condiție fundamentală a progresului omenirii, a păcii și înțelegerii între popoare. Nici o țară nu se poate izola de acest circuit obiectiv, nu se poate dezvolta în opoziție sau alături de el deoarece aceasta ar dăuna profund atît intereselor dezvoltării ei continue cît și cauzei păcii și colaborării internaționale. Dînd expresie acestor exigențe majore ale epocii noastre, România desfășoară o politică externă activă de lărgire a colaborării economice, politice, tehnico-științifice și culturale cu toate statele lumii. Țara noastră participă tot mai intens la relațiile economice mondiale, își aduce contribuția la dezvoltarea continuă a schimburilor și colaborării economice dintre state, în spiritul coexistenței pașnice, aceasta corespunzînd atît intereselor naționale ale poporului român cît și cauzei păcii și progresului internațional.

Realitățile internaționale demonstrează schimbarea continuă a raporturilor

de forțe în favoarea socialismului, democrației și păcii. Desigur, imperialismul continuă să-și păstreze caracterul agresiv, politica cercurilor imperialiste reprezentînd o gravă primejdie pentru pacea și progresul omenirii. Aceasta impune tuturor popoarelor să-și mențină vigilența, să acționeze cu fermitate pentru zădărnicirea planurilor cercurilor reacționare. Examinarea evoluției vieții internaționale pune, totodată, în lumină faptul că imperialismul nu mai este astăzi atotputernic, că acțiunile sale agresive sînt condamnate la eșec, că ceea ce caracterizează, în primul rînd, această evoluție este creșterea influenței forțelor socialismului, a frontului antiimperialist, faptul că aceste forțe — și nu imperialismul — determină într-o măsură tot mai însemnată dezvoltarea actuală a omenirii, cursul evenimentelor internaționale ; strîns unite, aceste forțe au capacitatea reală de a împiedica dezlănțuirea unui nou război mondial, de a apăra pacea omenirii. **„Pe toate continentele** — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — **se ridică glasul zecilor de milioane de oameni care cer să se pună capăt politicii imperialiste de agresiune și amestec în treburile interne ale altor state, să se instaureze în viața internațională relații bazate pe respectul independenței și suveranității naționale, pe deplina egalitate în drepturi. Frontul mondial al progresului și păcii — care reunește sute și sute de milioane de oameni de diferite credințe și convingeri politice — reprezintă astăzi o uriașă forță capabilă să pună stavilă planurilor cercurilor imperialiste agresive, să asigure pacea și securitatea în întreaga lume".**

Evoluția vieții internaționale evidențiază, de asemenea, concluzia că, în lumea contemporană, rezolvarea reală a problemelor majore internaționale impune participarea activă a tuturor statelor mari, mijlocii și mici, creșterea continuă a răspunderii și aportului fiecărei națiuni la salvgardarea păcii și securității. Această concluzie corespunde unor realități obiective ale epocii noastre ; în ultimele decenii pe harta politică a lumii au apărut un mare număr de noi state independente, în majoritatea lor covîrșitoare state mici și mijlocii, relațiile dintre state au căpătat un caracter cu adevărat mondial. Toate acestea impun o nouă concepție, noi modalități în abordarea și rezolvarea problemelor vieții internaționale.

Pornind de la analiza actualului raport de forțe pe plan mondial și a tendințelor obiective ale evoluției acestuia, de la considerentul că menținerea păcii impune răspunderi sporite fiecărei țări membre a comunității mondiale — România își consacră eforturile promovării susținute a cauzei micșorării încordării internaționale, își aduce contribuția la stingerea focarelor de război, la statornicirea în Europa și în lume a unui sistem de relații care să asigure fiecărui stat certitudinea deplină în ceea ce privește securitatea și integritatea sa teritorială, garanția că se află la adăpost de orice încercare de recurgere la forță sau amenințare cu forța. În acest scop, guvernul român consideră de datoria sa să sprijine procesul de normalizare a relațiilor interstatale, tendințele pozitive, lucide — care își fac loc într-un număr tot mai mare de state — tendințe îndreptate spre înlăturarea barierelor din calea cooperării, spre depășirea diviziării continentului și lumii în grupări militare opuse, spre instaurarea încrederii și înțelegerii între popoare. Împreună cu celelalte țări socialiste, România militează pentru asigurarea unei securități trainice pe continentul european. Țara noastră sprijină convocarea unei conferințe a statelor din Europa, considerînd că o asemenea întîlnire ar deschide calea spre soluționarea, în cadrul unui proces treptat, a unor probleme importante pentru normalizarea relațiilor dintre toate statele europene, pentru realizarea unei păci trainice, atît pe continentul nostru, cît și în lume.

Asigurarea succesului conferinței presupune, desigur, participarea largă a tuturor statelor interesate. Pornind de la faptul că înfăptuirea securității trebuie să aibă ca rezultat final lichidarea împărțirii continentului în grupări militare opuse, România militează pentru ca pregătirea acestei conferințe să aibă loc prin realizarea unui consens între toate statele Europei. Înfăptuirea securității europene presupune, de asemenea, recunoașterea inviolabilității granițelor tuturor statelor, inclusiv a granței Oder—Neisse, recunoașterea din punct de vedere a dreptului internațional a R.D. Germane, stabilirea de relații normale între și cu ambele state germane, crearea condițiilor pentru participarea lor activă la normalizarea relațiilor în Europa, la rezolvarea tuturor problemelor internaționale.

Asigurarea păcii în lume impune, ca un imperativ major, încetarea războiului din Vietnam. Așa cum se știe, România consideră necesar ca S.U.A. să înceteze imediat războiul de agresiune împotriva Vietnamului, — care reprezintă un serios pericol pentru extinderea conflictului în întreaga Indochină —, să-și retragă trupele din Vietnamul de sud, să lase poporul vietnamez să-și hotărască singur destinele, fără nici un amestec din afară. Guvernul român, întregul nostru popor și-au afirmat în repetate rînduri solidaritatea internaționalistă cu eroicul popor vietnamez, i-au acordat și îi acordă întregul lor sprijin în lupta pentru triumful cauzei sale drepte. Țara noastră se pronunță cu consecvență pentru soluționarea pe cale pașnică a conflictului din Orientul Apropiat, prin aplicarea rezoluției Consiliului de Securitate al O.N.U. din noiembrie 1967. În acest sens, se impun retragerea neîntîrziată a trupelor israeliene de pe teritoriile arabe ocupate, asigurarea respectării integrității teritoriale și a intereselor naționale ale tuturor popoarelor din această parte a lumii, rezolvarea problemei refugiaților palestinieni.

Profund îngrijorată de continuarea febrilă a cursei înarmărilor, de acumularea unor stocuri uriașe de armament tot mai distrugător, România acționează pentru a determina o intensificare a luptei pentru înfăptuirea dezarmării generale, îndeosebi a dezarmării nucleare. Țara noastră apreciază că este imperios necesar ca toate popoarele, toate guvernele să acționeze în modul cel mai hotărît pentru a se pune capăt înarmărilor, pentru a se întreprinde măsuri concrete, efective în această direcție.

În concepția leninistă, lupta pentru asigurarea păcii și colaborării între popoare este strîns legată de lupta împotriva asupririi imperialiste, pentru dreptul popoarelor la autodeterminare, la o existență națională independentă. Lenin considera că principiul marxist **„nu poate fi liber un popor care asuprește alte popoare"** constituie **„principiul fundamental al internaționalismului și socialismului"**.

Partidul și guvernul nostru pornesc în activitatea lor externă de la faptul că întreaga evoluție a vieții internaționale demonstrează rolul istoric obiectiv al națiunii, ca forță motrice de prim ordin a progresului fiecărei țări, ca factor dinamizator și accelerator de mare importanță în viața popoarelor. Năzuința spre afirmarea idealurilor independenței și suveranității naționale exercită o influență pozitivă crescîndă asupra dezvoltării mondiale, contribuie la accentuarea continuă a superiorității forțelor socialismului și progresului asupra forțelor imperialiste, reacționare. Se impune tot mai mult în rîndurile opiniei publice mondiale concluzia că menținerea păcii și însănătoșirea climatului internațional, sînt direct condiționate de respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî soarta în mod independent, de renunțarea la orice încercare de a impune prin forță dominația asupra altor popoare. România socialistă — al cărui popor a dat grele jertfe pentru a scutura jugul asupririi străine — militează neobosit pentru respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, de a păși pe calea de dezvoltare pe care o dorește, potrivit intereselor și aspirațiilor sale vitale. Țara noastră își manifestă în fapte solidaritatea cu popoarele care luptă împotriva jugului asupririi străine, a politicii imperialiste și neocolonialiste, este pe deplin solidară cu aceste popoare, le acordă întregul său sprijin internaționalist.

La temelia întregii politici externe a României stau principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc — principii care se afirmă tot mai mult în relațiile internaționale contemporane, ca singura bază rațională a unei colaborări eficiente și rodnice. Statornicirea trainică a acestor principii în relațiile dintre state reprezintă calea esențială spre însănătoșirea atmosferei internaționale, spre promovarea unei politici noi în relațiile dintre state, corespunzătoare intereselor socialismului, contribuie la restrîngerea sferei de acțiune a raporturilor impuse de imperialism.

Constituie un temei de adîncă satisfacție pentru întregul nostru popor constatarea că viața internațională confirmă justețea concluziilor formulate de Partidul Comunist Român privind conținutul și direcțiile evoluției evenimentelor, tendințele prevalente astăzi în lume, demonstrează viabilitatea principiilor politicii externe a României socialiste, întemeiate pe un optimism sănătos — situat consecvent pe terenul realităților —, pe o încredere nestrămutată în superioritatea forțelor socialismului, în capacitatea popoarelor de a înrîuri decisiv cursul dezvoltării social-istorice în sensul afirmării depline a triumfului ideilor marxism-leninismului.

Acțiunea perseverentă pentru mobilizarea eforturilor întregii națiuni socialiste în vederea înfloririi multilaterale a patriei, ridicării României pe noi trepte de progres și civilizație, preocuparea permanentă pentru dezvoltarea continuă a prieteniei și solidarității internaționaliste cu celelalte țări socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele progresiste antiimperialiste, contribuția activă la triumful idealurilor nobile de pace și înțelegere între popoare constituie omagiul cel mai înalt pe care partidul nostru, întregul popor român îl aduc memoriei lui Vladimir Ilici Lenin.

Constantin FLOREA

De la trimisul nostru la Moscova, George G. Potra

Festivitățile consacrate centenarului nașterii lui V. I. Lenin

Centenarul nașterii lui V.I. Lenin a fost întîmpinat de popoarele Uniunii Sovietice cu noi realizări în opera de făurire a societății comuniste. Întrecerea socialistă lansată în cinstea Centenarului a mobilizat mari energii și eforturi. Peste 2 500 de colective participante la întrecere au fost distinse cu diplome de onoare pentru succesele obținute. La 11 aprilie, pe întreg teritoriul Uniunii Sovietice a fost organizat un uriaș subotnik comunist la care au participat zeci de milioane de oameni, virstnici și tineri.

Perioada premergătoare Centenarului a prilejuit o suită de manifestări de amploare. La 16 aprilie, a fost inaugurat la Ulianovsk — orașul natal al lui Vladimir Ilici — Centrul memorial „Lenin", la edificarea căruia au lucrat constructori veniți din întreaga Uniune Sovietică, precum și o brigadă internațională formată din tineri constructori dintr-o serie de țări socialiste, printre care și din România. Înălțată pe malul Volgăi, impozanta clădire din marmură albă a centrului memorial conservă casa în care s-a născut și a copilărit Lenin precum și numeroase obiecte ce i-au aparținut în acea perioadă a vieții sale.

La Leningrad — unde peste 200 de locuri din oraș și împrejurimi, cele mai multe marcate prin plăci comemorative amintesc de activitatea lui Vladimir Ilici Lenin și de desfășurarea sub conducerea acestuia a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — locuitorii orașului de pe Neva au trăit din plin atmosfera emoționantă a jubileului. La 18 aprilie, în Piața Moscovei, a fost inaugurat monumentul lui Lenin, realizat de M.K. Anikușin. În după-amiaza aceleiași zile, în marea sală Oktiabrski a avut loc sesiunea solemnă a reprezentanților muncitorilor, țăranilor și intelectualilor din orașul și regiunea Leningrad.

La Moscova, în zilele premergătoare Centenarului, Muzeul central „Vladimir Ilici Lenin" și-a îmbogățit colecțiile, și-a extins spațiul expozițional. Într-un continuu pelerinaj vin aici zeci de mii de moscoviți, delegați din republicile unionale ale Uniunii Sovietice, oameni de pe toate meridianele globului. Muzeul central „Vladimir Ilici Lenin" a fost vizitat anul trecut de circa 2 milioane de persoane, dintre care 400 000 de oaspeți străini din 92 de țări.

La 17 aprilie, în marea sală din Piața Manej s-a deschis expoziția artiștilor plastici din întreaga Uniune Sovietică — cuprinzînd peste 1 000 de lucrări de sculptură, pictură, grafică — dedicată lui Vladimir Ilici Lenin, momentelor celor mai semnificative ale istoriei statului sovietic. Participarea activă a oamenilor de artă și cultură din Uniunea Sovietică la desfășurarea marelui jubileu s-a concretizat, de asemenea, în noi filme, spectacole de teatru, lucrări muzicale.

De la 15 aprilie, în pavilioanele Parcului de cultură și odihnă Sokolniki s-a deschis expoziția internațională de carte „Vladimir Ilici Lenin și transformarea revoluționară a lumii". Cele 25 000 de cărți expuse alcătuiesc convingătoare imagini asupra răspîndirii operelor și ideilor leniniste în lumea contemporană.

La 21 aprilie s-a organizat aici „Ziua cărții Republicii Socialiste România". Au fost prezentate cu această ocazie lucrări ale lui Vladimir Ilici Lenin editate în România. Printre ele se impune, ca o realizare remarcabilă, ediția completă în limba română a operelor sale în 55 de volume. Împreună cu alte manifestări organizate în România cu prilejul aniversării Centenarului, „Ziua cărții românești" constituie o expresie a înaltului omagiu pe care poporul român, țara noastră l-au adus în aceste zile memoriei marelui conducător revoluționar.

■

În ziua de 21 aprilie, la Moscova, în sala Congreselor din Kremlin, s-a deschis adunarea festivă comună a C.C. al P.C.U.S., Sovietului Suprem al U.R.S.S. și Sovietului Suprem al R.S.F.S.R., consacrată sărbătoririi Centenarului nașterii lui V.I. Lenin. Au participat conducători de partid și de stat sovietici, veterani ai P.C.U.S., oameni de știință, artă și cultură, reprezentanți ai oamenilor muncii din Moscova și din republicile unionale.

În prezidiul adunării au luat loc Leonid Brejnev, Nikolai Podgornîi, Alexei Kosîghin, alți conducători ai P.C.U.S. și ai statului sovietic. Împreună cu conducătorii altor delegații invitate la sărbătorirea Centenarului, în prezidiul adunării au luat loc, de asemenea, tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, și Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri.

Adunarea festivă a fost deschisă de Nikolai Podgornîi, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., care a salutat delegațiile de peste hotare aflate în sală.

Expunerea consacrată Centenarului nașterii lui V. I. Lenin a fost prezentată de Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S. În raportul prezentat, vorbitorul a evocat personalitatea lui Vladimir Ilici Lenin, rolul acestuia în victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și în făurirea primului stat socialist din lume, oprindu-se apoi asupra unor probleme actuale ale situației internaționale, ale politicii interne și externe a P.C.U.S. și a statului sovietic.

În ședința de după-amiază a adunării festive, au luat cuvîntul Konstantin Govoruhin, muncitor la uzina „Kirov" din Leningrad, Wladyslaw Gomulka, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., Walter Ulbricht, prim-secretar al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D.G., Le Duan, prim-secretar al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, Jacques Duclos, membru în Biroul Politic al P.C. Francez, Gustav Husak, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, János Kádár, prim-secretar al C.C. al P.M.S.U., Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Bulgaria.

Lucrările ședinței de miercuri dimineață au fost conduse de Alexei Kosîghin, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. Au luat cuvîntul Lidia Fotieva, vechi membru al P.C.U.S., Ho Xuan Son, membru al Secretariatului C.C. al F.N.E. din Vietnamul de Sud, Osvaldo Dorticos Torrado, membru al Biroului Politic și al Secretariatului C.C. al P.C. din Cuba, președintele Republicii Cuba.

Primit cu vii aplauze, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România. Aducînd un cald omagiu operei și personalității lui Vladimir Ilici Lenin, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat participanților la adunarea solemnă, Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, tuturor comuniștilor și popoarelor sovietice, cele mai calde felicitări și salutul de solidaritate internaționalistă al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al comuniștilor și întregului popor român.

Au luat apoi cuvîntul Gus Hall, secretar general al P.C. din S.U.A., Giancarlo Pajetta, membru al Biroului Politic și al Direcțiunii P.C. Italian, Jumjaghiin Țedenbal, prim-secretar al C.C. al P.P.R.M., președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Mongole, Ali Sabri, membru al Comitetului Executiv Suprem al Uniunii Socialiste Arabe (R.A.U.), Mstislav Keldiș, președintele Academiei de Științe a U.R.S.S., Rodney Arismendi, prim-secretar al C.C. al P.C. din Uruguay, Țoi En Ghen, membru al Prezidiului Comitetului Politic, secretar al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele Adunării Populare Supreme a R.P.D. Coreene, Shripat Amrit Dange, președintele Consiliului Național al P.C. din India, Vladimir Bakarici, membru al Biroului Executiv al Prezidiului U.C.I., Max Reimann, prim-secretar al C.C. al P.C. din Germania, Evgheni Tiajelnikov, prim-secretar al C.C. al Comsomolului din U.R.S.S. Participanții la adunarea festivă au fost salutați de un grup de pionieri din Moscova.

La ora cînd transmit, ședința solemnă continuă.

Moscova, 22 aprilie

săptămîna în telegrame

Washington

RETRAGERI LENTE ȘI CONDIȚIONATE

Recentul discurs al președintelui Nixon, asupra Vietnamului (al patrulea raport televizat pe această temă), a fost rostit într-un moment cînd opinia publică americană își putea completa imaginea angajamentului militar al S.U.A. în Asia de sud-est, prin publicarea — e adevărat, pe alocuri cenzurată — a primului document oficial privind amploarea operațiunilor americane în Laos împotriva forțelor patriotice, Patet-Lao (e vorba de stenograma audierilor în cadrul Comisiei Senatoriale, pentru examinarea angajamentelor americane externe). Tinute multă vreme secrete, datele prezentate au suscitat îngrijorare și, în același timp, au oferit noi argumente senatorilor favorabili retragerii trupelor americane din Indochina. Sub aceste auspicii negative, întărite de continua înrăutățire a situației din Laos și din Cambodgia, problema masivei prezențe americane în Asia de sud-est se pune cu acuitate sporită. Evident, recunoașterea escaladei americane în Laos nu putea să dea decît un nou temei temerilor unei extinderi a intervenției în Cambodgia, mai ales acum, cînd noul guvern de la Pnom Penh solicită ajutorul american ; în ultimă instanță, ea aruncă noi umbre de îndoială asupra politicii de dezangajare susținută de Casa Albă.

Anunțată cu ocazia discursului amintit, hotărîrea prezidențială de a retrage 150 000 de soldați americani din Vietnam, pînă în cursul primăverii anului viitor, nu pare astfel străină de intenția Administrației Nixon de a aplana într-ucîtva efectul numeroaselor critici la adresa ei. Aceasta, chiar dacă, în optica președintelui, măsura preconizată ar constitui un indiciu al progreselor făcute pe calea „vietnamizării" și, deci, o pledoarie pentru concepția sa asupra „pacificării" Vietnamului, mai exact asupra preluării progresive a sarcinilor militare americane de către administrația saigoneză, bineînțeles cu sprijinul S.U.A. Apropierea alegerilor pentru Congres ar justifica, pe de altă parte, oportunitatea deciziei.

In orice caz, nu se pune problema unei încetări a intervenției americane în Vietnam — condiție sine qua non a soluționării pașnice a conflictului — ci numai a unei retrageri treptate într-un ritm și proporții pe care, după recentele declarații, nici militarii de la Saigon nu le recunosc ca excesive. Astfel, după această retragere vor rămîne în 1971 încă 284 000 soldați și ofițeri americani în Vietnam, iar ritmul lent al acestui proces de parțială „dezangajare" ar putea fi — așa cum a dat clar a se înțelege președintele — încă încetinit de o serie de alți factori, cum ar fi lipsa de progres înregistrată la tratativele de la Paris, sau intensificarea înfrîngerilor militare ale regimului de la Saigon.

Viena

GUVERN SOCIALIST MINORITAR

Pentru prima oară în istoria celei de a doua republici austriece, socialiștii vor guverna singuri. După o ultimă întîlnire între liderii Bruno Kreisky (socialist) și Hermann Withalm (populist), cei doi oameni de stat au apreciat că „negocierile vizînd formarea unui guvern de mare coaliție au eșuat". Withalm a precizat că dezacordul s-a produs asupra repartiției portofoliilor ministeriale, reformei fiscale și construcției de locuințe. „Trebuie să le lăsăm și socialiștilor șansa de a arăta ce știu în stare să facă" — a adăugat liderul populist. S-ar părea astfel că tradiția „marii coaliții" socialisto-populiste nu mai are forța de atracție pe care a avut-o vreme de două decenii. Începutul l-au făcut populiștii, în 1966, cînd au decis formarea unui guvern monocolor, socialiștii le urmează astăzi exemplul.

In lista guvernamentală pe care noul cancelar Bruno Kreisky a prezentat-o președintelui Franz Jonas numai trei nume sînt mai cunoscute străinătății : Rudolf Kirchschläger, fost ambasador la Praga, care va ocupa funcția de ministru de externe (în locul lui Kurt Waldheim), Christian Broda, ministrul justiției (care, de fapt, revine într-un post deținut de el în anii 1960-1966) și Otto Roesch, ministru de interne, cunoscut ca secretar de stat la ministerul apărării între 1959-1966. Se constată în rest, că majoritatea celorlalți deținători ai portofoliilor ministeriale nu sînt politicieni de carieră. Cancelarul Kreisky explică rațiunea noii compoziții ministeriale prin grija de a nu slăbi combativitatea fracțiunii parlamentare socialiste prin angajarea în treburile guvernamentale a celor mai bune elemente ale ei. Se știe, noul guvern este minoritar (deține 81 mandate față de 79 ale populiștilor și 5 ale liberalilor). E, într-adevăr, de presupus că, pe viitor, disputa parlamentară va fi destul de animată.

Viena. Un aspect de la noua rundă a convorbirilor sovieto-americane privitoare la limitarea armamentelor nucleare

Președintele Franței, Georges Pompidou, s-a întreținut la Palatul Elysée cu premierul suedez Olof Palme, care a făcut recent o vizită oficială în Franța

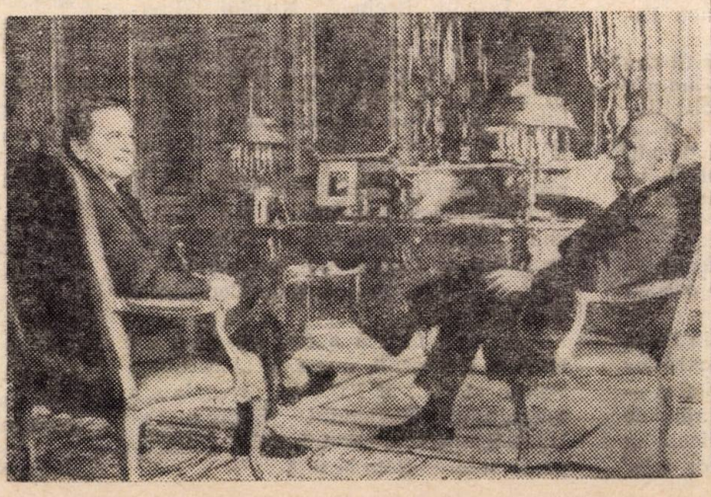

Pnom Penh

EVENIMENTE DRAMATICE

In Cambodgia, situația a evoluat cu o rapiditate de mulți comentatori nebănuită. O agravare periculoasă, o încordare militară în creștere — sînt coordonatele definitorii. Generalul Lon Nol dă certe dovezi de derută și — după toate informațiile — lasă cu bună știință să se înmulțească masacrele populației minoritare de origine vietnameză. După uciderea în masă a civililor vietnamezi din regiunea Prasot a urmat, zilele trecute, un adevărat pogrom împotriva celor din Takéo. Apele calme ale fluviului Mekong duc acum cu sine, în tăcere, zeci de cadavre... Confuzia și incertitudinea domnesc în întreaga țară.

De la Hanoi, guvernul Republicii Democrate Vietnam a dat publicității o declarație în care condamnă cu tărie persecuțiile împotriva rezidenților vietnamezi în Cambodgia. La New York, secretarul general al O.N.U., U Thant, și-a „exprimat îngrijorarea serioasă în legătură cu știrile privind masacrele comise în rîndul cetățenilor vietnamezi din Cambodgia și cele referitoare la evacuarea a numeroși cetățeni vietnamezi din capitală și trimiterea lor spre destinații necunoscute".

In acest context, a luat ființă de curînd „Frontul Național de Eliberare din Cambodgia" (F.N.E.C.) „Sîntem — declara unul din liderii săi — o mișcare națională khmeră și rolul nostru este să explicăm întregului popor cambodgian sensul acestei mișcări". După cum s-a aflat, ea luptă alături de „Armata de eliberare khmeră" (A.E.K.), formată din sprijini-

săptămîna în telegrame

tori ai prințului Norodom Sianuk.

Pe plan internațional, în ce privește propunerea franceză de a se convoca la Geneva o nouă conferință generală asupra Indochinei, la care să participe toți cei interesați, ea — chiar dacă a atras cu deosebire atenția comentatorilor în ultima vreme — nu pare să întrunească asentimentul tuturor. Recent, dna Nguyen Thi Binh, ministru de externe în Guvernul Revoluționar Provizoriu din Vietnamul de sud, a cerut din nou să se pună capăt agresiunii americane în această regiune și să se garanteze drepturile tuturor popoarelor din Indochina, acestea fiind, printre altele, și premise pentru realizarea unor progrese în cadrul conferinței de la Paris asupra Vietnamului.

Orientul Apropiat

TURNEUL LUI SISCO

În optica Washingtonului, călătoria secretarului de stat adjunct Joseph Sisco în Orientul Apropiat nu va aduce nici o schimbare importantă. E de altfel opinia lui William Rogers, superiorul lui Sisco în ierarhia Departamentului de Stat american. Caracterul orientativ al turneului pare să fi fost deci precumpănitor.

Este însă probabil că după consultările avute la Cairo, Tel Aviv, Beirut, Sisco să fi ajuns la unele concluzii pe care, fără îndoială, le-a împărtășit reuniunii anuale a șefilor de misiuni diplomatice americane de la Teheran, prezidată de el. O serie de observatori apreciază că unele știri venite de la Teheran vorbesc chiar despre o eventuală „revizuire" a politicii S.U.A. în Orientul Apropiat. („Rezultatele acestei misiuni par destul de negative, dar — transmite corespondentul ziarului «Le Monde», citînd surse iraniene — raportul lui Sisco ar putea determina guvernul american să întrevadă o îndulcire a poziției sale în Orientul Apropiat"). În orice caz, cel puțin două ar putea fi constatările făcute de Sisco în timpul călătoriei sale prin țările arabe : pe de o parte, un sentiment antiamerican destul de pronunțat (recentele manifestații de la Beirut și Amman sînt elocvente) iar, de pe alta, afirmarea rezistenței palestiniene ca un element nou și important în definirea situației din zonă. Anularea vizitei lui Sisco la Amman ca urmare a demonstrațiilor de protest, hotărîrea guvernului iordanian de a cere rechemarea ambasadorului american, în fine sensul ultimei remanieri a cabinetului iordanian sînt, toate acestea, indicii care denotă, s-ar părea, unele concesii făcute de guvern poziției palestinienilor.

Cu privire la atitudinea sa de principiu, diplomatul american a rămas la părerea că „o soluție justă și pașnică va putea fi realizată, dacă ea răspunde necesităților, preocupărilor și aspirațiilor tuturor statelor și popoarelor din această regiune".

În același timp, în ultima săptămînă, interviul acordat de președintele Nasser unei publicații indiene oferă noi precizări asupra poziției R.A.U. Șeful statului egiptean și-a afirmat adeziunea față de rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967 și atașamentul său pentru restabilirea păcii în Orientul Apropiat ; totodată, el a respins propunerile S.U.A., calificîndu-le „cu desăvîrșire inacceptabile întrucît oferă Israelului posibilitatea de a exercita presiuni serioase asupra statelor arabe".

Bogota

„VOTAȚI ÎMPOTRIVĂ, NUMAI VOTAȚI !"

Actualele alegeri prezidențiale din Columbia puteau fi la fel de fără surprize ca și precedentele. Totuși nu s-a întîmplat așa. Intervenția în cursa pentru președinție a fostului dictator, în vîrstă de 80 de ani, generalul Gustavo Rojas Pinilla, a introdus un element neprevăzut. Din 1958, cele două partide, conservator și liberal, își împărțeau — conform unui pact electoral — la fiecare patru ani, conducerea țării. S-au succedat astfel trei șefi de stat : un liberal, un conservator, un liberal (ultimul și încă în exercițiu — Lleras Restrepo) — iar acum trebuia să urmeze din nou un conservator, în persoana lui Pastrana Borrero.

O defecțiune în rîndurile conservatorilor a dus însă la scindarea partidului. Au apărut, așadar, încă doi contracandidați — Evaristo Surdis și Belisario Betancour. Fără a avea șanse, ei nu puteau decît să slăbească pozițiile lui Pastrana Borrero.

Grija principală a candidaților a fost una singură și comună : să-i aducă pe columbieni la urne. Îndeobște — așa cum au arătat-o alegerile precedente — numai jumătate din populația cu drepturi electorale votează (la alegerile legislative din 1968 — numai 30 la sută !). E o situație care l-a făcut pe Belisario Betancour să lanseze îndemnul : „Votați împotrivă, numai votați !".

Sloganurile candidaților nu au reușit însă nici de astă dată să aducă la urne mai mulți columbieni ca de obicei. Pastrana Borrero a promis maselor de țărani „schimbare în continuitate" și „o reformă agrară integrală care să facă din Columbia o țară de proprietari agrari". Fostul dictator de extremă dreaptă, Rojas Pinilla, a promis în schimb „fiecăruia cîte o mașină", iar dacă cineva se va opune victoriei sale — a anunțat el — „va vorbi în toată țara prin intermediul puștilor și mitralierelor". Toate acestea într-o țară unde 70 la sută din populație trăiește din agricultură, iar 3 la sută din proprietari dețin 40 la sută din terenurile cultivabile, în timp ce un muncitor agricol cîștigă între 1,50 și 3 franci (francezi) pe zi (bineînțeles, dacă găsește de lucru) : într-o țară unde 4 la sută din populație beneficiază de 40 la sută din venitul național iar, în prezent, există 800 000 de șomeri.

Deocamdată se știu doar rezultatele parțiale. Se pare că, la o distanță relativ mică, în fruntea listei se află Pastrana urmat de Rojas. În țară domnește o stare de agitație și tensiune. Grupuri violente de partizani ai fostului dictator s-au dedat la acte de vandalism. Multe magazine și școli și-au închis porțile din măsuri de precauție. Guvernul a fost nevoit, în această situație, să decreteze starea de urgență. Președintele în exercițiu Carlos Lleras a anunțat că rezultatele electorale definitive nu vor fi cunoscute decît la sfîrșitul săptămînii. Pînă atunci se va termina verificarea numărătorii buletinelor de vot în prezența unor martori numiți. „Atît timp cît voi trăi — a declarat el — nimeni nu va obține vreun titlu pe calea dezordinii publice".

Radu PASCAL

La locul catastrofei de la Assy (Alpii francezi), după avalanșa care a distrus o parte a sanatoriului pentru copii

Intrevedere intre U Thant și premierul japonez Sato cu prilejul vizitei făcute la Tokio de secretarul general al O.N.U.

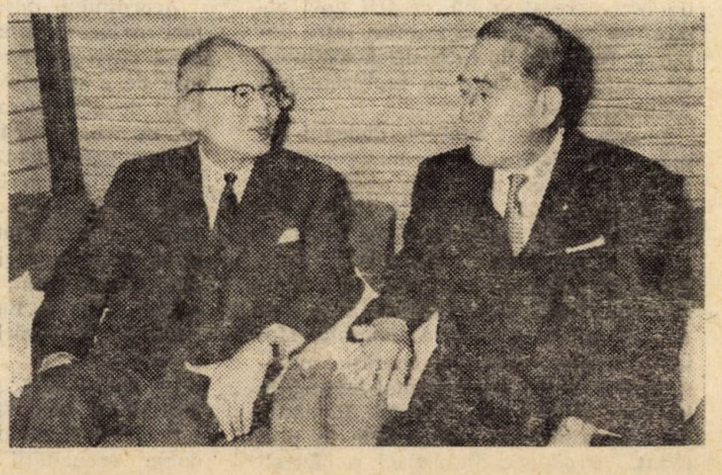

Evoluția ascendentă a relațiilor româno-turce

Istoria contemporană a celor două state riverane ale Mării Negre — România și Turcia — a înscris importantul eveniment pe care l-a constituit prima călătorie pe meleagurile țării noastre a președintelui Republicii Turcia, Cevdet Sunay, la invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. Întocmai vizitei pe care șeful statului nostru a făcut-o în 1969 în Turcia, cea a oaspeților turci a stat tot timpul sub semnul prieteniei cordiale dintre cele două popoare, al dorinței unei tot mai bune și adîncite cunoașteri reciproce, al dialogului fertil urmărind apropierea, extinderea multilaterală a colaborării și avantajului reciproc, cooperării mereu mai intense în scopul întăririi necontenite a relațiilor pozitive în Balcani, a consolidării climatului de securitate în Europa și în întreaga lume.

Privind retrospectiv, putem observa cu o vădită satisfacție evoluția pozitivă a relațiilor dintre statele noastre, permanentizarea metodei contactelor directe între factorii responsabili, caracterul lucrativ pe care l-au căpătat întîlnirile între conducătorii de stat ai României și Turciei.

Dezvoltîndu-se pe terenul fertil al colaborării și al preocupărilor comune de apropiere favorizate de inexistența vreunei probleme litigioase între cele două popoare, viitorul relațiilor româno-turce poate fi privit cu optimism.

Consolidarea legăturilor româno-turce este apreciată de opinia publică din țara noastră în contextul larg al diplomației active promovate de România socialistă. După cum se știe, unul din obiectivele permanente care stau la baza întregii politici externe a României este dezvoltarea susținută a colaborării și cooperării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul respectului independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În vederea unei mai bune cunoașteri reciproce, statornicirii unor relații de încredere și stimă, creării unei atmosfere de cooperare rodnică între popoare, România își intensifică schimbul de vizite și contacte cu reprezentanții a numeroase țări.

Înscris în acest context, dialogul româno-turc desfășurat acum, pentru a doua oară la cel mai înalt nivel, a scos în evidență baza materială și disponibilitățile reale ale celor două părți în vederea amplificării contactelor lor. Dacă în perioada 1961—1969 schimburile comerciale româno-turce au sporit de 5,5 ori, dezvoltarea economiilor statelor noastre constituie chezășia materială a unei prognoze și mai favorabile în ceea ce privește viitorul. România dispune astăzi de o economie în plin avînt. Producția industriei românești este de peste 15 ori mai mare decît în urmă cu trei decenii. Tendința spre industrializare a devenit pregnantă și în Turcia ultimului deceniu ; ea se manifestă cu și mai multă evidență în obiectivele planului economic pe perioada 1968—1972.

Acordul încheiat între guvernele statelor noastre, chiar în timpul vizitei președintelui Cevdet Sunay, privind constituirea comisiei mixte economice româno-turce, este de bun augur pentru dezvoltarea constantă a raporturilor economice bilaterale. În cursul convorbirilor de la București părțile au exprimat, de comun acord, dorința lor sinceră de a continua să intensifice schimburile între cele două țări în scopul punerii în valoare a posibilităților existente în domeniile comerțului, cooperării economice, schimburilor științifice, tehnice și culturale. Fără îndoială că materializarea dorinței comune de a intensifica în mod constant legăturile multilaterale româno-turce se va dovedi și în continuare în avantajul ambelor țări, va constitui un verificat exemplu pozitiv al posibilităților de dezvoltare a relațiilor de încredere și bună vecinătate în Balcani, va demonstra o dată în plus posibilitatea unor relații excelente între state aparținînd unor orînduiri sociale diferite.

Convorbirile asupra relațiilor bilaterale s-au completat armonios cu schimbul de vederi relativ la evoluția actuală a situației internaționale, reliefîndu-se cu acest prilej similitudinea aprecierilor asupra multor probleme și hotărîrea comună de a se aduce o contribuție la soluționarea unor probleme ale vieții internaționale, la promovarea înțelegerii și cooperării între popoare. După cum se menționează și în comunicatul comun dat publicității, cei doi șefi de state au reafirmat necesitatea respectării neabătute în relațiile dintre toate țările, mari sau mici, a principiilor independenței, suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, integrității teritoriale și avantajului reciproc.

Acordînd o deosebită importanță temei majore a securității europene, cele două părți și-au reafirmat din nou voința de a contribui la întărirea climatului de pace și securitate pe continentul nostru. **„După părerea noastră, —** arăta președintele Nicolae Ceaușescu — **România și Turcia pot conlucra fructuos și pot aduce o contribuție importantă la dezvoltarea unor relații de bună vecinătate și înțelegere între statele din Balcani, la transformarea acestei părți a Europei într-o zonă a păcii și colaborării pașnice, liberă de arme nucleare".**

La rîndul său, președintele Sunay, arătînd că țara sa urmărește cu mare interes eforturile care se depun în abordarea securității europene, declara : **„Turcia, care își consacră politica externă cauzei păcii, contribuie, în măsura posibilităților sale, la toate eforturile îndreptate spre consolidarea păcii și securității și este animată de dorința de a continua eforturile în acest sens".**

Cei doi președinți s-au oprit și asupra propusei conferințe privitoare la securitatea europeană, apreciind că o asemenea întrunire impune o pregătire adecvată și participarea tuturor statelor interesate.

Expunîndu-și punctele de vedere cu privire la îngrijorătoarea cursă a înarmărilor, cei doi președinți au atras atenția asupra necesității ca toate statele să depună eforturi pentru realizarea dezarmării generale, inclusiv a dezarmării nucleare, sub un eficace control internațional, și s-au pronunțat în favoarea oricăror măsuri concrete și constructive în direcția realizării acestui obiectiv.

Cei doi președinți au relevat, de asemenea, și necesitatea imperioasă a rezolvării problemelor litigioase și a conflictelor internaționale pe căi pașnice. Pe acest temei, cei doi șefi de state și-au afirmat dorința de a se ajunge la o reglementare pașnică a conflictului din Vietnam, pe baza acordurilor de la Geneva din 1954, permițîndu-se poporului vietnamez să dispună în mod liber de soarta sa. Manifestînd îngrijorare față de agravarea conflictului din Orientul Mijlociu, cei doi șefi de state și-au exprimat dorința ca acțiunile beligerante să înceteze și ca eforturile îndreptate spre găsirea unor soluții, în conformitate cu rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967, să dea cît mai grabnic rezultate și să ducă la o pace justă și durabilă în regiune.

Vizita președintelui Cevdet Sunay în țara noastră și convorbirile avute cu președintele Nicolae Ceaușescu s-au încheiat cu rodnice rezultate pentru ambele părți. Tratativele de la București au permis un larg și util schimb de păreri, au dus la definirea ulterioarelor posibilități de dezvoltare a relațiilor bilaterale de colaborare și cooperare în multiple domenii de activitate. În contextul situației internaționale actuale, evoluția mereu ascedentă a relațiilor româno-turce constituie o nouă și puternică dovadă a eficienței și vitalității principiilor coexistenței pașnice între state cu orînduiri politice diferite. Expunîndu-și punctele de vedere sau aprecierile comune asupra unor majore probleme ale actualității, făcînd propuneri constructive, România și Turcia confirmă o dată în plus că în viața internațională actuală toate statele — indiferent de mărimea și orînduirea lor — pot contribui la soluționarea problemelor privind colaborarea internațională și asigurarea păcii.

La încheierea convorbirilor între șefii de stat ai României și Turciei, opinia publică din țara noastră este unanimă în a aprecia că relațiile dintre cele două state au pășit într-o nouă fază, calitativ superioară, și că evoluția lor ulterioară va contribui pozitiv la îmbunătățirea permanentă a atmosferei în Balcani, la întărirea păcii și securității în Europa.

Eugen PHOEBUS

reflector

PENTRU RECUNOAȘTEREA FRONTIEREI ODER-NEISSE

O rezoluție cerînd recunoașterea „de jure" a frontierei occidentale a Poloniei a fost adoptată recent în unanimitate, la Paris, de conferința națională a „Asociației pentru respectarea frontierei Oder-Neisse". În rezoluție este cuprinsă ideea că garantarea intangibilității frontierei nu trebuie să fie subordonată semnării unui tratat de pace cu Germania, Jean Paul Palewski, președintele grupului de prietenie franco-polonă în Adunarea Națională, a declarat cu această ocazie că, pentru realizarea securității europene, „este necesar ca frontierele occidentale ale Poloniei să fie recunoscute în cel mai scurt timp posibil".

CORESPONDENȚA CHURCHILL—MUSSOLINI

La capătul unor cercetări care au durat douăzeci de ani, profesorul italian Duilio Susmel, cunoscut istoric al perioadei fasciste, a declarat că a reușit să găsească o parte din fotocopiile mai multor scrisori care probează existența unei corespondențe destul de voluminoase între Churchill și Mussolini. În afară de mesajul lui Churchill, deja cunoscut, din 16 mai 1940, și de răspunsul „ducelui", datat 18 mai, ei au mai avut schimburi de scrisori înainte și după aceste date, în lunile care au precedat intrarea Italiei în război, la 10 iunie 1940, alături de Hitler. După căderea fascismului în Italia și armistițiul din 1943, hitleriștii au adus la Berlin o parte din arhivele ministerului afacerilor externe italian — aproximativ 15 000 de documente. Pe baza acestora, au fost înaintate ministrului afacerilor externe nazist mai multe rapoarte, ale căror copii se află astăzi în arhivele naționale ale Statelor Unite.

Într-unul din rapoarte, datat 20 noiembrie 1943, se spune : „La sfîrșitul lui mai 1940, tentativele guvernului englez de a face ca Italia să rămînă neutră și să înceapă negocieri imediate, pe bază de concesii politice, din partea Marii Britanii și a Franței, eșuează. Tentativele britanice constau, în parte, din scrisori adresate de Churchill lui Mussolini".

Duilio Susmel a mai afirmat că, înainte de sfîrșitul războiului, existau două exemplare ale corespondenței dintre Churchill și Mussolini — unul la Londra și altul la Roma. La sfîrșitul războiului, contraspionajul britanic ar fi recuperat și remis lui Churchill exemplarul italian, conținînd originalele scrisorilor fostului prim-ministru britanic.

Corespondență din Geneva de la Tiberiu Bogdan

Un aspect din timpul dezbaterilor

Tratativele de dezarmare

Devenită, de acum, o cutumă în calendarul diplomatic genevez, runda „de primăvară" a negocierilor de dezarmare începută timpuriu în acest an (17 februarie) se află, după aproape două luni, într-un punct din care se pot vedea atît principalele jaloane ale drumului parcurs, cît și configurațiile de bază ale etapei ce a mai rămas de străbătut pînă la pauza dintre actuala sesiune a comitetului de dezarmare și sesiunea de vară.

Din punct de vedere formal, sesiunea prezentă a Comitetului examinează, în continuare, sfera largă de probleme fixate ca obiect al negocierilor prin agenda provizorie adoptată în unanimitate la 15 august 1968, care include patru mari grupe de măsuri : dezarmarea nucleară, dezarmarea generală, probleme de dezarmare nenucleară și măsuri colaterale de dezarmare.

În cadrul dezbaterilor generale, au luat cuvîntul toate cele douăzeci și cinci de delegații membre, expunîndu-și considerațiile lor de principiu asupra tuturor problemelor de pe ordinea de zi. Dezbaterile au relevat, de altfel, ca și discuțiile asupra dezarmării de la ultima sesiune a Adunării Generale a Națiunilor Unite, că pe planul tratativelor de dezarmare se impune operarea unor măsuri energice, radicale, care să determine concentrarea eforturilor Comitetului asupra problemelor fundamentale ale dezarmării, angajarea de măsuri practice de încetarea cursei înarmărilor și de dezarmare.

În același timp, discuțiile din Comitet au evidențiat existența unui sentiment de nemulțumire și frustrare al majorității statelor membre în legătură cu ritmul lent al tratativelor de dezarmare care, deși se desfășoară de mulți ani într-un cadru instituționalizat, nu au reușit să producă acele rezultate concrete, așteptate și cerute de popoare, de opinia publică mondială.

Multe delegații au relevat în luările lor de poziții necesitatea imperioasă ca organismul pentru negocierile de dezarmare să depășească faza discuțiilor cu caracter general, de exprimare a unor deziderate în materie de dezarmare, să se treacă la adoptarea unor măsuri efective de dezarmare, care să afecteze nemijlocit producția și stocurile de armament, să contribuie direct la frînarea și oprirea cursei contemporane a înarmărilor.

Referitor la cursa înarmărilor, aproape toate delegațiile din Comitet au reliefat și ilustrat prin cele mai recente date statistice parametrii înalți atinși de acest fenomen negativ care traversează epoca contemporană, avînd profunde consecințe negative asupra păcii, securității și progresului omenirii.

Pe de o parte, uriașă risipă de bunuri materiale și de forțe umane, sustrase nevoilor acute ale construcției pașnice, într-o lume în care subdezvoltarea reprezintă un fenomen cronic pentru o bună parte din omenire.

Pe de alta, cu toată risipa de fonduri și de mijloace pentru înarmare, coeficientul de securitate al tuturor popoarelor — mari sau mici — nu numai că nu a crescut ci, din contră, într-o lume saturată de armamente, el apare sensibil diminuat.

De aici și opțiunile fundamentale pentru înfăptuirea dezarmării generale, a dezarmării nucleare în primul rînd.

Este cunoscut că, practic, problematica dezarmării generale nu a mai făcut obiectul unor negocieri concrete în comitet după anul 1965, situație care, potrivit opiniilor exprimate de multe state în Comitet și la O.N.U. influențează negativ ansamblul tratativelor de dezarmare, Comitetul neglijînd, în acest mod, una din componentele esențiale ale activității sale, care constituie mandatul și însăși rațiunea sa de a fi.

Referindu-se la nevoia acută de a se remedia această stare de lucruri, numeroase delegații, între care cele ale Bulgariei, Cehoslovaciei, Mongoliei, U.R.S.S., Ungariei, Pakistanului, Etiopiei, Indiei, Argentinei, Iugoslaviei, Italiei au opinat pentru realuarea neîntîrziată a unor discuții de fond asupra dezarmării generale. În acest sens, multe țări consideră că proclamarea de către Adunarea Generală a O.N.U. la cea de-a 24-a sesiune a sa, a perioadei anilor 1970—1980 ca deceniu al dezarmării și recomandarea ca organismul de dezarmare să elaboreze un program al deceniului și să supună un raport pe această temă la cea de-a 25-a sesiune, oferă un cadru propice pentru relansarea negocierilor asupra dezarmării generale în vederea obținerii unor rezultate palpabile în perioada care urmează.

„A sosit timpul — spunea șeful delegației etiopiene — acum, cînd s-a intrat în noua etapă a deceniului dezarmării, ca organul nostru de negociere, Comitetul, să treacă la o abordare nouă a dezarmării generale și totale ca problemă prioritară și să reactivizeze negocierile întreprinse la începutul anilor 1960. Ca un prim pas, copreședinții ar trebui să-și revizuiască proiectele originale de tratate privind dezarmarea generală și totală (prezentate în 1962 — n.n.) pentru a fi puse de acord cu noile circumstanțe".

Capitolul important al măsurilor din domeniul dezarmării nucleare figurează, ca și în alți ani, pe agenda preocupărilor comitetului. Prioritatea absolută de care măsurile din această categorie trebuie să se bucure în ansamblul negocierilor este reclamată de puternice rațiuni de fapt și de drept — invocate pregnant în dezbateri de către statele nenucleare. Ea derivă, în primul rînd, din marile și gravele primejdii generate de acumularea stocurilor de arme nucleare, care au atins de mult un prag de suprasaturație.

Pe un alt plan, dezarmarea nucleară a devenit o obligație juridică, consacrată expres în articolul VI al Tratatului de neproliferare a armelor nucleare. Intrarea în vigoare a Tratatului de neproliferare la 5 martie a.c., în timpul lucrărilor actualei sesiuni a Comitetului, a determinat ca multe state să reafirme în cadrul dezbaterilor necesitatea ca „politica de neproliferare" să fie aplicată consecvent, general și nediscriminatoriu, în conformitate cu spiritul tratatului, în sensul ca puterile nucleare să-și onoreze integral obligațiile de dezarmare asumate prin acest acord.

„Succesul politicii de neproliferare — spunea reprezentantul Italiei în Comitet — depinde într-o măsură considerabilă de înfăptuirea obiectivelor încorporate în articolele IV, V și VI ale Tratatului, în mod deosebit de extinderea cooperării internaționale în domeniul utilizărilor pașnice ale energiei nucleare... sînt necesare negocieri pentru ca restricțiile pe care tratatul de neproliferare le impune numai unei categorii de state să fie extinse asupra tuturor statelor, în cel mai scurt timp posibil ; numai în acest mod, dezechilibrul rezultînd din acest tratat va fi remediat și, în același timp, natura ireversibilă a politicii de neproliferare va fi garantată prin legarea ei nemijlocită de procesul opririi cursei înarmărilor și reducerea arsenalelor militare".

Cu toate că luările de poziție în favoarea priorității și urgenței măsurilor de dezarmare nucleară au fost, și la actuala sesiune, multiple și insistente, din punct de vedere practic problemele din acest domeniu nu și-au găsit în cadrul negocierilor locul cerut de importanța primordială a dezarmării nucleare. Această situație se datorează, înainte de toate, tendinței ce acționează în Comitet, tot mai evidentă în ultimii ani, de a se evita problemele reale ale dezarmării și de a se canaliza negocierile asupra unor măsuri marginale, care nu afectează în mod direct cursa înarmărilor, producția și stocurile de armamente.

Dezarmarea nucleară rămîne o problemă majoră și urgentă a contemporaneității, de a cărei soluționare depind în mare măsură perspectivele instaurării unei păci și securități autentice pentru toate țările lumii, fie ele nucleare sau nenucleare.

În momentul de față însă tratativele sînt concentrate asupra a două măsuri colaterale de dezarmare : interzicerea armelor chimice și bacteriologice (biologice) și demilitarizarea teritoriilor submarine.

Discuțiile asupra prohibirii armelor C și B au intrat, la sesiunea actuală, într-o fază concretă de lucru. Comitetul este sesizat cu două proiecte de convenție : un proiect referitor la interzicerea mijloacelor biologice de ducere a războiului, elaborat de Anglia, și un proiect de convenție privind interzicerea perfecționării, fabricării și stocării armelor chimice și bacteriologice (biologice) și distrugerea acestora, inițiat de un grup de state socialiste între care și România la ultima sesiune a Adunării Generale — documente care au fost recomandate spre examinare Comitetului.

Examinarea de către Comitet a acestei măsuri apare facilitată de existența unor importante studii tehnice, elaborate de experți de notorietate internațională, cu privire la efectele și caracteristicile armelor C și B, cum sînt raportul secretarului general al O.N.U. din iulie 1969 privind efectele eventualei folosiri a armelor chimice și bacteriologice (biologice), raportul Organizației Mondiale a Sănătății intitulat „sănătatea publică și armele chimice și biologice", studiul asupra armelor chimice și biologice elaborat de experții Institutului păcii din Stockholm (S.I.P.R.I.) — lucrare monografică, însumînd cîteva mii de pagini.

În etapa actuală, negocierile pe această temă trebuie să clarifice unele aspecte importante de ordin principial și tehnic, privind tipurile de agenți ce urmează a fi supuși interdicției, mecanismul de control al respectării tratatului etc, în cadrul dezbaterilor, majoritatea delegațiilor au relevat necesitatea ca noul acord, aflat în curs de negociere, să nu pună în cauză și să nu afecteze în nici un fel valabilitatea protocolului de la Geneva din 1925 cu privire la interzicerea folosirii în război a gazelor asfixiante, toxice sau similare și a mijloacelor bacteriologice — instrument internațional de o mare valoare juridică, politică și morală, care s-a dovedit a fi, în cei 45 de ani care au trecut de la încheierea lui, o barieră de nădejde în calea folosirii armelor chimice și biologice.

„România a susținut și susține cu fermitate — declara reprezentantul țării noastre în intervenția sa din 16 aprilie — operarea unor măsuri energice în vederea lichidării tuturor mijloacelor de exterminare în masă și a îndepărtării amenințării pe care ele o reprezintă pentru omenire. România abordează problema interzicerii armelor chimice și bacteriologice (biologice) prin prisma poziției sale de principiu, conform căreia toate armele de distrugere în masă, fără excepție, trebuie să fie puse în afara legii, excluse din arsenalele militare ale statelor.

În conformitate cu poziția sa, România, care este coautoare la proiectul de convenție privind interzicerea cercetării, fabricării și stocării armelor chimice, bacteriologice (biologice) și distrugerea acestora, inițiat de țările socialiste la ultima sesiune a Adunării Generale și recomandat spre examinare Comitetului, se pronunță pentru adoptarea unor măsuri de prohibire a armelor chimice, bacteriologice și biologice, așa cum se preconizează în documentul menționat".

O altă măsură colaterală aflată în preocupările curente ale actualei sesiuni o constituie interzicerea amplasării de arme nucleare și de alte arme de nimicire în masă pe teritoriile submarine și în subsolul acestora. După cum se știe, la 30 octombrie 1969 a fost depusă în comitet forma revizuită a unui proiect de tratat elaborat de U.R.S.S. și S.U.A. În baza amendamentelor, propunerilor și sugestiilor avansate în Comitet și la O.N.U. de o serie de țări, autorii acestui proiect desfășoară în prezent consultări în vederea ameliorării proiectului de tratat care ar urma, după ce va fi definitivat în comitet, să fie supus spre aprobare Adunării Generale.

Trecerea în revistă, fie și succintă a stadiului actual al negocierilor de dezarmare reclamă în mod obiectiv relevarea poziției și acțiunilor consecvente ale țării noastre în promovarea înfăptuirii dezarmării, eforturilor susținute și constante ale țării noastre, alături de alte state socialiste, de alte țări iubitoare de pace ale lumii, pentru adoptarea unor măsuri ferme care să conducă la oprirea cursei înarmărilor, la reducerea și eliminarea uriașelor stocuri de armament acumulate în lume, pentru întărirea păcii și securității tuturor națiunilor. Lupta pentru realizarea dezarmării reprezintă o parte integrantă a politicii principiale, străbătute de o înaltă responsabilitate, a partidului și guvernului țării noastre pentru eliminarea din viața internațională a forței și a amenințării cu forța, a oricăror forme de ingerință în viața proprie a popoarelor, pentru așezarea la baza raporturilor interstatale a marilor principii și norme ale dreptului și legalității internaționale.

În concepția României, în momentul de față este imperios necesar ca organismul pentru negocierile de dezarmare să pășească cu hotărîre la realizarea unor măsuri practice, fie și mai mici la început, dar care să afecteze în mod direct cursa înarmărilor, să contribuie la destinderea internațională, crearea unui climat de încredere reciprocă propice înfăptuirii unei dezarmări efective. Dînd expresie poziției ferme a țării noastre de susținere a înfăptuirii dezarmării, delegația română în Comitet a prezentat, la 5 martie a.c., un set de propuneri privînd înfăptuirea unor măsuri concrete de dezarmare — propuneri pe care revista „Lumea" le-a prezentat detaliat cititorilor săi.

Bucurîndu-se de un larg ecou internațional, de comentarii ample în cercurile Comitetului ca și în presa internațională, propunerile României, poziția expusă de țara noastră la actuala sesiune au fost apreciate, în esență, ca avînd semnificația unei atitudini politice hotărîte în favoarea dezarmării, într-un moment în care negocierile pe această temă se desfășoară lent și nu produc efectele așteptate de popoarele de pretutindeni.

Geneva, 21 aprilie

Corespondență din Hanoi
de la
Corneliu Vlad

Ritmurile industrializării

...Ți se întîmplă să cutreieri sute de kilometri pe drumurile R. D. Vietnam fără a descoperi acel indiciu comun prezenței industriale — o construcție care să iasă în relief, un coș de uzină care să domine peisajul. Și, totuși, industria este omniprezentă pe cuprinsul țării. Și aceasta, în primul rînd, prin produsele pe care le întîlnești la orice pas — în vagoanele sau basculantele încărcate de cărbune, var sau ciment, în utilajele agricole și sacii de îngrășăminte de pe ogoare, în baloturile de țesături sau lăzile încărcate cu zahăr, transportate pe șoselele țării de camioane, căruțe trase de bivoli și cai, sau de șirurile nesfîrșite de biciclete. Ritmurile industriei se reverberează într-un fel sau altul pînă în ultimele detalii ale vieții cotidiene.

Țara aceasta, asupra căreia s-au revărsat în ultimii ani peste un milion de tone de proiectile de toate categoriile, și-a urmat, în ciuda tuturor obstacolelor, cu eroism și tenacitate, calea dezvoltării industriale. Mă gîndesc, de pildă, la acele grote calcaroase din junglă, care au găzduit în zilele incandescente ale atacurilor aeriene dușmane diferitele secții ale Uzinei de construcții mecanice de la Hoa Binh. Cîte eforturi și sacrificii, cîtă abnegație și eroism, pentru a le transporta pînă aici, cumpănind pe margine de prăpastie, intersectînd torente tumultuoase sau strecurîndu-se printre blocuri de piatră gata în orice moment să antreneze o avalanșă. În acele momente de grea încercare, politica partidului și statului de dezvoltare cu precădere a industriei nu a fost pusă un singur moment în discuție ; oamenii muncii vietnamezi au imaginat în timpul cel mai scurt noi forme corespunzătoare condițiilor existente. Bombardamentele aveau să amîne construirea marilor obiective industriale, să determine evacuarea și dispersarea întreprinderilor. Această dispersare s-a organizat, însă, în așa fel, încît producția să se resimtă cît mai puțin.

Ceea ce i-a surprins în mod deosebit pe martorii procesului de industrializare a R. D. Vietnam în acești ani a fost, mai ales, dezvoltarea importantă cunoscută de industria locală. Economiștii țării au subliniat, la vremea respectivă, ceea ce ei au numit „marea importanță strategică" a acestui obiectiv. De regulă, întreprinderile industriei regionale sînt unități mici și mijlocii, capabile să producă anumite mijloace de producție, mașini agricole, mijloace de transport sau mărfuri de larg consum (ceai, zahăr, făină, tutun, țigări, chibrituri, hîrtie, țesături, săpun etc.), pe baza folosirii din plin a resurselor proprii de materii prime și în vederea satisfacerii cît mai cuprinzătoare și mai operative la scara respectivei provincii.

Astăzi, dezvoltarea industriei regionale continuă să se mențină în plină actualitate ; presa R. D. Vietnam subliniază că nu este vorba aici doar de o cerință impusă de condițiile de război, ci de o sarcină esențială pe termen lung, care trebuie înfăptuită consecvent pe drumul construcției socialiste. De curînd, revista „Tuyen Huan" evidențiia într-un articol rolul industriei locale în procesul industrializării socialiste a țării. „Cum trebuie procedat pentru a realiza industrializarea socialistă ? — se întreabă autorul articolului. Unde trebuie căutate fondurile, forța de muncă, materiile prime și piețele ? Am beneficiat de ajutorul substanțial și neprecupețit al țărilor socialiste frățești, dar este necesar ca în principal să ne bazăm pe propriile noastre eforturi, adică pe fondurile interne de acumulare existente în cadrul țării noastre". Revista remarca, în continuare, că, pășind pe calea construcției socialiste, țara s-a găsit în fața unei situații în care exista o agricultură înapoiată, forța de muncă fiind ocupată cu precădere în agricultură. La încheierea luptei de eliberare de sub dominația colonială, ramurile industriei moderne contribuiau doar cu 1,5 la sută la producția globală a țării, față de cele 83 de procente deținute de agricultură. Obiectivul prioritar fixat — dezvoltarea industriei grele — nu putea deci să se bazeze decît pe dezvoltarea agriculturii și a industriei ușoare. Dar — continuă articolul — pentru a permite agriculturii să-și îndeplinească sarcinile sale și pentru a putea face din ea o bază pentru dezvoltarea industrială, ea trebuie să cunoască, la rîndul său, un progres deosebit, pe care numai industria îl poate asigura.

Rolul industriei regionale intervine tocmai în acest proces de interdependență și intercondiționare între dezvoltarea industriei și cea a agriculturii. Astăzi, concomitent cu edificarea în așa-numitele „localități-pilot" a unui număr de obiective industriale de importanță republicană, aflate sub conducerea directă a organelor centrale, se dezvoltă, pe întreg cuprinsul țării, unități ale industriei regionale, aceste două categorii de obiective reprezentînd resortul principal al accelerării ritmului de dezvoltare a agriculturii.

„Alături de industria centrală — scrie «Tuyen Huan» — trebuie să intensificăm dezvoltarea industriei regionale atît în vederea satisfacerii cerințelor curente ale producției cît și a celor ale traiului cotidian al populației locale". Prin aceasta se urmărește exploatarea și utilizarea într-un mod cît mai rațional a forței de muncă, a bogățiilor și fondurilor țării, în scopul dotării sale cît mai rapide cu o industrie modernă, cu o agricultură modernă, cît și în scopul asigurării unui echilibru sănătos între aceste două ramuri.

Astăzi, practic, fiecare provincie a R. D. Vietnam beneficiază de întreprinderi ale industriei regionale. Ținuturi odinioară „eminamente agricole" se angajează tot mai ferm pe orbita industrializării. Dacă în urmă cu 15 ani în toată țara nu existau decît 33 de unități ale industriei regionale, în prezent cele peste o mie de întreprinderi și cele peste 3 000 de cooperative meșteșugărești din cadrul industriei regionale înmănunchează munca a peste o jumătate de milion de oameni. Rodul activității lor, impresionant, se concretizează în jumătate din valoarea globală a producției industriale și artizanale a țării.

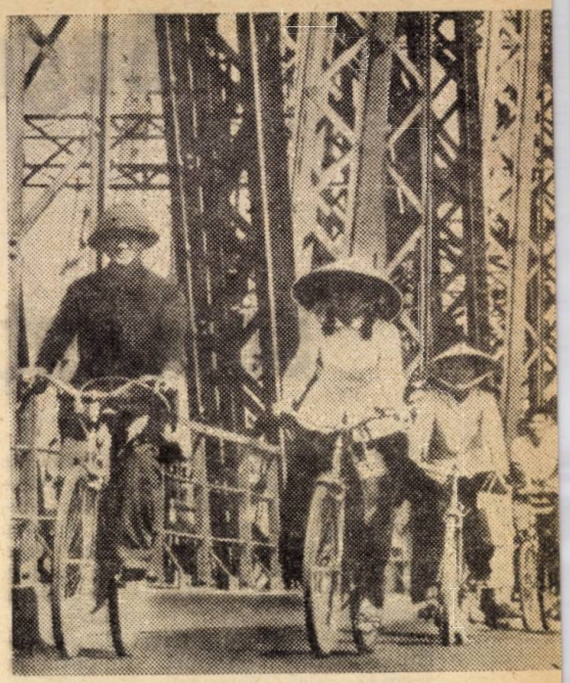

Podul Dong Bien (1 800 m), un important nod de comunicație, reconstruit după bombardamentele aviației americane

Sînt toate acestea motive pentru care observatorul cît de cît avizat al realităților economice ale R. D. Vietnam acordă atenția cuvenită micilor fabrici sau ateliere meșteșugărești, cooperativelor artizanale sau adevăratelor uzine la scară redusă care împînzesc pe cît de discret, pe atît de eficient teritoriul țării. Contururile lor modeste de azi prefigurează siluetele maiestuoase ale marilor industrii de mîine.

Din ce se compunea, cu cîțiva ani în urmă, industria provinciei Hoa Binh ? O mină de mici proporții exploatată cu mijloace artizanale, o mină de azbest al cărei minereu extras era transportat direct la Hanoi, un atelier mecanic care fabrica doar cîteva tipuri de unelte agricole, o fabrică de carton și hîrtie de ambalaj, o rafinărie de zahăr semimecanizată, și cam atît.

Sub ploaia de bombe dușmane a ultimilor ani, Hoa Binhul a demarat energic pe calea industrializării. Centralele hidroelectrice nu mai sînt o raritate pentru cooperativele agricole ; extracția de cărbune a sporit simțitor: vechea fabrică de hîrtie s-a extins considerabil ; au apărut o serie de ateliere pentru fabricarea bacurilor și joncilor de 20 și 30 de tone ; s-au descoperit și se exploatează deja zăcăminte de fosfați ; au luat ființă zeci de întreprinderi ale industriei alimentare. Perspectivele se relevă cum nu se poate mai clare.

Hanoi, aprilie

Bugetul britanic și scadența electorală

Era de așteptat ca alegerile locale de acum două săptămîni, precum și bugetul prezentat la 14 aprilie să ofere unele precizări : asupra stării de spirit a corpului electoral — primul eveniment, asupra orientării politicii economice a guvernului — al doilea, asupra datei probabile a alegerilor — ambele.

Alegătorii au părut apatici, nehotărîți. Guvernul continuă, cel puțin pe termen scurt, să acorde prioritate realizării unei balanțe de plăți excedentare. În ce privește a treia întrebare, privind scadența electorală, ea a primit acel răspuns evaziv rezervat, în revistele literare, debutanților fără strălucire : deocamdată, nu. Aceste trei constatări, precum și evoluția recentă care le-a impus, merită o expunere, și o analiză, mai ample.

Adevărul este că întrebările asupra datei posibile a alegerilor par să-i fi preocupat mai mult pe comentatori și pe strategii partidelor politice, decît pe alegători, al căror dezinteres a redus, în bună măsură, semnificația scrutinului de acum două săptămîni. De fapt, în primul rînd abținerile, și nu voturile exprimate, au dat de gîndit observatorilor. Desigur, se știa dinainte că alegerile locale nu sînt o reflectare riguroasă a atitudinilor care s-ar manifesta în cazul consultărilor majore și că, de obicei, participarea la vot nu depășește 50 la sută. Dar se aștepta o confirmare sau o infirmare a succeselor categorice obținute de conservatori în 1967, se spera că ar apare indicii privind orientarea celor mai tineri alegători (dreptul de vot a fost recent recunoscut începînd de la 18 ani, în loc de 21), se credea în conturarea unor tendințe suficient de clare pentru a oferi guvernului unele sugestii referitoare la stabilirea momentului alegerilor generale. Tot atîtea așteptări înșelate, dacă nu chiar mai multe. Proporția participării a fost mai scăzută ca oricînd : sub 35 la sută în Londra, sub 20 la sută în multe circumscripții provinciale. De la această evidentă lipsă de interes nu au făcut excepție nici tinerii. „The Times" a publicat un grupaj de scrisori din care rezultă că generația aflată la primul vot nu a considerat acest moment ca edificator : obscuritatea generală a dezbaterii electorale, lipsa de informare — generînd lipsă de interes, insuficienta deosebire între laburiști și conservatori, apar ca explicații ale indiferenței cu care tinerii au privit recentul scrutin. În privința rezultatelor, ele sînt greu de interpretat în termeni categorici : la Londra conservatorii nu mai dețin patru cincimi din mandate, ci numai două treimi ; în privincie, însă, ei și-au menținut pozițiile și chiar au cîștigat, pe alocuri, cîteva locuri în consiliile locale. Deplasarea abia perceptibilă a voturilor spre laburiști, înregistrată în ansamblu, a fost interpretată mai puțin ca efectul unei re-

Ministrul de finanțe Jenkins : „Am procedat în mod deliberat cu prudență"...

orientări de dată recentă și mai mult ca o incompletă „revenire a pendulului", după marea oscilație din 1967, cînd conservatorii au beneficiat la maximum de impopularitatea guvernului.

După testul atît de neconcludent care s-au dovedit a fi alegerile locale, deci, era destul de clar că — în termeni marinărești — guvernul va aștepta să se precizeze direcția vîntului, înainte de a se hotărî să ridice pînzele. Săptămîna următoare, cînd ministrul de finanțe Jenkins urma să prezinte bugetul, întrebarea era în ce măsură va acționa guvernul, utilizînd acest document cu evidente implicații de program în domeniile economic și social, să provoace un curent favorabil. Cu alte cuvinte, dacă avea să se procedeze (sau nu) la stimularea expansiunii economice (în vederea diminuării șomajului), la ameliorarea prevederilor sociale, sau la ambele, în scopul de a-i mobiliza pe simpatizanții laburiști contrariați de austeritate, „înghețarea salariilor", introduceri de taxe și alte asemenea sacrificii, oferite în ultimii cinci ani, pe altarul balanței de plăți și stabilității monetare.

Pentru cei care așteptau anumite elemente noi, ca și pentru cei care așteptau pur și simplu un eveniment, expunerea lui Roy Jenkins a constituit în general o dezamăgire. „Muntele s-a chinuit aproape două ore — își începea relatarea un corespondent politic — pînă cînd a dat naștere șoarecelui unor concesii minime făcute contribuabililor". Dar, nota același corespondent, apariția micuțului animal a fost precedată de un răget care îi pregătise pe cei mai mulți pentru apariția cel puțin a unui leu. Introducerea triumfală la care se face referire este, fără îndoială, expunerea succeselor obținute în stabilizarea balanței de plăți (constant excedentară în ultima vreme), în plata datoriilor pe termen scurt și mediu (a fost rambursată, în ultimele 15 luni, mai bine de trei sferturi din suma totală de 2 354 de milioane), în consolidarea rezervelor valutare. Dar aceste elemente pozitive ale bilanțului nu au fost prezentate ca bază materială a unei rapide expansiuni economice, sau a unor alocații sociale. Ele rămîn obiective prioritare, guvernul continuînd să-și propună consolidarea lor. Ministrul de finanțe a fost clar asupra acestui punct : „Am procedat, în mod deliberat, cu prudență ; nu putem să permitem ca realizările greu dobîndite ale ultimilor doi ani să fie anihilate. Acesta este un buget care vizează forța și echilibrul economiei (...) nu este un buget care să aibă în vedere numai ziua de astăzi, ci unul care ține seama de necesitățile întregului an următor". Așadar, avantajele imediate trebuie, în continuare, să cedeze prioritatea stabilității — și balanței de plăți. Pe mulți laburiști de stînga, bugetul i-a dezamăgit prin rezerva exprimată față de ideea expansiunii economice, ca și prin insuficienta preocupare pentru soarta familiilor cu bugete mici. În ce privește pe conservatori, ei vorbesc de creșterea prețurilor pentru a menționa uneori în aceeași frază, și creșterea salariilor, apreciată de ei ca exagerată, și pentru a trage concluzia existenței unor tendințe inflaționiste. Dezaprobînd recenta satisfacere a unor revendicări sindicale (în special sporurile de salarii pentru infirmiere și personalul didactic), partidul de opoziție își axează propaganda, în domeniul economic, pe apariția pericolului unei inflații, deducînd de aci necesitatea unor măsuri legislative care să limiteze posibilitățile de acțiune ale sindicatelor — asemănătoare celor la care au renunțat, în iunie 1969, laburiștii. Luările de poziție antisindicale ale conservatorilor au devenit, în perioada recentă, atît de frecvente și de asemănătoare, încît o serie de observatori favorabili acestui partid au ajuns la concluzia că s-a mers prea departe, că această atitudine pune în pericol atuul electoral oferit de disensiunile între sindicate și conducerea laburistă. În acest sens, un lider sindical cu vederi incontestabil de stînga, Hugh Scanlon, arăta într-un articol apărut în „Tribune" că, un guvern laburist fiind oricum de preferat unuia conservator, sindicaliștii nu trebuie să pericliteze, ci să sprijine realegerea laburiștilor, atunci cînd ar suna ceasul scadenței electorale.

Pe această preferință de ultimă instanță și pe loialitatea suporterilor pare să conteze și guvernul. În plus, există posibilitatea unor ajustări „din mers" ale politicii economico-sociale ; în discursul la buget, ministrul de finanțe Jenkins a făcut aluzii insistente la introducerea unor modificări de accent, atunci cînd ele ar părea oportune. În plus, mulți observatori nu exclud — deși premierul Wilson a respins asemenea speculații — prezentarea în toamnă a unui buget „între termene", care ar fi bugetul „electoral", acela care să atragă voturi. În acest caz, șansele laburiștilor ar rezulta dintr-o ecuație psihologică, a cărei soluție este deocamdată greu de anticipat : ar putea, oare, avantajele acordate în ultimul moment să determine majoritatea alegătorilor să uite dificultățile și sacrificiile impuse anterior ?

Mihai MATEI

S.O.S. în Cosmos

Haise, Lovell şi Swigert (de la stînga la dreapta) după epilogul fericit al marii aventuri spaţiale

CEI TREI ICARI ŞI „ODISEEA" LOR

La Houston, în ceasurile de încordare

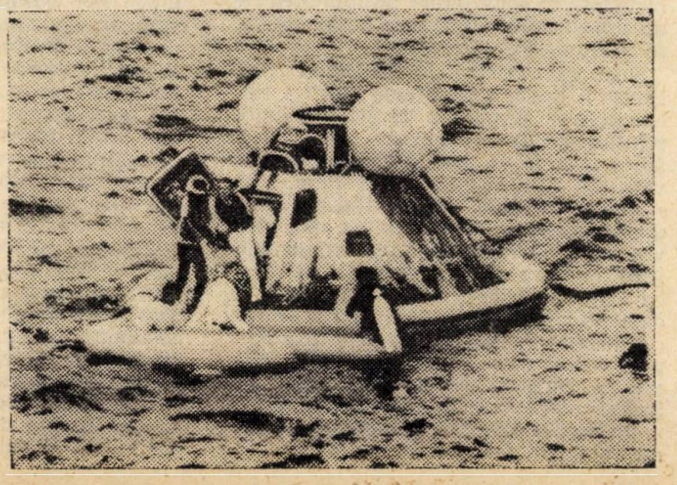

Ultima imagine a unui scenariu dramatic: capsula a amerizat

Bang ! O gaură imensă s-a căscat spre spaţiu. Compartimentul motor al navei spaţiale „Apollo-13" a încetat, practic, să mai existe. Fără oxigen, fără energie electrică, fără puternicul său motor, „Odiseea", modulul de comandă în care se află cei trei astronauţi în drum spre Lună, e o simplă minge rece şi întunecată, aruncată pe un drum care n-o va mai aduce niciodată pe Pămînt. Misiunea a eşuat. Şi numai o minune i-ar mai putea salva pe cei trei trimişi s-o îndeplinească. De luni pînă vineri, minunea s-a săvîrşit. În trepte. Înfruntînd nenumărate pericole mortale. Astronauţii sînt din nou acasă. S-au smuls spaţiului ostil. Au construit, la sute de mii de kilometri depărtare de Pămînt, un sistem de autosalvare. Întreaga lume a ţinut pumnii strînşi. Fiecare răsuflare a lor se auzise pe tot cuprinsul globului.

La sud de Pago-Pago

James Lovell : — *Drum bun, Vărsătorule, îţi mulţumim*
John Swigert : — *A fost o navă clasa-ntîi*

Orchestra de pe port-avionul „Iwo Jima" n-a mai intonat „Marşul Fra Mauro", anume compus în cinstea astronauţilor care urmau să exploreze înălţimile lunare cu acest nume. (Rămîne pe altă dată, căci N.A.S.A. a anunţat că va face tot posibilul pentru a trimite, totuşi, o echipă de astronauţi în regiunea Fra Mauro). Ceremonialul primirii, programat pînă în cele mai mici amănunte — aşa se proceda în vremurile cînd călătoria Pămînt—Lună—Pămînt ni se părea a fi o cursă de rutină — fusese anulat. Altele erau pregătirile. Flota americană din Pacific se desfăşura pe o suprafaţă mult mai mare decît de obicei. Avioanele stăteau gata să paraşuteze echipament special, dacă „Apollo-13" ar fi coborît într-o zonă izolată. Prevăzîndu-se posibilitatea unei traiectorii care i-ar fi dus pe astronauţi nu în Oceanul Pacific ci în Oceanul Indian, s-au luat măsuri pentru a putea fi întîmpinaţi şi acolo.

Cînd, în cele din urmă, s-a determinat punctul probabil al imersiunii, undeva la sud de Pago-Pago, Iwo Jima, ghidat de semnalele unui satelit artificial, s-a îndreptat în cea mai mare viteză spre locul indicat. Între timp, orchestra repeta o nouă melodie : „Marşul Vărsătorului" din spectacolul muzical „Hair".

„Vărsătorul", modulul lunar Aquarius, merita din plin să fie sărbătorit. Fusese principalul instrument al salvării şi se pretase unei exploatări depăşind sarcinile pentru care fusese construit. Acum, însă, încetase de fapt de a mai exista. Arsese ca un chibrit în momentul reintrării în straturile dense ale atmosferei terestre. Nu mai rămăsese din el decît o capsulă conţinînd plutoniu 238, mai bine-zis un generator de izotopi radioactivi care urma să fie instalat în munţii Fra Mauro. Capsula s-a prăbuşit în Pacific, în apropiere de insulele Fiji. Riscul de contaminare radioactivă în prezent sau în viitor este însă nul. De ce ? Deoarece capsula este făcută dintr-un aliaj special şi este, în plus, învelită în grafit : una dintre măsurile de precauţie luate de constructorii Vărsătorului în ipoteza (acum fapt împlinit) că modulul nu va ajunge pe Lună ci se va întoarce, cumva, pe Pămînt.

Un glumeţ de la compania Grumman Aerospace Corp, care a construit Vărsătorul a trimis vineri o factură de 471 421,24 dolari, „pentru cărăuşie" contractantului principal al lui „Apollo-13". S-a ajuns la această sumă taxînd cu patru dolari prima milă parcursă în afara programului căruia îi fusese des-

tinat Aquarius și cîte un dolar pentru fiecare milă suplimentară, în total 400 000 de mile (643 750 km). În „factură" se menționează că dormitul pentru doi oameni, fără televiziune, cu aer condiționat, radio și „vedere panoramică" fusese plătit anticipat. Se cereau în plus cîte opt dolari pe noapte pentru „un pasager suplimentar, cu condiția să părăsească spațiul nu mai tîrziu decît vineri la prînz", precum și cîte zece dolari pentru fiecare din cele 208 livre de oxigen furnizate. Gluma are o semnificație care îi depășește hazul.

Într-adevăr, Vărsătorul a dat mai mult decît se crezuse vreodată că i se va cere. Nu e vorba, însă, de vreo minune. Principiul dublării sistemelor principale și al independenței lor absolute, respectat riguros în toate compartimentele navei cosmice, și-a spus cuvîntul și în privința modulului lunar, cu atît mai mult cu cît însăși destinația lui consta în îndeplinirea unui program de zbor de sine stătător. Echipament complet de telecomunicații, sistem independent de comandă a orientării, sistem de determinare a orientării, sistem de control al mediului înconjurător, sisteme de alimentare cu oxigen, cu electricitate și cu apă, alimente, saci de dormit — cu toate acestea la bord Vărsătorul era o cabină de comandă în miniatură. Numai că toate resursele sale au fost suprasolicitate. Performanța excepțională a constat în modul în care a răspuns acestei suprasolicitări. A asigurat, pe lîngă propria sa încălzire, încălzirea — e drept, insuficientă, totuși salvatoare a cabinei Apollo — și lenta mișcare de rotație a ansamblului. Proba focului, examenul cel mai greu și totodată esențial pe care l-a trecut cu succes, a constat însă în funcționarea de mai multe ori a motorului de coborîre, care a asigurat practic revenirea pe Pămînt. De cîteva ori, „Apollo-13", privat de posibilitatea de a-și folosi motorul principal, s-a aflat în puncte din care, fără corecțiile efectuate cu un motor menit să se aprindă o singură dată pentru a încetini cursa modulului lunar, s-ar fi pierdut în spațiu.

Atunci cînd, înainte de cursa dramatică încheiată cu bine săptămîna trecută, s-a apreciat că probabilitatea întoarcerii pe Terra a lui Lovell, Haise și Swigert era de 99,9 la sută, s-a ținut seama de trei considerente : caracterul independent al subsistemelor, (fiecare funcție este îndeplinită de un aparat nelegat de cele care îndeplinesc funcții asemănătoare) ; dublarea subsistemelor ; și probabilitatea extrem de redusă de defectare a fiecărei componente a sistemelor, toate fiind verificate și testate îndelung. De altfel, astronauții știau că pot să se bazeze pe Vărsător. Încă înainte de a primi ordin în acest sens de la Houston, James Lovell a anunțat că vor trebui să se replieze, probabil, în modul. Întrebarea teribilă, fără răspuns, este însă alta : ce s-ar fi întîmplat dacă modulul de serviciu s-ar fi defectat nu înainte de etapa lunară ci în timpul ei (cînd Vărsătorul s-ar fi aflat la sol) sau pe drumul de întoarcere ? S-ar mai fi putut evita oare catastrofa ?

Acești oameni minunați și mașinile lor zburătoare

„În timpul călătoriei noastre au fost momente în care mă gîndeam că nu ne vom mai întoarce, poate, niciodată".

James Lovell

Ne întrebăm adesea cum vor fi oamenii viitorului. Unii îi văd ca pe niște robi abulici ai mașinilor, mînuitori de computere mînuiți la rîndul lor de ele, nemaiștiind să ia decizii pentru că nu va mai fi nevoie s-o facă. Astronauții — mostre de oameni ai viitorului — constituiau obiectul unei admirații uluite, dar, într-un fel reci. Integrați în mecanisme perfecte plecau de pe Pămînt și reveneau cu o precizie supraumană. Nervi de oțel, inimi invulnerabile, creier cvasielectronic, nici o temere, nici o emoție. Oamenii obișnuiți îi priveau aproape ca pe niște fenomene, nu ca pe niște semeni.

Lovell, Haise, Swigert au trăit, însă, sub ochii lumii întregi, o dramă complexă, profund omenească și reacțiile lor au fost acelea ale unor oameni întregi desăvîrșiți, minunați. Lovell, campionul absolut al zborurilor cosmice (715 ore în spațiu), Haise, astronautul gazetar (așteptăm cu nerăbdare reportajul celei mai formidabile aventuri a tuturor timpurilor), Swigert, implicat din întîmplare în marea odisee (a întîrziat, din cauza ei, să-și întocmească declarația anuală către fisc) au înfruntat neprevăzutul și moartea în condiții fără precedent în istoria omenirii. Este adevărat ceea ce scria „The Washington Post" : „Linia dintre criză și tragedie a fost totdeauna foarte subțire în lumea exploratorilor. O neînsemnată greșeală de calcul, o eroare mecanică, o interferență neprevăzută a naturii, o greșeală omenească și Columb n-ar mai fi descoperit poate America, Lindbergh n-ar fi zburat, poate, peste Atlantic, Hillary n-ar fi cucerit, poate, înălțimile Everestului". Toți acești temerari au fost mult mai singuri decît astronauții de pe „Apollo-13". În cazul unui accident periculos n-ar fi avut cu cine să se sfătuiască, nu puteau aștepta ajutor sau directive de la nimeni. Echipajul Apollo era legat de omenire prin Capcom, prin Houston. Tot ceea ce mintea umană și calculatoarele electronice putea concepe pentru salvarea lor le stătea la dispoziție. Știau, totuși, că de ei și numai de ei depinde salvarea efectivă. Că nimeni nu va putea ajunge pînă acolo unde se aflau pentru a le aduce oxigen, sau apă, sau altă navă.

Am știut întotdeauna că se poate ivi o asemenea situație, a spus în timpul odiseei lui „Apollo-13", fostul astronaut Michael Collins. E un risc pe care ni-l asumăm în cadrul programului cosmic, dar cred că este un risc rezonabil. „De fapt, noi sîntem surprinși cînd totul merge bine, așa cum s-a întîmplat cu „Apollo-11", spune Armstrong. Lovell, Haise și Swigert vor spune probabil același lucru. Antrenamentele lor la sol au cuprins simularea a circa 20 de accidente diverse, cărora ar fi putut fi obligați să le facă față. Nu însă și a celui realmente survenit. Directorul N.A.S.A. a mărturisit că nu s-a luat niciodată în considerare posibilitatea ca un întreg compartiment al navei cosmice să fie scos din funcție.

Între cuvintele lui James Lovell „OK, Houston avem o problemă aici" și exclamația de ușurare a lui Swigert după reintrarea în atmosferă „OK, Joe", adică „S-a făcut, Joe", stenograma conversației neîntrerupte între Pămînt și cvasi-epava din cer va rămîne unul dintre textele cele mai ciudate alcătuite vreodată. Se încrucișau interminabilele liste de cifre și de prescurtări tehnice cu informații despre condiția fizică a oamenilor care le transmiteau și le recepționau : înghețați de frig, însetați, pe punctul de a inhala prea mult bioxid de carbon, extenuați, luptînd cu inconvenientele imponderabilității într-un spațiu sufocant, stenograma arată nu numai că n-au intrat nici o clipă în panică, dar și că pe lîngă calm, sînge rece, minte limpede, și-au păstrat, chiar și în cele mai critice momente, simțul umorului. Făceau glume la adresa „frigiderului" în care locuiau, la adresa veșmintelor caraghioase pe care le îmbrăcau pentru a se încălzi cît de cît, se interesau dacă au înflorit pomii la Houston, toate acestea în intervalele dintre informațiile mai mult decît îngrijorătoare despre starea navei lor, pe care le transmiteau celor de jos, și dispozițiile de a efectua manevre dificile, de mare precizie, capitale pentru supraviețuirea lor, primite de la Houston.

La scurtă vreme după ultima corectare a traiectoriei, căpitanul Lovell, în ultima zi a odiseei de pe „Odiseea" a exclamat :

— Ei, bine, nu pot spune că n-a fost o săptămînă agitată.

Capcom (comandorul Joseph Kerwin) i-a răspuns :

— Să știi, James, dacă nu ești în stare să ai mai multă grijă de o navă, s-ar putea să nu-ți mai încredințăm alta.

Nu sîntem singuri

„Vorbim adesea despre «minuni» ale științei, uitînd că nu sînt de loc întîmplări miraculoase, ci mai curînd rezultatul unor ore îndelungate, dificile și al inteligenței disciplinate. Bărbații și femeile din echipa operațională a misiunii «Apollo-13» au săvîrșit o asemenea minune, transformînd o tragedie potențială într-una din cele mai dramatice acțiuni de salvare din toate timpurile. Extraordinara lor performanță este un tribut adus ingeniozității omului, capacității și curajului lui".

Din textul diplomei care însoțește „Medalia libertății" decernată de președintele Nixon echipei de la Houston.

Ne-am deprins să-i vedem pe ecranul televizorului, zeci de oameni aferați, numai în cămașă, instalați în fața unor pupitre de control. Cînd camerele de luat vederi stăruiau mai îndelung asupra lor ni se părea că e o pierdere de vreme, că ni se arată un loc unde nu se întîmplă nimic. La viitoarele zboruri spațiale vom urmări însă cu cea mai mare atenție activitatea tăcută din Mission control room (sala de control a misiunii). Pentru că acum știm. Știm că acolo s-a realizat imposibilul, că acolo s-au luat toate deciziile — majore, curente, mărunte, capitale — al căror rezultat s-a concretizat vineri, 17 aprilie, la ora 20,07.

Fiecare controlor din Mission control room știe pe de rost tot ceea ce ține de aparatul de la bordul navei cosmice încredințat supravegherii sale. În timpul unui zbor cosmic, computerul de serviciu triază automat toate informațiile privind traiectoria și funcționarea aparatelor de bord. Ele sînt remise controlorilor de resort, care își dau seama pe loc dacă datele recepționate se înscriu sau nu în parametrii proiectați. Da ? Asta înseamnă că lucrurile se desfășoară normal. Controlorul nu intervine. În cazul lui „Apollo-11", al lui „Apollo-12" și al celorlalte misiuni anterioare care s-au sfîrșit cu bine, specialiștii din Mission control room au fost aproape pasivi : simple mașini umane de înregistrat concordanțe. Nu ? Specialistul cere computerului un tablou complet al posibilităților și riscurilor decurgînd din această neconcordanță.

Cîntărirea alternativelor, decizia se succed într-un ritm rapid. Încunoștiințat de îndată și extrem de complet de tot

ceea ce se întîmplă şi de tot ceea ce se poate face, directorul zborului dă un ordin. Acesta este transmis astronauţilor de Capcom, un coleg astronaut care menţine permanent legătura, în dublu sens, între nava cosmică şi directorul zborului.

Atît de „altfel" decît trebuia începuseră să se petreacă lucrurile la bordul lui „Apollo-13", încît Houstonul a considerat că, pentru o perfectă înţelegere a situaţiei, este nevoie de simularea lor simultană la sol. Echipajul lui „Apollo-14" a intrat imediat în acţiune şi a experimentat unul după altul toate procedeele pe care Houstonul se pregătea să le indice naufragiaţilor. Unele soluţii au fost găsite chiar în timpul simulării. Astfel, sarcina de a indica un procedeu de folosire a capsulelor cu hidroxid de litiu din modulul de comandă pentru a asigura absorbirea bioxidului de carbon a fost încredinţată astronauţilor Anthony English şi Jack Lousma. Ei au luat capătul furtunului de cauciuc de la un costum spaţial, l-au lipit pe partea superioară a unei capsule cu hidroxid de litiu, au folosit coperta de carton a unui manual de zbor aflat la bord pentru a proteja gura furtunului şi apoi au lipit în jurul lui o pungă de plastic necesară izolării biologice a costumelor astronauţilor care au fost pe Lună. S-a comunicat lui „Apollo-13" acest procedeu improvizat şi astronauţii l-au aplicat întocmai.

Am dat numai un exemplu dintr-o sută şi anume unul minor, care demonstrează însă ce repede se pot inventa şi verifica soluţii pentru cazuri neprevăzute atunci cînd s-a prevăzut anticipat tot ceea ce era omeneşte posibil să se prevadă.

Terre des hommes

„Uluitor paradox : pe de-o parte mii de vieţi omeneşti par să nu conteze, pe de altă parte nimic nu este mai important decît salvarea a trei vieţi. Căci soarta naufragiaţilor cosmosului nu afectează numai solidaritatea popoarelor, ea creează de asemenea o exemplară mişcare de solidaritate a guvernelor, Parisul, Londra şi Moscova au făcut cunoscut Americii că vor face totul pentru a ajuta la salvarea lui Lovell, a lui Haise şi a lui Swigert. Este ocre nevoie ca nişte fiinţe umane să-şi pună în joc soarta în spaţiul cosmic pentru ca, pe Pămînt, oamenii să capete conştiinţa fraternităţii lor ?"

Din „L'Aurore"

„Apollo-12" a fost urmărit cu oarecare detaşare, ca o misiune desigur necesară, dar nu senzaţională, de explorare a unui teren descoperit fără prea mare dificultate. Omenirea înglobase, după o singură cursă, Luna, între teritoriile asupra cărora are drepturi de veci. Explozia de la bordul lui „Apollo-13" a distrus această comodă certitudine. Aventura readucerii pe Pămînt a celor trei oameni în care am văzut, dintr-o dată, nu doar trei soldaţi într-o misiune de rutină ci trei eroi, a fost a noastră a tuturor. În ceasul cumpenei ne-am dat seama de acest lucru şi am înţeles că nu ne putem permite să-i pierdem.

În Statele Unite au fost suspendate toate activităţile neesenţiale. Hotărîrile politice au fost amînate. Televiziunea a renunţat la emisiunile publicitare, ceea ce nu i s-a mai întîmplat decît la asasinarea preşedintelui Kennedy. Vineri, 17 aprilie, la ora 20,07 s-au aflat în faţa televizoarelor din cele 42 de ţări care au transmis în direct revenirea pe Pămînt a astronauţilor, sute de milioane de oameni, mai mulţi, s-a calculat, decît pentru orice eveniment precedent. Din toate colţurile lumii veneau cuvinte de încurajare şi promisiuni de ajutor. Şefii de state au trimis mesaje de simpatie. Solidaritatea internaţională se manifesta spontan şi masiv. Sprijinul s-ar fi putut concretiza, eventual, printr-o colaborare navală, dacă astronauţii ar fi amerizat în altă zonă. Cîtă vreme se aflau încă în spaţiul cosmic, nimeni şi nimic n-ar fi putut ajunge pînă la ei. Astronautica se află încă în epoca explorărilor solitare. Cînd o va depăşi ? În planurile NASA figurează construirea unui „remorcher" spaţial, o puternică navă de salvare în măsură să readucă pe Pămînt un echipaj aflat pe o orbită circumterestră. El nu va fi realizat, însă, în nici un caz, mai devreme de zece ani. Dificultăţile teoretice şi practice care trebuie învinse pentru realizarea unui rendez-vous spaţial ad-hoc sînt considerabile.

Viitorul pare a fi cel indicat de proiectele sovietice : platforme spaţiale şi staţii-robot, care ar transforma Cosmosul dintr-un pustiu absolut într-un teren umblat, cu oaze şi puncte de salvare. Să ne gîndim ce era Antarctica pe vremea lui Scott şi a lui Amundsen şi ce este astăzi. Calea colaborării internaţionale indicată de Antarctica s-ar putea dovedi rodnică şi în Cosmos.

Aceasta priveşte, însă, viitorul îndepărtat. Deocamdată se pune problema perspectivelor programului Apollo. Chiar dacă „Apollo-14" nu va mai pleca la 1 octombrie, NASA nu intenţionează să renunţe la planurile de explorare a Lunii. Preşedintele Nixon este de aceeaşi părere. Totodată, însă, se consideră imperios necesar să se stabilească exact cauzele exploziei din rezervorul de oxigen lichid. Aflăm că la Universitatea de stat din Ohio se studiază de mai multă vreme posibilitatea înlocuirii oxigenului pur cu un amestec mai apropiat de compoziţia aerului pentru atmosfera artificială din navele cosmice. Şi ne amintim cum a debutat programul Apollo : prin tragedia lui „Apollo-1". În ianuarie 1967, în timpul unei experienţe la sol, o explozie a oxigenului din capsulă a provocat moartea celor trei astronauţi aflaţi în interior. Scriam, atunci, în revista „Lumea" că specialiştii se tem de primejdiile potenţiale implicate de prezenţa oxigenului pur într-o navă cosmică : un meteorit minuscul, un scurt-circuit întîmplător ar fi putut determina oricînd o catastrofă. În 1967 se credea că se va găsi un înlocuitor al oxigenului pur, ceea ce ar fi determinat însă modificări structurale în construcţia cabinei Apollo. Nu s-a renunţat la oxigen. El are dublul avantaj de a furniza atît atmosferă respirabilă cît şi electricitate. Riscul evocat cu trei ani în urmă s-a materializat însă mai repede decît s-ar fi crezut.

■

Eşecul misiunii „Apollo-13" a fost transformat într-un triumf al ingeniozităţii omului, al aparaturii perfecte, al capacităţii de a adopta rapid hotărîrile cele mai judicioase. Lovell, Haise, Swigert, sînt din nouă acasă. Sistemul Apollo intră în revizie. Dar indiferent de concluziile ei, un lucru e cert : astăzi, oamenii de pretutindeni sînt mai încrezători în geniul uman decît erau cu o săptămînă în urmă.

Felicia ANTIP

reflector

DISCUŢII CU ŞI DESPRE UN VIITOR PARTENER

Mult discutata problemă a aderării Angliei la Piaţa comună a fost şi subiectul unui recent colocviu organizat de societatea „International Publishing Corporation", editoare a mai multor publicaţii engleze de primă importanţă (printre care ziarul „Daily Mirror"). La invitaţia acesteia, s-au adunat la Londra patruzeci de ziarişti din cele şase ţări ale C.E.E. şi zece confraţi britanici.

Se ştie că, în ultimul timp, „continentalii" sînt deconcertaţi de atitudinea britanică. Ani de zile candidată insistentă, ajunsă azi în pragul C.E.E., iată că Anglia bate în retragere. Explicaţia principală : aderarea s-ar repercuta negativ asupra bugetului cetăţeanului britanic. Perspectiva sacrificiilor pe care le presupune efortul de a aduce la acelaşi numitor economia engleză cu cea „comunitară" a dus la împărţirea opiniei publice engleze în două tabere, dintre care cea ostilă intrării în Piaţa comună se arată majoritară (62 la sută) la ultimele sondaje. În cercurile din jurul Ministerului de externe se spune chiar că, la ora actuală, în mod paradoxal, numărul partizanilor intrării Marii Britanii în C.E.E. e mai mare în Franţa decît în Anglia.

Sintetizînd părerile gazetarilor englezi, la recentul colocviu, se poate nota că aceştia oglindesc în general, cu deosebiri de nuanţă, poziţia guvernamentală, astfel definită : „Să pornim întîi negocierile. «Cei şase» să ne accepte la masa de discuţii pe baza afirmaţiei noastre că, în ce priveşte planul economic, agricol, tehnologic, militar şi monetar, noi vom accepta prevederile Tratatului de la Roma. Bineînţeles, vom ridica unele obiecţii, vom cere poate un răgaz".

Sintetizînd punctele de vedere pe care le exprimă „continentalii", un membru al grupului de participanţi vest-germani la colocviu a tras concluziile următoare : „Deşi toate ţările Pieţei comune sînt favorabile azi ideii aderării Angliei, în fond fiecare mai are cîte ceva de obiectat, chiar şi celorlalţi membri vechi. Franţa se ridică împotriva ponderii vest-germane ; R.F.G. se teme de tendinţe hegemonice în politica franceză ; Italia arată îngrijorare şi faţă de preponderenţe economice vest-germane şi faţă de proeminenţe politice franceze". Aşa încît, despre un organism supranaţional sau despre mult discutatele „State Unite ale Europei occidentale", chiar în contextul lărgirii ei prin aderarea Angliei, la C.E.E., nu poate fi vorba.

De altfel, şi răspunsul britanic respinge ideea supranaţională cu o violenţă care a amintit, spun observatorii, stilul gaullist : „S-ar cere prea mult publicului şi Parlamentului englez, au spus ziariştii britanici, dacă ar fi puşi în faţa unui proiect de federalizare. Ideea de a pierde suveranitatea naţională este respinsă în Marea Britanie cu aceeaşi forţă ca şi în orice altă ţară".

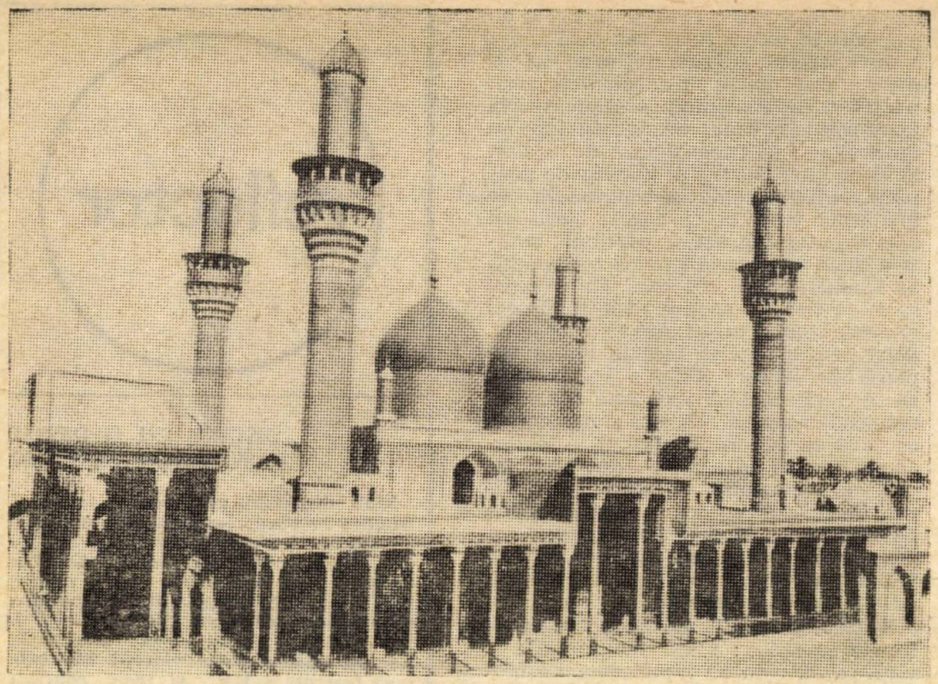

Bagdad. Moscheea Kadhimain

reportaj pe glob

Întîlnire cu BAGDADUL

George Serafin

În Irak, legenda te însoțește ca umbra. Ești constrîns la un adevărat tur de forță pentru a o lăsa puțin de-o parte, pentru a te sustrage încîntătoarelor reverii ce pun stăpînire pe tine încă în clipa cînd ai aflat acasă că pleci în țara străbătută de Tigru și Eufrat, și care, odată ajuns pe aeroportul din Bagdad, devin adevărate și sublime obsesii.

Precedînd, succedînd sau identificîndu-se istoriei, în Irak legenda îți pune generos la dispoziție opulente mărturii palpabile ce se întind, ca într-un imens complex muzeistic, de la sud, de lîngă Golful Persic, pînă în nordul deluros al Kurdistanului. Și peste tot, contemporaneitatea se învecinează, protector, cu trecutul. Iată, în partea de miază-noapte a țării, Mosul și Kirkuk. Străvechi și moderne, primul este principalul centru comercial și de comunicații al regiunii, în timp ce al doilea figurează la loc de frunte pe lista marilor centre petrolifere nu numai ale Irakului, ci ale lumii. Înspre apus, ruinele evocatoare a ceea ce au însemnat cîndva pentru civilizația assiriană Ninive, Khorsabad și Nimrod. Cobori de-a lungul Tigrului, în plina și mănoasa Mesopotamie, pentru a contempla bizara moschee în spirală din Samara și te oprești — un popas, bineînțeles, mai lung — la Bagdad. Harun al Rashid și 1001 de nopți, programul Revoluției și al partidului Baas și televiziune. Moschei din primul mileniu al erei noastre și din ultimul deceniu al veacului de față. Dar Irakul nu se termină la Bagdad. Un mic ocol spre sud-vest și iată-ne la Karbala, cu uluitoarea moschee a imamului El Hussein ibn Ali, cu domul și minaretele sale din aur masiv. Scurt răgaz islamic înainte de a ajunge la Babilon. Acum 4000 de ani, aici înflorea civilizația sumeriano-babiloniană. Azi — urme și ruine de străzi, apeducte, temple, zidurile grădinilor suspendate de Nabucodonosor pentru a uimi pe Semiramida. Și toată scena, mută și fierbinte, dominată de statuia masivă, intactă aproape, a mărețului Leu al Babilonului. Din nou spre sud, unde Chaldeea și-a împins spre veacurile noastre vestigiile capitalei sale, Ur, despărțită prin zona abundent și umed vegetală a confluenței Tigrului cu Eufratul, la Basrah, Veneția estului, principalul port al țării, reședința lui Sinbad marinarul.

Tranziția de la ieri la astăzi înseamnă pentru Irak volume dense de istorie, de suișuri și coborîșuri : înflorire și expansiune arabă, succesiuni ale unor dominații străine, asiatice sau europene, tristă perioadă monarhică și, în sfîrșit, independență și afirmare națională în lumea contemporană.

Bagdadul începutului de aprilie trăia un moment important : partidul de conducere, Baas, își sărbătorea 23 de ani de existență ; sub patronajul președintelui statului, Ahmed Hassan Al-Bakr, o conferință a partizanilor păcii din țările arabo-asiatice prilejuia afirmarea sau reafirmarea poziției mișcării pentru pace din țările reprezentate față de unele din cele mai arzătoare probleme ale actualității : Orientul Apropiat și Indochina ; organele de resort anunțau prin presă liniile principale de dezvoltare prevăzute pentru noul plan cincinal ; în sfîrșit, intervenise recent acordul în problema kurdă, eveniment considerat pe drept cuvînt de cea mai mare însemnătate pentru evoluția ulterioară a țării.

Fără îndoială că acordul intervenit la 11 martie între cele două principale naționalități, arabă și kurdă, marchează debutul unei noi faze în consolidarea bazei unității naționale. Clauzele acordului intervenit după zece ani de război aspru și sîngeros, „nu sînt rezultatul unui acord între două partide, nici un acord dictat de imperative politice și militare neașteptate, spunea la o conferință de presă președintele Al-Bakr. Dimpotrivă, aceste clauze sînt încarnarea însăși și traducerea în fapte a principiilor ce călăuzesc partidul Baas, încă de la înființarea sa, principii care au fost reafirmate de rezoluțiile și recomandările congreselor regionale și interarabe ale partidului..."

Realizat, deci, ca o acțiune nu de circumstanță, ci pornind de la o concepție politică fundamentală, precis formulată, acordul s-a bucurat și continuă să se bucure în Irak de un sprijin cu adevărat de mase.

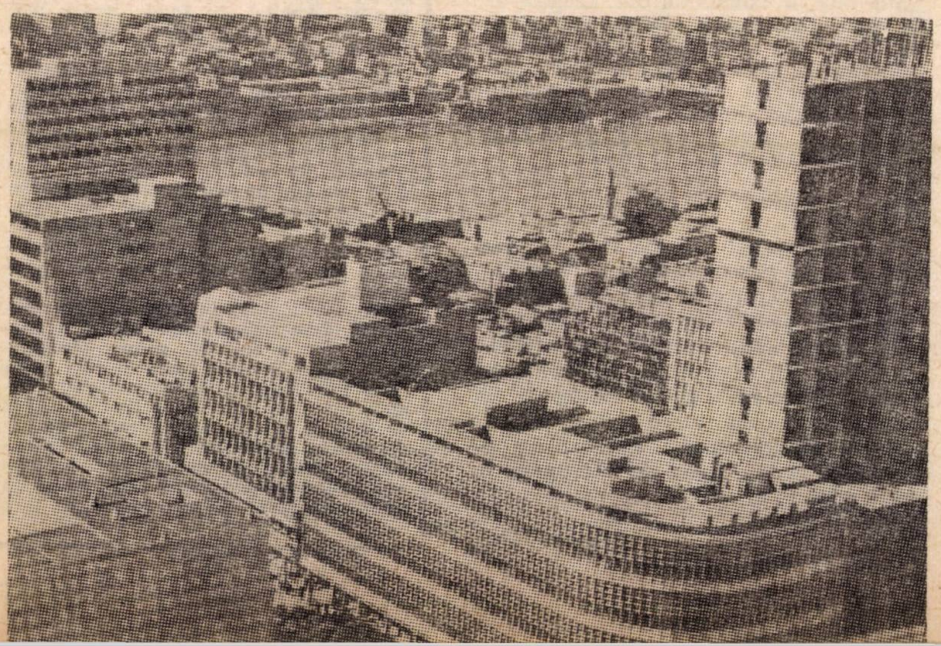

Siluete contemporane în străvechiul oraș de pe Tigru

Consecvenți luptei pe care au dus-o de ani de zile pentru reglementarea pașnică și democratică a problemei, pentru acordarea autonomiei kurzilor, pentru recunoașterea drepturilor lor naționale în cadrul statului irakian, comuniștii irakieni au salutat la rîndul lor acordul.

Nu încape îndoială — și lucrul acesta este spus limpede în presa și în declarațiile personalităților politice, irakiene — că reglementarea problemei kurde este o victorie a tuturor forțelor progresiste din Irak, un succes totodată al mișcării democratice și progresiste internaționale. De aici interesul larg de care s-a bucurat acest eveniment, de aici sprijinul de care se bucură.

În tradiționalele lor costume, kurzii se plimbă astăzi în Bagdad înconjurați de o largă simpatie. În manifestările populare, la reuniunile politice, în hoteluri sau pe străzi, sublinierea semnificației înțelegerii intervenite nu este niciodată apreciată ca fiind de prisos. Satisfacția populară se exprimă în cele mai variate forme, de la tribuna politică pînă la schimbul de priviri. În ce constau, în esență, clauzele acordului ?

În primul rînd, acordul consacră în mod ireversibil recunoașterea autonomiei kurde „în cadrul Republicii irakiene". Limba kurdă va deveni a doua limbă oficială —, învățămîntul și mijloacele de informare, ca și manifestările culturale, bucurîndu-se de posibilități materiale pentru exprimarea în propria lor limbă a năzuințelor naționale ale populației kurde. Unul din vicepreședinții Republicii va fi kurd, cinci miniștri kurzi fiind deja numiți în guvern. O serie întreagă de măsuri de ordin economic urmăresc, pe de o parte, refacerea economică a regiunii și, pe de altă parte, integrarea deplină a acesteia în planul general de dezvoltare a țării. În acest scop s-a procedat la revizuirea noului plan cincinal, ce urmează a intra în vigoare în cursul acestui an.

Pregătirea planului concentrează în momentul de față atenția autorităților. O declarație prezidențială, ca și o conferință de presă a ministrului economiei, precizează principalele orientări și accente ale viitoarei dezvoltări economice a țării. Sarcinile de plan ce revin celor două sectoare, public și particular, urmăresc garantarea mijloacelor și măsurilor celor mai adecvate pentru valorificarea posibilităților tehnice și energiilor umane de care dispune țara. Obiectivul principal al planului, scria în acele zile ziarul „El Tha' oua" este „dezvoltarea forțelor de producție, creșterea productivității și introducerea tehnicii moderne. El vizează, de asemenea, dezvoltarea investițiilor pe două planuri — material și uman —, legarea consumului de dezvoltare, aplicarea principiului concentrării și integrării întreprinderilor, lărgirea bazei de export și diversificarea produselor de export ; crearea unei atmosfere favorabile dezvoltării pe calea stimulării participării capitalului național și a muncitorilor, ca și a resurselor și experiențelor pe care le acordă Irakului țările prietene și organizațiile internaționale".

Kurzi pe străzile Bagdadului

Lucrări pentru irigarea terenurilor agricole în districtul Maghesi

Orientat spre o largă dezvoltare națională, pe plan economic dar și social și cultural-științific, planul reclamă o strînsă unitate a forțelor politice ale țării și, în același timp, tinde la consolidarea acestei unități, printre altele, una din fațetele cele mai importante ale acordului în problema kurdă. După cum spunea într-un interviu Habib Mohammed Kerim, secretar al Biroului Politic al Partidului Democratic din Kurdistan, coeziunea dintre acest partid și partidul arab Baas este menită să contribuie la realizarea unității depline dintre toate forțele progresiste ale Irakului. „Noi credem, spunea el, că cele două partide vor servi ca piatră fundamentală a unei asemenea unități și noi ne vom continua eforturile pentru a lărgi această bază atît la nivelul maselor cît și la cel al autorității, urmărind totodată unirea tuturor forțelor naționale progresiste devotate cauzei unității poporului irakian".

■

Pentru un ziarist român aflat la Bagdad, interesul pentru problemele de dezvoltare internă ale țării se manifestă paralel cu interesul pentru cunoașterea sentimentelor ce se nutresc față de România. Este adevărat că identitatea deplină de păreri cu interlocutorii pe care i-am avut nu se manifestă în toate problemele, dar prioritatea în construcția relațiilor dintre cele două țări o au lucrurile comune, și ele sînt de cea mai reală și autentică importanță : edificarea în pace a viitorului țării, cooperarea pe baza respectului reciproc al independenței și suveranității, opoziția fermă față de orice imixtiune străină, sprijin deplin luptei antiimperialiste pentru libertate și dezvoltare de sine stătătoare a popoarelor. Numeroși interlocutori irakieni au avut cuvinte de apreciere față de politica României socialiste. În sensul bunelor relații dintre cele două țări s-au exprimat, în scurta întîlnire avută, generalul Hardan Abdul Ghaffar, membru al Consiliului Comandamentului Revoluției, vicepreședinte al guvernului, Izzad Mustafa, ministrul sănătății, dr. Fuad Khalil Ismail, ministrul învățămîntului superior și, nu în ultimul rînd, Azid Sherif, ministrul justiției, cunoscut militant pe tărîm social, laureat al premiului internațional Lenin pentru pace, ca și alte personalități ale vieții publice irakiene.

Toate aceste personalități au manifestat o simpatie dincolo de politețea obișnuită și atît de tradițională față de oaspeții străini. Dacă această impresie rezultă din întîlnirile mai mult sau mai puțin oficiale, cu atît mai pregnantă apare ea din contactele întîmplătoare sau spontane avute cu mulți și diferiți alți oameni.

■

În această țară, pe pămîntul căreia se întîlnește unul din primele exemple ale unei vieți sociale stabile, și nu nomadă, unde a fost inventată roata și probabil scrisul, unde s-a găsit primul cod de legi cunoscut pînă astăzi, unde s-au făcut primele observații astronomice despre care se știe și s-a fondat prima universitate, în această țară generos înzestrată cu istorie, tradiție și bogății — trăiește astăzi dinamic, intens un popor hotărît să-și croiască o viață liberă pe coordonatele majore ale progresului contemporan : dezvoltare economică independentă, introducerea științei și tehnicii moderne, alinierea în frontul vast al forțelor înaintate ale societății umane.

Președintele țării vorbea despre orimăvara irakiană a anului 1970 ca despre o primăvară dublă : cea a anotimpului și cea a unității naționale. Dar dincolo de ceea ce reprezintă ca simbol — și cum te-ai putea oare feri de simboluri în țara atîtor civilizații, mituri și realități — această primăvară plurivalentă dispune de premisele necesare, oferite în primul rînd de potențialul uman al țării, pentru a deveni un moment important în dezvoltarea statului irakian.

DISPUTE ELECTORALE DOMINICANE

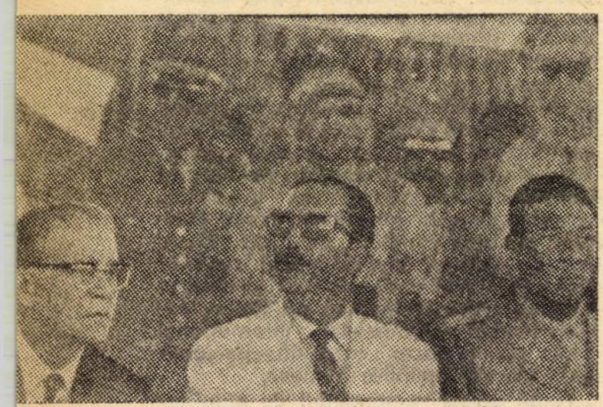

Balaguer (stînga) în timpul campaniei electorale. Președintele în funcție e însoțit de militari, ca de o adevărată gardă pretoriană...

O stare cronică de incertitudine și violență, cu care s-a familiarizat Republica Dominicană în ultimii ani, are toate șansele — în parte chiar confirmate — să declanșeze cea mai acută încleștare politică de la evenimentele din aprilie 1965 (cînd revolta populară dominicană a oferit pretextul debarcării „mariner"-ilor americani). Se apropie alegerile prezidențiale (16 mai) care, în condiții normale, ar fi putut rămîne o confruntare electorală, sigur agitată, dar fără mari pretenții. Tot în condiții normale, președintele Joaquin Balaguer, urmînd a preda mandatul, trebuia să se situeze undeva la periferia disputelor electorale. Tocmai aci încep problemele : Balaguer dorește să mai fie o dată președinte, încurcă, prin aceasta, firele și așa încîlcite ale opoziției, în sfîrșit, face posibilă o intervenție a militarilor, dispuși prin tradiție să salveze situația de „neputința" civililor.

Mai întîi speculațiile : asistăm neîndoielnic la un tur de forță al președintelui în funcție. Deoarece Joaquin Balaguer este absolut decis să nu piardă ocazia de a-și succeda sie însuși — atît de decis încît nici un obstacol (din partea opoziției) nu a reușit să-l descurajeze sau măcar să-l descumpănească — observatorii sînt de acord să tragă cel puțin două concluzii : președintele s-a acomodat într-atît cu statutul (dominican) al acestei funcții încît subînțelege de la sine o nouă candidatură. Sub auspiciile — acum și mai ales după aceea — șefilor militari care i-au pus în pericol primii ani de președinție dar i-au sprijinit ultimii cu eficiență și promptitudine. Deci, „să contăm pe ceea ce avem".

Cealaltă concluzie leagă prezentul de trecutul nu prea îndepărtat, punînd în evidență date din biografia publică a președintelui. Prezența lui Balaguer, trujillist vechi și leal, în Palatul național părea pentru început un nonsens. Îl servise pe Trujillo nu numai ca funcționar, dar chiar printr-o identificare deplină cu regimul. În 1960 s-a instalat la președinție (pentru un an) dar ca marionetă a dictatorului. Nu era militar, ci un intelectual civil (avocat de profesie), cu circa 30 de opere publicate, figură neobișnuită în acele cercuri prin excelență în uniformă. Dar, fără îndoială, Balaguer aparținea acelui regim la fel ca toți ceilalți. Astăzi nu mai este identificat cu cel de acum zece ani, totuși i se atribuie aptitudini deprinse de la vechiul mentor. S-ar explica încercarea de a-și reînnoi mandatul — o reflectare a tentației trujilliste (dictatorul a păstrat puterea timp de 31 de ani) de prelungire a dominației personale.

Joaquin Balaguer este, prin forța împrejurărilor, „eroul zilei". Fațada spectaculoasă protejează niște culise mult mai prozaice. O dată cu alte modificări ale Constituției dominicane, președintele a abrogat cu mult timp în urmă articolul care interzicea, ca în majoritatea țărilor latino-americane, practica realegerii. „Avocat, deci om al legilor, a știut cum să le încalce fără a fi acuzat de aceasta" („Visión"). Tactica era bine pregătită, iar consilierii americani la Santo Domingo nu păreau a nu fi de acord. Aprobarea lor tacită este explicată de liderul Partidului revoluționar dominican, Juan Bosch, în termeni categorici : „Actualul guvern al lui Joaquin Balaguer reprezintă un front oligarhic manevrat în mod absolut de către S.U.A. Și spun front oligarhic pentru că la Santo Domingo nu se poate vorbi de burghezie. Nu există în Republica Dominicană o clasă a burgheziei cu conștiința ei de clasă". Dat fiind acest cadru, alegerile nu sînt prevăzute să schimbe „fața lumii" la Santo Domingo. Ele reprezintă mai mult o simplă metodă de circumstanță. Contează, în plus, dispoziția șefilor armatei. Ca și partidul oficial (Partidul reformist), militarii sînt divizați de dilema dacă să acorde sau nu sprijin lui Balaguer. Forțele de dreapta sînt în orice caz beneficiarele adeziunii acestor cercuri, ca să nu mai amintim de posibilitățile materiale (utile în campania electorală) asigurate inclusiv de Washington. Fundalul economico-social pe care se desfășoară rivalitățile prezente atestă aceeași dependență copleșitoare a Republicii Dominicane de monopolurile și piața Statelor Unite, susținînd fizionomia ei de țară subdezvoltată, de „banana republic". Aici, reforma agrară, capitol fundamental în planurile guvernamentale, este un continuu prilej de ironii din partea opoziției (asupra acesteia din urmă, vezi „Poșta redacției" din ultimul număr). Față de creșterea demografică anuală : 4,1 la sută — unul din cele mai înalte procente mondiale — adică 200 000 de locuitori, reforma agrară lucrează mult mai lent. Ea satisface anual circa 17 500 de persoane. Este, de fapt, numai una din laturile multiple ale subdezvoltării.

În plină campanie electorală, un real eveniment : zilele trecute, Juan Bosch, așa cum anunța foarte recent, a sosit la Santo Domingo. Un interviu publicat de cotidianul uruguayan „Marcha" relevă printre altele : „Întoarcerea mea la Santo Domingo nu este o problemă legată de președintele Balaguer. Am plecat din proprie inițiativă din țară (aproape patru ani de exil benevol în Europa — n.n.). Mă întorc pentru că poporul dominican are, cred, nevoie de mine". Interesante sînt, în aceste momente de cumpănă, opiniile sale despre „starea națiunii" și soluțiile posibile de reglementare. „Problema dezvoltării unei țări înapoiate poate fi înfruntată apelînd la mobilizarea generală a maselor populare. Acesta este imperativul de bază : înfruntarea și rezolvarea priorităților dezvoltării". Întrebat asupra problemei de conștiință pe care și-ar pune-o la un moment dat forțele conducătoare, Juan Bosch a răspuns : „Eu am trăit un vis. 42 000 de soldați ai infanteriei marine americane m-au trezit la realitate. Nu puteam să continui să mă autoînșel. Dacă democrația reprezentativă (definiția pe care o da Balaguer și propriei guvernări — n.n.) «a meritat» o invazie de 42 000 de soldați nord-americani, înseamnă că sistemul nu era bun, nu funcționa. Care ar fi soluțiile ? O soluție «guerrilleră» presupune dificultăți de nerezolvat pentru Republica Dominicană. Sîntem în preajma unor baze militare nord-americane. Apoi, rezultatul unor experiențe trecute este semnificativ. Țărănimea ar privi cu teamă o nouă încercare guerrilleră. Singura cale posibilă este mobilizarea întregului popor. A fost calea inițiată în 1965".

Sistemul așa-numitei democrații reprezentative, considerat falimentar nu doar de opoziția de stînga, dar și de cea de dreapta, cu tot ceea ce nu a rezolvat dar mai ales cu ceea ce a întreținut : violență, tensiune și pe alt plan subdezvoltare, își etalează puțin înainte de alegerile prezidențiale majoritatea acestor atribute. Experiență inclusiv a anilor săi de președinte al Republicii Dominicane, Joaquin Balaguer insistă în a o continua. Ar face, de altfel, același lucru oricare alt candidat învingător al dreptei, pentru că platformele electorale — chiar capabile să declanșeze speranțe de mai bine — nu mai rămîn valabile în momentul trecerii în acțiune și pentru că situația este de o asemenea complexitate încît reglementarea înseamnă cel puțin un proces de durată. Forțele de stînga aspiră spre apropierea acestui moment, încercînd să se facă utile în contextul prezenței lui Juan Bosch la Santo Domingo. Clarificări ulterioare sînt de așteptat și nu este exclusă o nouă surpriză din partea lui Joaquin Balaguer: retragerea, printr-o „renunțare patriotică" („Visión") din campania electorală. Pentru moment, a acceptat, după multe dispute cu opoziția, să predea temporar președinția. O hotărîre limitat-utilă, dar care nu schimbă esența acestor zile dramatice la Santo Domingo.

Anca VOICAN

Piaţa comună: Începe „count down"-ul?

...Decembrie 1969 : Sub presiunea expirării termenului perioadei de tranziţie a Pieţei comune, între cei şase intervine, în cadrul conferinţei la nivel înalt de la Haga, un compromis de „ultimă oră" ; priorităţile solicitate de guvernul francez în privinţa reglementărilor agricole sînt acceptate în schimbul acordului Franţei asupra lărgirii Pieţei comune. Consensul de principiu realizat la Haga, este interpretat de arhitecţii C.E.E. ca începutul „numărătorii inverse" care să ducă la „desăvîrşirea, aprofundarea şi lărgirea" Pieţei comune. Pentru „desăvîrşirea" Pieţei comune este fixat termenul 1 ianuarie 1970. Maratonurile cu care „cei şase" întîmpină noul an, nu aduc, însă, acordul practic preconizat. „Numărătoarea inversă" privind „desăvîrşirea" C.E.E., pînă la începutul anului 1970, este contramandată şi, o dată cu aceasta, este amînată lansarea măsurilor practice privind celelalte elemente ale „tripticului comunitar".

Ianuarie 1970 : Teoretic, Piaţa comună intră în faza construcţiei ei definitive ; practic, însă, condiţiile nu sînt în totalitate îndeplinite, în principal în ce priveşte reglementările agricole — în concepţia franceză, prealabilul sine qua-non al „aprofundării şi lărgirii" C.E.E. — neajungîndu-se la un acord deplin : problema finanţării politicii agricole comune şi cea a surplusurilor de produse agro-alimentare rămîn în suspensie. Se ajunge la un acord privind „cooperarea" pe termen scurt în domeniul monetar, potrivit aşa-numitului „plan Barre", dar discutarea problemei cooperării monetare pe termen mediu şi lung este, de asemenea, amînată.

Februarie 1970 : În cadrul consultărilor dintre „cei şase" se decide, ca pînă la sfîrşitul lunii iunie, poziţia membrilor C.E.E. să se armonizeze în vederea angajării tratativelor cu noii candidaţi la intrarea în Piaţa comună. În cursul aceleiaşi luni, sub presiunea demisiei iminente a guvernului italian, cei şase subscriu unui compromis : cheltuielile privind susţinerea politicii agricole urmează să fie stabilite de la un sector la altul pe o perioadă de trei ani de comisia C.E.E. ; problema surplusurilor de produse agroalimentare nu îşi găseşte, însă, o rezolvare concretă. În ce priveşte prerogativele Parlamentului european (organism al C.E.E.), se ajunge la o soluţie care — aşa cum se comenta — „nu satisface pe nimeni".

Martie 1970 : Deşi, cu ocazia unui nou Consiliu ministerial, „cei şase" îşi reafirmă acordul de principiu asupra realizării uniunii economice, monetare şi politice, a armonizării politicii industriale precum şi asupra lărgirii C.E.E., totuşi poziţiile diferite în problema finanţării politicii agricole amînă adoptarea primelor măsuri concrete în acest sens. Dezacordul substanţial asupra pieţei comune a vinului blochează, de fapt, luarea în considerare a tuturor celorlalte probleme.

Aprilie 1970 : Noi întîlniri ale miniştrilor de externe, de finanţe şi ai agriculturii. În cadrul Consiliului Ministerial din 20—21 aprilie, intervine un nou compromis : se ajunge la un acord asupra pieţei comune a vinului. „Cei şase" semnează un text privind reglementările finanţării politicii agricole şi prerogativele „Parlamentului european". Compromisul este interpretat de adepţii construcţiei C.E.E. ca sfîrşitul fazei de „desăvîrşire" a Pieţei comune. Aceştia consideră că o „numărătoare inversă" privind lansarea proiectelor de „aprofundare şi lărgire" a Pieţei comune ar fi devenit posibilă.

După cum se poate constata, lucrurile nu s-au desfăşurat întocmai cu dorinţele arhitecţilor C.E.E. Armonizarea politicii „celor şase" nu a demarat aşa cum se preconizase. Cu toate compromisurile realizate, fiecare membru al Pieţei comune a interpretat şi interpretează, însă, potrivit unor concepţii proprii, acordurile de principiu, fiind preocupat de afirmarea şi apărarea intereselor proprii şi nefiind dispus să le sacrifice în numele „intereselor comunitare".

IN VINO VERITAS ?

În ultimele luni problema politicii agrare comune s-a situat, în continuare, în centrul confruntărilor dintre „cei şase".

Puternice controverse au intervenit în legătură cu stabilirea reglementărilor definitive de produse. Un caz de notorietate în acest sens : dezacordul în privinţa înfăptuirii pieţei comune a vinului care, după cum arătam, a ajuns, la un moment dat, să blocheze complet discutarea celorlalte probleme, şi care, a dovedit că, în domeniul agricol, divergenţele intracomunitare nu iau nicidecum forma unui simplu dialog între Franţa şi „ceilalţi". Opunîndu-se ferm vest-germanilor care preconizau amînarea pentru o perioadă de timp a realizării pieţei comune a vinului, italienii au făcut din înfăptuirea acesteia precondiţia participării lor atît la o soluţionare definitivă a finanţării politicii agricole, cît şi la alte proiecte.

Desigur, însă, problema care a stat în centrul disputelor dintre cei şase a fost finanţarea politicii agricole şi, legat de aceasta, problema surplusurilor agro-alimentare. După cum se ştie, ţările Pieţei comune au adoptat, în ce priveşte funcţionarea mecanismului agricol, principiul pieţei cu agricultură excedentară, în care se urmăreşte limitarea importurilor pentru asigurarea vinderii cu prioritate a produselor proprii la preţuri-plafon, garantate la nivelul pieţei naţionale. În acest sens, statul, prin intermediul bugetului, intervine pe piaţă pentru susţinerea preţurilor (cumpărînd produse şi făcînd stocuri din acestea), trecînd astfel la „pierdere" diferenţa dintre preţurile naţionale mai ridicate şi cele mondiale. În C.E.E., pentru susţinerea preţurilor, s-a creat un fond special, în care ţările ce importă din-afara Pieţei comune varsă diferenţa dintre preţurile extracomunitare mai scăzute şi preţul comunitar mai ridicat ; restul fondurilor necesare susţinerii preţurilor fiind acoperite din contribuţiile bugetare directe ale ţărilor membre. Datorită, însă, menţinerii forţate a preţurilor în acest mod, surplusurile de produse agricole cresc şi, ca urmare, creşte şi costul finanţării politicii agricole. De aceea, în primul rînd, ţările „neagricole" — ce suportă în principal povara acestei finanţări —, doresc reglementări care să prevadă o reducere progresivă a contribuţiei lor. Pentru eliminarea unei asemenea stări de lucruri se preconizează a se acţiona fie pe calea reducerii surplusurilor de produse agricole (deci a producţiei), fie pe calea reducerii preţurilor acestora. Ultima soluţie ar afecta, însă, ţările exportatoare de produse agricole, şi, în primul rînd, Franţa, fapt pentru care guvernul francez încearcă să blocheze orice reglementări privind reduceri radicale de preţuri. La rîndu-i, scăderea producţiei ar însemna ruinarea micilor producători agricoli, soluţie, de asemenea, neacceptată de membrii C.E.E., datorită importantelor sale implicaţii sociale.

În aceste condiţii, se consideră că toţi „cei şase" îşi îndreaptă privirile către Marea Britanie, întrucît eventuala ei aderare ar da posibilitatea atît a găsirii unei pieţe de desfacere pentru aceste surplusuri cît şi a procurării de substanţiale fonduri pentru finanţarea politicii agricole.

În ce priveşte modalităţile de finanţare ale politicii agricole, se preconizează transferarea treptată a sarcinii de finanţare direct C.E.E., ca entitate, din fondurile unui „buget comun". Acesta ar urma să fie alimentat atît din prelevările agricole (diferenţele de preţuri la importurile de produse agricole), din taxele vamale la produsele neagricole, cît şi din vărsăminte automate ale ţărilor membre din încasările lor în cadrul sistemului fiscal TVA (taxa asupra valorii adăugate). Pînă la data cînd „bugetul comun" va intra în funcţiune — începutul anului 1975 — ţările vor vărsa o parte din ce în ce mai mare din încasările lor totale (prelevări agricole şi taxe vamale la produsele neagricole) ; restul fondurilor necesare vor fi acoperite, în continuare, din contribuţiile proprii

ale membrilor C.E.E. ; mărimea acestora a făcut, însă, obiectul unor controverse.

Înfruntări directe şi poziţii sensibil opuse au apărut în legătură cu stabilirea dreptului de control şi supraveghere asupra cuantumului şi modificărilor „bugetului comun". Olanda, de pildă, a preconizat ca, într-o anumită măsură, acest drept să fie transferat „Parlamentului european". Franţa a argumentat, însă, că ar fi împotriva tuturor uzanţelor de procedură constituţională investirea Parlamentului cu dreptul de decizie asupra **creşterii** cuantumului bugetar şi că, în consecinţă, forul parlamentar al Pieţei comune nu trebuie să fie în măsură decît să amendeze o asemenea creştere şi numai după ce s-a căzut de acord asupra ei în cadrul Consiliului Ministerial al C.E.E. Compromisul la care s-a ajuns — apreciat ca nefiind de natură să mulţumească pe nimeni — prevede împuternicirea „Parlamentului european" de a hotărî eventuale creşteri ale bugetului comun, dar numai în ce priveşte sume foarte mici, un spor important neputînd fi decît amendat de către acesta, şi numai dacă, în prealabil, există o decizie în acest sens a Consiliului Ministerial. Evident, problema a trecut direct pe tărîmul politic, atît de sensibil şi inflamabil, nici unul dintre membrii C.E.E. nefiind dispus să renunţe la prerogativele suveranităţii sale naţionale. Referindu-se la insuccesul încercării de a face, efectiv, din „Parlamentul european" un organism de decizie supranaţională, revista britanică „The Economist" făcea reflecţia că „acest fapt dovedeşte că centrul puterii, chiar în Piaţa comună, se află tot în capitalele naţionale" şi că „în ţările membre, există încă o mare depărtare faţă de ideea că statele naţionale însele ar fi demodate".

ÎNCĂ „ÎNTRE CEI ŞASE"

Teoretic, negocierile cu noii candidaţi la C.E.E. ar trebui să înceapă în a doua jumătate a anului. Deocamdată, însă „cei şase" nu au ajuns la un acord concret nici asupra conţinutului poziţiei comune la aceste negocieri, nici asupra duratei perioadei de tranziţie necesară „asimilării" depline a noilor membri, nici asupra organismului şi persoanelor ce vor fi însărcinate să discute în numele comunităţii. În fiecare din aceste domenii problemele depăşesc cadrul de procedură, fiind vorba, de fapt, de probleme de esenţă. Vizitele exploratorii ale celor patru candidaţi au început, iar lordul Thomson, însărcinat de guvernul britanic cu problemele aderării, a efectuat deja un turneu în ţările Pieţei comune. Dar, în principal, problema aderării noilor membri rămîne încă „între cei şase".

În ce priveşte conţinutul negocierilor, prezintă desigur importanţă problema platformei pe care se vor ralia poziţiile „celor şase" în vederea formulării comune a condiţiilor cerute noilor candidaţi. Indicaţii sînt puţine în acest sens. Poziţiile manifestate pînă acum lasă să se întrevadă că între „cei şase" există puternice diferenţe de vederi. Astfel, se explică şi faptul că, pînă în prezent, nu s-a ajuns la un acord concret în această problemă. Ce „preţ" vor stabili „cei şase" Marii Britanii, de exemplu, pentru intrarea în Piaţa comună şi, mai ales, între ce limite vor înţelege membrii comunitari contribuţia Angliei la politica agricolă comună ? Vor accepta „cei şase" să acorde un statut de asociere membrilor Commonwealth-ului şi vor fi ei de acord cu menţinerea, într-o anumită măsură, a relaţiilor speciale ale Marii Britanii cu acestea ? Ce prevederi vor stabili „cei şase" pentru „integrarea" Marii Britanii în preconizata uniune monetară a Pieţei comune ? Care va fi „preţul politic" cerut Marii Britanii şi celorlalţi candidaţi ? Va fi solicitată fiecărui nou candidat aceeaşi durată pentru perioada de tranziţie ? Va fi aceasta similară pentru domeniul agricol cît şi pentru cel industrial de pildă ? Iată tot atîtea întrebări-cheie la care urmează a se da un răspuns.

O altă problemă în legătură cu care se manifestă, de asemenea, numeroase divergenţe : cine va negocia în numele Pieţei comune ? Comisia C.E.E. îşi arogă drepturi în acest sens. Belgia susţine ideea, avînd în vedere că în fruntea comisiei se află un belgian, Jean Rey. În opoziţie cu această teză, R.F.G. preconizează ca tratativele să fie purtate de preşedintele Consiliului Ministerial — întrucît din iulie pînă la sfîrşitul anului acest post le revine. Franţa subscrie opiniei, deoarece mandatul următor — iunie-iulie 1971 — i-ar reveni, cu atît mai mult cu cît atunci tratativele vor intra într-o fază avansată. Olandezii, se pronunţă în acelaşi sens, mai ales că şi la Londra se pare că s-ar dori o negociere cu un reprezentant al Consiliului Ministerial, întrucît în cazul în care ar avea loc tratative cu comisia C.E.E. — aşa după cum se exprima „The Economist" — „s-ar discuta mai degrabă cu portarul decît cu stăpînul".

De partea cealaltă a mesei viitoarelor tratative se pare că anumite mutaţii au avut loc în ultimul timp. Cîteva declaraţii făcute de înalte oficialităţi britanice, printre care însuşi primul ministru, au acreditat, în opinia observatorilor politici, o dată în plus ideea, că actualmente cînd teoretic şi chiar potenţial (din punct de vedere practic) poarta Pieţei comune s-a deschis pentru Marea Britanie, cei care manifestă serioase rezerve sînt britanicii înşişi. Declaraţiile menţionate sînt revelatoare : Anglia, oricum, nu va renunţa la „relaţiile" sale cu Commonwelth-ul în cazul intrării în Piaţa comună ; guvernul britanic nu este în favoarea unei federalizări politice în C.E.E. ; s-a avansat chiar ideea unui referendum privind aderarea Marii Britanii la C.E.E. avînd în vedere costul ei ridicat. Aceste declaraţii cu importante implicaţii economice şi politice, demonstrează, în acelaşi timp, faptul că Marea Britanie are intenţia de a adopta la viitoarele negocieri cu C.E.E. o poziţie care să-i permită să plătească un „preţ" cît mai mic pentru aderarea ei. Semnele unei oarecare redresări a economiei britanice şi îmbunătăţirea balanţei ei de plăţi — se consideră — i-ar da un ascendent în acest sens. Stabilirea „preţului" real al aderării va avea loc, desigur, în cadrul viitorelor negocieri, care, avînd în vedere interesele opuse ale părţilor, confruntările intracomunitare cît şi cele dintre membrii C.E.E. şi ceilalţi candidaţi se anunţă, de aceea, dificile şi controversate.

În aceste condiţii, o amînare a „lansării" măsurilor practice privind „marile proiecte comunitare" — aprofundarea şi lărgirea Pieţei comune — ca şi reluarea „numărătorii inverse" nu par a fi deloc excluse.

Ilie ŞERBĂNESCU

reflector

REUNIUNEA DE LA DAR-ES-SALAAM

Capitala Tanzaniei a găzduit, între 13 şi 17 aprilie, lucrările reuniunii pregătitoare a conferinţei la nivel înalt a statelor nealiniate. Delegaţii din 60 de ţări au convenit atît asupra ordinii de zi a celei de a 3-a conferinţe la nivel înalt a statelor nealiniate, cît şi asupra locului desfăşurării conferinţei. A fost aleasă capitala Zambiei — Lusaka. Aici, pînă în septembrie 1970, înainte de începerea lucrărilor celei de a 25-a sesiuni a O.N.U., urmează să aibă loc conferinţa la nivel înalt a ţărilor nealiniate. Data exactă va fi stabilită ulterior, de către un comitet compus din reprezentanţi ai 16 ţări.

După încheierea lucrărilor conferinţei pregătitoare s-a dat publicităţii un comunicat comun, în care se menţionează că pe ordinea de zi a viitoarei conferinţe la nivel înalt se vor afla probleme privind pacea şi securitatea internaţională, lupta pentru dezarmare generală şi totală, pactele militare şi principiile coexistenţei paşnice, mişcările de eliberare din teritoriile aflate încă sub dominaţie străină. De asemenea, în timpul întîlnirii la nivel înalt vor fi examinate şi posibilităţile de promovare a unei cooperări economice efective între statele nealiniate.

În numeroase rînduri, reprezentanţi ai ţărilor nealiniate s-au pronunţat pentru convocarea unei noi conferinţe la nivel înalt, pentru că — aşa cum s-a subliniat la reuniunea consultativă a reprezentanţilor speciali ai guvernelor ţărilor nealiniate de la Belgard (iulie 1969), cît şi la recenta conferinţă pregătitoare de la Dar-es-Salaam — de la data desfăşurării ultimei întîlniri ai şefilor statelor nealiniate (Cairo 1964), situaţia internaţională a evoluat, o serie de probleme fiind depăşite, iar altele au căpătat un conţinut nou. Totodată, contextul internaţional a suferit modificări, toate acestea impunînd o nouă definire a locului şi rolului nealinierii.

În ce priveşte participanţii la viitoarea întîlnire la nivel înalt, în timpul lucrărilor conferinţei de la Dar-es-Salaam s-au manifestat unele dezacorduri privind reprezentarea Cambodgiei la conferinţă şi a unor mişcări de eliberare naţională — acest din urmă aspect fiind discutat şi la reuniunea din anul trecut de la Belgrad. Deşi scopul recentei conferinţe de la Dar-es-Salaam n-a fost decît pregătirea viitoarei reuniuni la nivel înalt, în cadrul ei s-au dezbătut şi o serie de aspecte ale situaţiei internaţionale actuale.

AFRICA DE SUD

ÎNTRE RASIŞTI ŞI ULTRA-RASIŞTI

Articol scris pentru „Lumea" de

E. S. SACHS
publicist englez

Vorster, organizatorul „alegerilor generale", în care 80 la sută din populaţie e lipsită de dreptul la vot

22 aprilie este data la care, în Africa de Sud, pentru a cincea oară de la venirea la putere a Partidului naţionalist (în 1948), au loc alegeri generale. Cei 13 500 000 de africani (negri), cei 2 milioane de metişi şi cei 600 000 de asiatici, reprezentînd în totalitate aproximativ 80 la sută din populaţie, nu au nici un fel de drepturi politice. Numai circa 3 750 000 de albi, din care trei cincimi sînt afrikanderi şi două cincimi englezi, vor putea să voteze.

Timp de 20 de ani, politica sud-africană a urmat un curs neschimbat. Partidul naţionalist aflat la conducere cîştiga, la fiecare alegere generală, un număr sporit de voturi, trecînd de la 36 la sută din sufragii în 1948, la 60 la sută cu prilejul ultimei consultări din 1966. Principalul partid de opoziţie, Partidul unit, era în scădere constantă. Astfel, la ultimele alegeri, Partidul naţionalist obţinuse 126 de locuri dintr-un total de 166, Partidul unit 39 de locuri, iar Partidul progresist un loc. Partidul comunist a fost pus în afara legii în 1950, iar Partidul laburist sud-african, care a jucat un rol important în viaţa politică a ţării între 1910 şi 1945, şi-a încetat activitatea.

Observatorul care studiază programele celor două partide principale constată lipsa de deosebire în programele lor ; ambele se pronunţă pentru politica inumană de apartheid ; ambele preconizează ideea că cei 16 milioane de nealbi din ţară trăiesc doar pentru a sluji interesele albilor şi nu sînt îndreptăţiţi la o viaţă cu drepturi egale ; unica deosebire dintre ele este că Partidul naţionalist îşi proclamă principiile în limba afrikander, iar Partidul unit în engleză.

Singurul deputat al Partidului progresit, doamna Helen Suzman, provine dintr-o familie de comercianţi foarte bogaţi şi reprezintă circumscripţia electorală Houghton, cea mai bogată suburbie a oraşului Johannesburg, şi probabil una din cele mai bogate din lume. Nici chiar Partidul progresist nu este în favoarea acordării unei egalităţi depline nealbilor, dar este, totuşi, mai avansat decît celelalte partide. În ce priveşte aşa-zisa opoziţie principală, ea este în realitate deseori mai reacţionară decît Partidul naţionalist însuşi.

Vizitatorul străin va fi probabil surprins de inexistenţa unei dispute electorale între partidul de guvernămînt şi opoziţie ; pînă în prezent, bătăliile electorale care au atras cel mai mult atenţia s-au desfăşurat între Partidul naţionalist şi o fracţiune ultrareacţionară a lui scindată în octombrie.

Corespondentul unui ziar londonez, care a vizitat recent Africa de Sud, descrie alegerile după cum urmează : „În cursul acestei campanii sînt dezbătute probleme atît de importante ca, de pildă, dacă unui jocheu japonez trebuie să i se permită să intre în ţară pentru a participa la o cursă la Johannesburg. Nu se ştie dacă, în cazul în care i s-ar fi permis să intre în ţară, ar fi călărit un cal alb, dar devenise aproape obişnuită întrebarea : «V-ar place ca un jocheu japonez să călărească armăsarul fiicei dumneavoastră ?». Ulterior, interdicţia asupra jocheului a fost retrasă cînd s-a descoperit că japonezii, spre deosebire de chinezi, sînt în mod oficial albi, şi că, în orice caz, Japonia este unul din cei mai buni clienţi al Africii de Sud".

În ultimii 40 de ani, Africa de Sud a trecut prin revoluţia industrială şi, în prezent, este ţara cea mai dezvoltată din punct de vedere economic de pe continentul african. Pînă în 1930, cei doi stîlpi pe care se baza viaţa economică a ţării erau extracţia aurului şi agricultura ; minele de aur aparţineau în mare măsură unor investitori străini (britanici), care foloseau circa 400 000 de africani în condiţii de semi-sclavie şi ofereau slujbe doar unui număr de aproximativ 40 000 de albi. Agricultura era practicată cu armate mari de muncitori africani, prost plătiţi (salariile variau între 5 şilingi şi 2 lire pe lună), iar mecanizarea era aproape inexistentă. O treime din europenii din agricultură, afrikanderi, erau albi săraci, care trăiau în mizerie iar o altă treime trăia sub permanenta ameninţare a falimentului. Dezvoltarea industriei din ultimii ani a dus la transformări sociale, în special în rîndul afrikanderilor, albii săraciţi găsind de lucru în industrie şi comerţ. Tot mai mulţi afrikanderi au început să lucreze în industrie, comerţ, şi chiar în mine, domenii care fuseseră multă vreme rezervate britanicilor. Industriile prelucrătoare sud-africane nu numai că satisfac necesităţile pieţei locale, dar caută debuşee în restul Africii şi în alte ţări ale lumii. Industriile prelucrătoare reclamă un mare număr de muncitori calificaţi, semicalificaţi şi necalificaţi, dar legile de apartheid împiedică mobilitatea braţelor de muncă — muncitorilor africani nu li se permite să locuiască în centrele urbane — şi împiedică afluxul de braţe de muncă calificate şi semicalificate, deoarece profesiunile calificate exclud pe africani prin lege şi obiceiuri. De asemenea, africanilor nu li se permite să lucreze ca ucenici.

Dezvoltarea industriei şi dorinţa industriaşilor sud-africani de a găsi pieţe de export au avut ca urmare un număr de concesii mărunte făcute de guvernul Vorster. Reprezentanţii în Africa de Sud ai unor ţări africane — ca Lesotho, Botswana şi Malawi — se bucură de privilegii minore, refuzate africanilor indigeni. Ei pot locui la hoteluri împreună cu albi, nu sînt supuşi odioaselor legi cu privire la paşaport şi reşedinţă care se aplică africanilor. Indignarea manifestată în lume faţă de rasism şi practicile sale în general iar, recent, faţă de discriminarea aplicată în sport, a silit guvernul Vorster să permită unor maori să intre în Africa de Sud în cadrul echipei de rugbi a Noii Zeelande. Aceste „ultragii" aduse „civilizaţiei albe" au stîrnit mînia ultrareacţionarilor din rîndurile naţionaliştilor şi un grup dintre ei, cuprinzînd mai mulţi deputaţi, în frunte cu dr. Albert Hertzog, fiul întemeietorului Partidului naţionalist, au înfiinţat în octombrie 1969 un Partid naţionalist „reformat", care a început o campanie frenetică sub lozinca „Salvaţi Africa de Sud albă". Această fracţiune doreşte un stat afrikander „purificat" şi calvinist, în care afrikander să fie singura limbă (pînă în prezent şi engleza este limbă oficială). În aceste împrejurări, la sfîrşitul anului trecut, Vorster a anunţat organizarea de alegeri generale pentru 22 aprilie 1970, cu un an mai devreme decît era prevăzut, în intenţia de a demonstra că dispune de un sprijin larg şi de a proceda la eliminarea deputaţilor recalcitranţi cu ocazia investiturii candidaţilor.

Deşi extremiştii conduşi de dr. Hertzog au puţine speranţe de a obţine rezultate serioase la actualele alegeri, simpla lor apariţie pe scena politică a dus la o intensificare a măsurilor de asuprire împotriva africanilor. În momentul de faţă, aşa-zişii „luminaţi" (Verligt) ai lui John Vorster se străduiesc să dovedească aleğătorilor albi că pot asupri pe africani în mod mult mai eficient decît grupul Hertzog (Verkrampt). Luna trecută, guvernul a concediat pe toţi africanii folosiţi în birouri ca funcţionari, secretari etc.

Disputa electorală dintre cele două fracţiuni ale minorităţii albe sud-africane, punctată în ultimele zile ale campaniei electorale de incidente grave, nu reprezintă în realitate decît două modalităţi diferite de a concepe lupta pentru putere.

Londra, 21 aprilie

Lumea în cărți și reviste

LENIN văzut de români

Dr. Augustin Deac

La Editura Politică se află sub tipar volumul intitulat „V.I. Lenin văzut de români — documente, amintiri"*, pregătit prin grija Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., în colaborare cu Arhiva Comitetului Central al P.C.R.

Conceput ca o culegere tematică incluzînd documente de arhivă și de presă, precum și amintiri privind viața și opera lui V. I. Lenin, volumul este alcătuit din trei părți. Prima parte cuprinde documente de arhivă și presă din anii 1897—1944, referitoare la activitatea și personalitatea lui V. I. Lenin, la răspîndirea lucrărilor sale în România: scrisori ale acestuia către diferiți militanți revoluționari români, articole de popularizare a operei lui Ilici în România, precum și numeroase apeluri, manifeste, adresate de organizațiile revoluționare din țara noastră maselor muncitoare de la orașe și sate cu diferite prilejuri. În a doua parte a lucrării sînt publicate amintirile a numeroși cetățeni români, unii dintre ei militanți cu funcții de răspundere în mișcarea revoluționară din țara noastră. În cuvinte emoționante, aceștia evocă împrejurările în care l-au văzut sau au discutat cu V.I. Lenin, reliefînd personalitatea conducătorului revoluției proletare ruse din 1917. Documentele și amintirile privind personalitatea lui V.I. Lenin sînt completate în partea a treia cu o listă bibliografică cuprinzînd lucrări și extrase din opera sa, publicată în România pînă în anul 1944.

Cum era și firesc, apariția pe arena istoriei a personalității lui V. I. Lenin, întruchipînd un complex de calități deosebite, în primul rînd acelea ale unui genial teoretician, nu putea să nu fie sesizată de mișcarea muncitorească și socialistă din România, de elementele revoluționare din conducerea acestei mișcări. Ideile leniniste au devenit cunoscute pe scară mai largă în primii ani ai secolului al XX-lea, dar știrile despre activitatea lui V. I. Lenin au început să fie răspîndite în România încă de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Pătrunderea ideilor leniniste în țara noastră s-a realizat pe căi diverse, între care un rol remarcabil l-a jucat presa mișcării muncitorești. Presa socialistă din România face pentru prima oară referiri la activitatea revoluționară a lui Lenin la 6 aprilie 1897 cînd, într-un articol intitulat „Din Rusia", informează despre măsura guvernului țarist de a trimite în surghiun o seamă de revoluționari, printre care și Ulianov.

Un număr de documente cuprinse în volum se referă la activitatea socialiștilor români care și-au adus o contribuție deosebită la răspîndirea și trecerea prin țara noastră a literaturii revoluționare ruse; este vorba, în primul rînd, de ziarul „Iskra", întemeiat de V. I. Lenin. În acest sens, un rol de frunte l-au avut I. C. Frimu, I. Nădejde, C. Z. Buzdugan, Gh. Cristescu și alții.

Începînd cu secolul al XX-lea, informațiile privind activitatea revoluționară și opera științifică a lui V. I. Lenin, publicate în presa muncitorească din țara noastră, devin mai numeroase și mai cuprinzătoare. Volumul reproduce articolul publicat în „România muncitoare" din 5 iunie 1905, intitulat „Împăcarea socialiștilor ruși", de fapt o scrisoare a lui Lenin către Biroul Socialist Internațional, privind situația mișcării revoluționare din Rusia.

Vladimir Ulianov apare în publicistica românească cu numele de Lenin cu ocazia relatărilor despre Congresul Internaționalei a II-a de la Copenhaga, din 1910, inserate în „România Muncitoare", organul Partidului Social-Democrat. Este cuprins în volum salutul trimis socialistului român Constantin Dobrogeanu-Gherea de către delegațiile diferitelor partide muncitorești prezente la acest for internațional, în semn de apreciere și stimă pentru contribuția la promovarea ideilor marxiste în România și peste hotare. Cartea ilustrată cuprinzînd acest salut poartă, printre alte semnături, și pe aceea a lui V. I. Lenin.

În anii 1911—1912, ziarele socialiste din România au publicat o serie de materiale elaborate de Lenin și transmise mișcării muncitorești din țara noastră prin intermediul Biroului Socialist Internațional. Din anul 1911 datează și prima scrisoare, găsită pînă acum, adresată de Lenin unui socialist român și anume secretarului Partidului Social-Democrat, I. C. Frimu, a cărui contribuție la sprijinirea revoluționarilor ruși emigranți și la organizarea și asigurarea transportului literaturii revoluționare ruse din Occident, prin România, spre Rusia era cunoscută și apreciată. În această scrisoare, V. I. Lenin solicita sprijin mișcării socialiste românești și direct lui Frimu pentru a-i ajuta pe revoluționarii ruși rămași în țara noastră.

Este știut că, mult timp încă înaintea izbucnirii primului război mondial, Lenin s-a întîlnit și a avut discuții cu unii socialiști români, printre care Dobrogeanu-Gherea, dr. Racovski, N. D. Cocea, Andrei Ionescu, Alecu Constantinescu, ultimii patru fiind prezenți la Congresul de la Stuttgart al Internaționalei a II-a, la care a participat și Lenin. Știrile și mențiunile privind discuțiile lui Lenin cu socialiștii români din această perioadă sînt incidentale. O dată cu izbucnirea primului război mondial, legăturile reprezentanților mișcării noastre socialiste cu Lenin s-au intensificat. Documentele din această perioadă atestă o tot mai intensă colaborare între reprezentanții socialiștilor români în Biroul Socialist Internațional și V.I. Lenin. Referiri la prezența lui Racovski, ca delegat al P.S.D.R., la Conferința de la Zimmerwald, la care a participat și Lenin, precum și la discuțiile din cadrul Biroului Socialist Internațional, al Comisiei Internaționale de la Berna, au făcut ca în presa socialistă din România să apară tot mai des numele marelui Ilici.

Izbucnirea Revoluției burghezo-democratice din februarie 1917, dar mai ales victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie au fost salutate cu căldură de clasa muncitoare din România. S-a dezvoltat o puternică mișcare de solidaritate și de sprijinire a primului stat socialist din lume. Aceste acțiuni nu s-au limitat numai la manifestări de simpatie, ci au îmbrăcat și forma participării directe, nemijlocite, cu arma în mînă, a numeroși fii ai poporului român la însăși desfășurarea Revoluției, la lupta împotriva contrarevoluției și a intervenționiștilor străini.

După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, articolele despre activitatea revoluționară a lui Lenin ca și despre opera sa au devenit tot mai frecvente, atît în organele centrale, cît și în cele locale ale Partidului Socialist din România. În numeroase gazete muncitorești profesionale, iar uneori chiar și în ziare burghezo-democratice, se publicau știri despre Lenin, despre lupta victorioasă a proletariatului din Rusia. Ziare ca „Lupta", organul socialiștilor români, „Adevărul" — al socialiștilor transilvăneni au publicat în această perioadă articole despre marele conducător al Revoluției ruse.

Un ziar muncitoresc din Tîrgu Mureș, relevînd meritele lui V.I. Lenin, scria de pildă în 1920: „Acești trei ani, care s-au contopit cu numele lui, nu vor pieri niciodată din amintirile oamenilor. Minunea pe care a dăruit-o epocii noastre nu poate fi distrusă de nici un destin". „Socialismul", organ al Partidului Socialist din România, într-o succintă prezentare a biografiei lui Lenin, aprecia: „Statornicia principiilor sale s-a manifestat totdeauna în activitatea sa politică și științifică, și activitatea pe care o exercitează pe ambele tărîmuri i-au asigurat totdeauna un loc de conducător în rîndurile socialismului".

Ziarele muncitorești din România salutau măsurile guvernului sovietic menite să pună capăt războiului imperialist, să întroneze pacea în lume. Sub felurite titluri ca: „Evenimentele din Rusia", „Pierderea din Rusia", ziarele românești informau masele largi populare despre lupta bolșevicilor împotriva dușmanilor de clasă din interiorul și exteriorul Rusiei Sovietice.

Avîntul revoluționar al mișcării muncitorești din România anilor 1918—1921 a fost însoțit de o largă popularizare a ideilor leniniste. În acești ani apar primele lucrări ale lui Lenin în limba română, tipărite de cercul de editură socialistă al Partidului Socialist din România. Văd lumina tiparului — multe dintre ele recenzate de către reprezentanți de seamă ai mișcării muncitorești din România și însoțite de **Prefețe, Cuvinte înainte, Introduceri** — lucrări ca: **„Probleme actuale ale Puterii Sovietelor", „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", „Statul și revoluția", „Democrația burgheză sau dictatura proletară", „Problema agrară", „Scrisori despre tactică".** Numeroase cuvîntări și rapoarte ținute de Lenin cu ocazia unor congrese ale Sovietelor, ale sindicate-

*) „V. I. Lenin văzut de români — documente, amintiri", Editura politică, 1970.

lor, ale tineretului, ale țăranilor etc. sînt reproduse în presa muncitorească sau democratică din România. În presa socialistă sînt inserate, de asemenea, articole privind contribuția lui Lenin la dezvoltarea marxismului, la aplicarea creatoare a socialismului științific la condițiile specifice ale Rusiei.

Procesul de clarificare ideologică marxist-leninistă în mișcarea muncitorească din România și-a găsit întruchiparea în transformarea partidului socialist în partid comunist, care a aderat la principiile revoluționare formulate de V. I. Lenin. Făurirea Partidului Comunist Român, detașament de avangardă al clasei muncitoare din țara noastră, înarmat cu ideologia marxist-leninistă, a constituit un moment de deosebită importanță în istoria proletariatului, a întregului popor român. Continuînd, în noile condiții istorice, lupta de veacuri a poporului nostru pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste, Partidul Comunist Român a devenit exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, al maselor largi populare, forța politică cea mai înaintată și cea mai dinamică a societății românești. O dată cu crearea P.C.R., activitatea de difuzare a operelor leniniste, răspîndirea ideilor lui V. I. Lenin capătă un nou și puternic impuls, ridicîndu-se pe o treaptă superioară.

Dintre articolele publicate în acei ani, amintim cele din **„Iașul socialist"**, din 4 iunie 1921, intitulat **„Pravda — originile ziarului. Ce este jurnalismul revoluționar"**, în care se subliniază rolul lui Lenin în orientarea acestui important cotidian ; articolul din **„Tînărul socialist"**, la 18 noiembrie 1921, avînd ca titlu **„Lenin răspunde birfitorilor"**, în care se vorbește despre rolul lui Lenin în fundamentarea noii politici economice a Rusiei Sovietice. Cu prilejul împlinirii a 53 de ani de la nașterea lui Lenin, ziarul **„Tînărul socialist"**, în numărul din 15 aprilie 1923, evocă personalitatea acestuia și rolul deosebit pe care l-a avut în aplicarea creatoare a socialismului științific.

Zeci de articole și știri au fost publicate în presa muncitorească și democratică din țara noastră cu prilejul încetării din viață a lui Lenin, în ianuarie 1924. Volumul recent apărut reproducea, printre alte materiale, telegrama de condoleanțe adresată de C.C. al P.C.R. Partidului Comunist (b) al Uniunii Sovietice, precum și relatări de la numeroasele mitinguri de doliu care au avut loc atunci în capitală și în provincie. Cu acel prilej, în presa revoluționară din țara noastră au apărut ample articole evocatoare a personalității lui V. I. Lenin, scrise de reprezentanți de frunte ai P. C. R., în care, printre altele, se sublinia contribuția teoretică și practică a marelui dispărut la dezvoltarea socialismului științific. În seria materialelor apărute în 1924 despre Lenin se înscrie și broșura intitulată **„Maxim Gorki despre Lenin"**, prefațată de P. Constantinescu-Iași, care constituie totodată și ultimul material tipărit de comuniștii români înainte de ilegalizarea P. C. R.

După 1924, în tipografiile ilegale ale P.C.R. a continuat activitatea de tipărire a noi și noi lucrări și studii ale lui Marx, Engels și Lenin. De altfel, la scurt timp după moartea lui Lenin, din însărcinarea Comitetului Central, organizațiile de partid și cele de masă, create și conduse de P.C.R., au început să organizeze an de an, în luna ianuarie, săptămîni de propagandă leninistă. Formele prin care cuvîntul lui Lenin ajungea în masa largă a oamenilor muncii erau foarte diverse : manifeste, chemări, apeluri, organizarea unor cercuri de studii la nivelul celulelor de partid etc. Alături de publicarea, pentru prima dată în limba română, a **Operelor alese** ale lui Lenin, toate aceste forme au contribuit la înarmarea ideologică a muncitorilor din țara noastră, a membrilor Partidului Comunist Român. Ni se par semnificative în acest sens articolele publicate în presa revoluționară dintre cele două războaie mondiale, legală dar mai ales ilegală, în revista teoretică „Lupta de clasă", în ziarele „Scînteia", „Tînărul leninist", „Tineretul socialist", „Munkás", ca și în cele mai diverse gazete de breaslă — „Fierarul", „Elelmezési Munkás", „Cuvîntul liber", „Lemnarul", „Tribuna funcționarului", „Apărătorul proletar", „Înainte" și în alte numeroase ziare.

Se cuvine a fi evocat aici eroismul comuniștilor, al elementelor revoluționare din mișcarea muncitorească din țara noastră — dus nu o dată pînă la sacrificiu — în acțiunea de răspîndire a cuvîntului lui Lenin. În volum sînt prezentate zeci de procese verbale, note, informări ale organelor de represiune din perioada interbelică, ilustrînd „grija" deosebită a organelor de stat pentru a împiedica răspîndirea socialismului științific în țara noastră. Din aceste documente rezultă totodată că, în acea vreme, numeroși revoluționari români au înfruntat ani grei de temniță pentru activitatea de popularizare a ideilor leniniste și a realizărilor primului stat socialist din lume — Uniunea Sovietică.

Aniversările marelui conducător al proletariatului erau strîns legate în activitatea P.C.R. de lupta împotriva regimului de exploatare și asuprire, pentru eliberarea socială. Chemările adresate de partidul comunist cu prilejul acestor aniversări exprimau revendicări arzătoare ale oamenilor muncii de la orașe și sate, atît pe plan intern, al luptei pentru satisfacerea intereselor vitale ale păturilor muncitoare, pentru drepturi și libertăți democratice, cît și pe planul politicii externe, al luptei pentru o politică de pace și colaborare între popoare, de apărare a independenței naționale a țării, de bună vecinătate cu Uniunea Sovietică.

După victoria insurecției armate din august 1944, organizată și condusă de către Partidul Comunist Român, — expresie strălucită a aplicării creatoare a principiilor leniniste ale revoluției — în perioada revoluției populare și a construcției socialismului, operele lui Vladimir Ilici Lenin au început să fie traduse și răspîndite în România în milioane de exemplare. Au fost tipărite numeroase lucrări tematice din operele lui Lenin, precum și lucrări biografice și memorialistice despre viața și activitatea sa. Sărbătorirea în România a centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin a fost marcată, printre altele, și de terminarea editării celor 55 de volume ale Operelor complete ale lui V. I. Lenin.

În partea a doua a volumului **„V. I. Lenin văzut de români — documente, amintiri"**, sînt cuprinse relatări ale unor revoluționari români, publiciști, oameni de cultură din țara noastră, care au avut prilejul să-l vadă pe V. I. Lenin, să-l cunoască și să discute cu el. Desigur, numărul cetățenilor români care au avut acest fericit prilej este mult mai mare, dar cele aproape cinci decenii de cînd Lenin s-a stins din viață au rărit considerabil rîndurile lor.

Numeroase mărturii sînt legate de anii de dinaintea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, perioadă în care Lenin se afla în emigrație și în care numeroși cetățeni români au participat alături de el la diferite acțiuni social-politice, la o serie de conferințe internaționale. Unul dintre momentele importante, care reflectă intensificarea legăturilor mișcării muncitorești din România cu V. I. Lenin, l-a constituit întîlnirea dintre delegația oficială a Partidului Socialist din țara noastră și Lenin, din toamna anului 1920 ; în cabinetul de lucru al acestuia, delegații români au dezbătut împreună cu Vladimir Ilici probleme deosebit de importante pentru mișcarea muncitorească din România.

Asemenea amintiri, ca și altele care completează documentele și articolele publicate în presa muncitorească a vremii, evidențiază faptul că, în anii 1917—1921, un mare număr de revoluționari români care au luptat pentru apărarea Puterii Sovietice au trecut prin Petrograd și Moscova, unde l-au văzut pe V. I. Lenin. Militanți de seamă ai mișcării revoluționare din România au avut prilejul, în 1921—1922, să audieze prelegeri ținute de marele conducător revoluționar, să pună întrebări și să primească răspunsuri asupra unor importante probleme politice. De asemenea, diferiți conducători de frunte ai mișcării socialiste și apoi comuniste din România au participat, alături de Lenin, la Congresele al II-lea (1920) și al III-lea (1921) ale Internaționalei Comuniste sau la congrese ale organizației internaționale de tineret, au fost primiți în audiență de Lenin pentru a discuta probleme politice și ideologice ale mișcării muncitorești din România și internaționale. Din relatările acestora rezultă atenția cu care Lenin urmărea dezvoltarea mișcării muncitorești din România, pe care o cunoștea, aprecierile pozitive ale lui Ilici față de sprijinul acordat de revoluționarii români luptei pentru cucerirea și apărarea Puterii Sovietice, cît și față de contribuția socialiștilor din țara noastră, în anii dinaintea primului război mondial, la trecerea în Rusia a ziarelor, broșurilor și manifestelor tipărite sub conducerea lui V. I. Lenin în străinătate. Lenin a dat numeroase sfaturi și a făcut recomandări prețioase, care au contribuit la clarificarea ideologică și la orientarea consecvent revoluționară a mișcării muncitorești din România, la creșterea fermității și combativității ei, la stabilirea obiectivelor fundamentale ce stăteau în acea etapă istorică în fața proletariatului și a poporului român.

Materialele cuprinse în volum evidențiază, totodată, personalitatea și uriașul prestigiu de care se bucura V. I. Lenin, capacitatea sa deosebită de a convinge și a ridica masele la luptă, la construirea unei vieți noi, măiestria sa în a se orienta și rezolva cele mai complicate probleme politice, militare, sociale și economice. În aceste materiale sînt înfățișate totodată calitățile sale morale, stilul său de muncă și profunzimea cu care analiza toate problemele ce i se aduceau la cunoștință, spiritul de dreptate și de principialitate după care se călăuzea, francheța și respectul pentru munca și opiniile altora.

Revoluționarii, militanții mișcării muncitorești din țara noastră, care au avut prilejul să-l cunoască pe V. I. Lenin sau să discute cu el, au păstrat în permanență o stimă deosebită pentru întemeietorul Partidului Comunist și al Statului Sovietic, pentru marele conducător al proletariatului, al oamenilor muncii din întreaga lume.

4

În 1820, tăind de cîteva ori gheața cu un uriaș fierăstrău, navigatorul William Parry a încercat să treacă prin North-West Passage dar nu a izbutit. În 1903, Amundsen a procedat la fel, cu mai mult succes

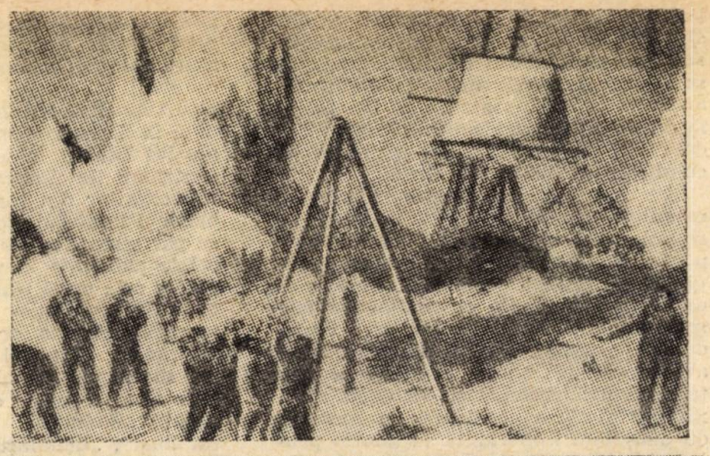

MILIARDE SUB GHEAȚĂ

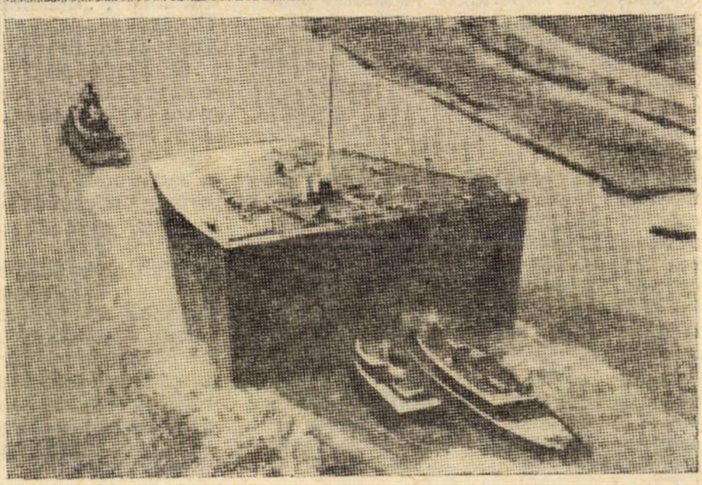

O tranșă din cele cinci în care a fost decupat uriașul „Manhattan" pentru a putea fi utilizat

„Manhattan" navigînd printre ghețurile din North-West Passage

O problemă de artere

Oricît de mari ar fi pungile cu petrol care zac sub tundra nesfîrșită și sub zăpezile eterne din Alaska de nord, ele n-au nici o valoare dacă nu pot fi transportate. Din momentul cînd a irupt în economia lumii moderne — o dată cu secolul acesta — industria petrolieră a devenit sclava unei formule matematice, exprimată fundamental prin relația „petrol = transport". Adevărul pe care îl cuprinde această interesantă egalitate nu poate fi ținut în echilibru decît în anumite condiții. Greutățile ridicate de natură în calea extragerii petrolului și, mai cu seamă, distanța dintre locul de unde este scos și piața pe care va fi consumat, fac din „aurul negru" alaskan un fel de comoară foarte greu de valorificat.

Acum, cînd au în buzunare contractele de concesiune, obținute la licitație, iar Administrația alaskană îi obligă să înceapă exploatarea cel mai tîrziu în iarna acestui an, societățile petroliere au căzut pe gînduri din cauza transportului. Piețele de desfacere le sînt la îndemînă și dovedesc o inepuizabilă sete de țiței. În 1973—1974, cînd se crede că vor ajunge în Statele Unite primele barile de petrol alaskan, peste douăzeci de milioane de automobile, de autocamioane grele, de avioane uriașe și cîteva sute de uzine petrochimice vor consuma, zilnic, cel puțin douăzeci de milioane litri de „brut" din North Slope, trecut, bineînțeles, prin toate procedeele de rafinaj modern. Or, în momentul în care ne găsim, nu există nici o posibilitate ca aceste cantități homerice să ajungă la consumatori.

Lipsesc „arterele". Istoria transportului de produse petroliere este, în multe privințe, o ilustrație elocventă a progresului tehnic din deceniile noastre. Înainte de a fi utilizat la scară industrială, țițeiul sau „gazul lampant" era adus, de la sonde la oraș, în căruțe mici, negre și unsuroase, trase de un singur cal-putere, care abia tîra „barilul", adică butoiașul de petrol, cu o capacitate, de 159 de litri, rămas măsura tradițională a petrolului brut, pînă în ziua de azi. Pe măsură ce creștea cererea, butoiașele cu doage de stejar au fost înlocuite cu cisternele de oțel, devenind una din cele mai rentabile afaceri ale căilor ferate europene și americane, în perioada marii lor expansiuni. După cîtva timp, au intrat în arenă și transporturile maritime. La început, cargobotele încărcau produse rafinate în rezervoare și recipiente, ca pe o marfă oarecare. Dar, după cîteva incendii catastrofale, armatorii, văzîndu-se în pericol de a pierde o marfă atît de căutată pe noile piețe industriale, au avut ideea de a construi nave speciale, „tancurile petroliere", a căror formulă se depărta foarte mult de construcțiile navale obișnuite. Curînd, nici tancurile n-au mai fost de ajuns pentru a satisface bulimia de petrol. Atunci au fost inventate „oleoduc"-urile, conductele de produse petroliere, cărora englezii le-au dat numele, suav, de „pipe-line". Povestea acestor „artere" este prea complicată și plină de atîtea peripeții, accidente, convulsii, conflicte interne și internaționale, încît cu greu ar putea fi rezumată. Biruind, însă, toate piedicile imaginabile ce le-au fost puse în cale, „oleoduc"-urile au ajuns la o asemenea proliferare încît, puse cap la cap, ar putea să facă de două ori brîul Pămîntului, pe la Ecuator.

Pe care din aceste tipuri de „artere" va fi scurs petrolul alaskan ? Pe toate și chiar pe două în plus, concepute special pentru zonele polare — și anume cisternele turbopropulsate pe pernă de aer și submarinele-mamut, cu motoare atomice.

Un fluviu pe conductă

Cel dintîi proiect studiat de trusturile petroliere anume asociate în acest scop a fost „oleoduc"-ul Nord-Sud. Instalarea lui a fost aprobată anul trecut de Administrația de la Washington. Valul de protest al „nativilor" din Alaska nu a reușit să obțină decît promisiunea, aleatorie, că o echipă de 130 de experți în ecologie vor studia traseul conductei, pentru a limita, cît-de-cît, leziunile ce le va provoca mediului natural. Gravitatea acestor leziuni nu poate fi ascunsă. Conducta, pentru a izbuti să fie rentabilă, trebuie să realizeze un debit de cel puțin 25 milioane tone de petrol brut pe an. Acest fluviu vîscos va curge pe o lungime de peste 1 200 de kilometri, închis într-un cilindru de oțel, cu diametrul interior de 1 metru și 11 centimetri și cu un diametru total de 1,20. O cămașă groasă de 9 centimetri, formată din straturi succesive de oțel, de bandaje plastice speciale, impermeabile și anticorozive, din țesi gudronate și cauciucate va încerca să protejeze conducta de rigorile climatului polar, în care apa, trecînd prin toate stările ei fizice, joacă un foarte puternic rol destructiv.

Oricît de bine ar fi înfășată, conducta mai are și alți dușmani. Pornind de la Prudhoe Bay, din centrul celor mai abundente exploatări, ea trebuie să escaladeze lanțul sălbatic al munților Brooks, apoi să coboare și să urce văile de roci cristaline ale fluviului Yukon, să ocolească uriașul masiv Kinley și, în fine, să coboare, spre capătul sinuoasei sale călătorii, în orășelul portuar Valdez, așezat pe un fiord larg și adînc, ale cărui ape nu îngheață niciodată. Admițînd că ajunge cu bine pînă la Valdez,

Vezi „Lumea" nr. 14, 15 și 16

conducta va înfrunta acolo riscul cel mai grav.

Orășelul acesta, construit în grabă din scînduri, în vremea invaziei accelerate a „logisticii" militare americane, e situat pe coasta „vibrantă" a peninsulei, adică la capătul de nord al semicercului geologic care cuprinde regiunile din emisfera occidentală bîntuite de cutremure mari. Toată coasta alaskană dinspre Pacific trăiește cu teroarea seismelor. În 1964, cutremurul, care a zguduit orașul Anchorage și împrejurimile lui, pînă departe spre munți, a distrus toate clădirile de zid și de piatră, a provocat zeci de incendii, dintre care cel mai puternic a nimicit unica rafinărie de petrol din regiune. Înainte ca vibrațiile seismice să se potolească, din largul oceanului s-a năpustit unul din acele valuri apocaliptice, știrnite de cutremurele submarine, pe care japonezii, terorizați de apariția lor bruscă, le-au botezat „tsunami" și le consideră a doua mare calamitate naturală, după „taifun". Acest „tsunami" din 1964 s-a prăvălit peste țărm, a distrus tot ce mai rămăsese după cutremur și s-a retras în larg, luînd cu el rămășițele cîtorva sute de case și toate instalațiile portuare. Nu încape nici o îndoială că, oricît ar fi de bine bandajat, „oleoduc"-ul de la Valdez (oraș care a ars de două ori pînă acum), va avea mult de suferit din cauza spasmelor scoarței terestre.

Alaskanii știu, din experiența vieții lor de fiecare zi, cît de serioase sînt primejdiile în ținutul lor. Dar ei nu deplîng conducta, ci locurile prin care va trece ea. O ruptură a cilindrului ar însemna inundarea imediată cu petrol a sute, poate a mii de hectare, accident cu urmări ireparabile. În tentativa constructorilor de a realiza acest „pipe-line" gigantic, ei vor fi obligați, mai ales după expertiza celor 130 de ecologi, să îngroape conducta adînc, în permafrost, de-a latul tundrei, apoi să zidească un tunel cu izolare termică, fie pentru a evita ca, prin topire, pămîntul din jur să se transforme într-o mlaștină bolnavă, fie pentru a feri petrolul de consecințele frigului, care pe stîncile munților Brooks ajunge, în lunile de iarnă, la minus 70-80 de grade Celsius. Nu se cunosc pînă acum soluțiile tehnice la care vor recurge specialiștii pentru a proteja conducta și natura în același timp. Se știe, însă, că lucrările vor costa ceva mai mult de două miliarde de dolari. Trei sferturi din acest capital enorm vor fi procurate de „British Petroleum", de „Atlantic Richfield" și de „Humble Oil". Ultimul sfert va fi acoperit de o puzderie de societăți parazitare, de rafinării locale și de alte întreprinderi secundare. Participarea oferită „cățeilor" nu este o dovadă de caritate din partea „rechinilor", ci o manevră pentru a pune mîna pe banii micilor acționari și, mai ales, pentru a cîștiga încrederea societăților de asigurare. Acestea sînt hotărîte să nu rișteni un dolar pentru conducta caldă și fragilă, pe care adversarii proiectului au poreclit-o „macaroana fierbinte" din Alaska.

S-ar fi putut bănui că „pozitiviști" cum se dovedesc în toate afacerile lor, bancherii nu mai cred de mult în miraje. Și, totuși, peninsula alaskană, printre numeroasele ei minunății, a reînviat și unul din cele mai romantice miraje ale ultimelor veacuri : „Trecătoarea de Nord-Vest", faimosul „North-West Passage" căutat de toți marii navigatori ai lumii, de cînd s-a descoperit America.

Legenda trecătoarei de Nord

La numai cîțiva ani după ce Cristofor Columb, care căuta drumul spre Indii prin vest, s-a împiedicat de țărmul noului continent, un rival al său, venețianul Jean Cabot, aflat în slujba regelui Henric al VIII-lea al Angliei, a început să sondeze coasta pămîntului american, navigînd mereu spre nord, convins că va putea să ocolească bariera ce i se înălța în drum și să-și deschidă calea spre țările cu mirodenii. Jean Cabot și, după vreo douăzeci de ani, fiul lui, Sebastian Cabot, au ajuns pînă sub munții de gheață, au fost înconjurați de sloiurile plutitoare, strălucitoarele „ice floes" care înspăimîntă și pe marinarii din vremea noastră, au descoperit Terra-Nova și Labradorul, s-au resemnat cu gloria de a fi pus stăpînire pe aceste glaciale ținuturi, dar mult dorita trecere spre Indii n-au putut s-o găsească.

Nenumărați navigatori au continuat să pipăie țărmurile americane. Cei ce s-au îndreptat spre sud au fost amăgiți de estuarul Amazonului, apoi de estuarul fluviului La Plata. În fine, au reușit să dea de Capul Horn și să plutească pe valurile Pacificului. Ceilalți, care căutau trecerea prin nord, n-au avut noroc niciodată. Francezul Jean Cartier, intrînd în estuarul fluviului Saint-Laurent, a deschis doar drumul spre pădurile canadiene. Spaniolul Estevan Gomez s-a lovit de ghețarii dintre Groenlanda și Labrador. Aproape toți ceilalți navigatori care s-au aventurat, mai tîrziu, în secolele al 16-lea și al 17-lea, prin apele arctice, s-au mulțumit să descopere cîte o insulă, un golf, o strîmtoare care nu ducea nicăieri și, pentru că începuse moda toponimiei, să-și lase numele pe unde ajungeau. Așa s-a născut și au rămas, probabil pentru totdeauna, în istoria geografiei, Golful lui Frobisher, Golful Hudson, Țara lui Baffin, Strîmtoarea lui Davis, numiri care perpetuează memoria primilor navigatori ajunși pe-acolo, în căutarea legendarului „North-West Passage".

În 1778, căpitanul Cook, socotindu-se mai inspirat, a vrut să caute trecătoarea pornind din Pacific. N-a găsit nimic. Tentativa lui a fost reluată, după vreo 40 de ani, de Sir John Franklin, un navigator încăpățînat care, după ce s-a lovit, la Prudhoe Bay, de „bariera albă" a ghețarilor, nu s-a lăsat învins, a ocolit amîndouă Americile, pînă pe la Capul Horn, și a început să caute drumul de trecere printre ghețari, de la Est la Vest. John Franklin era temerar, dar nu și orgolios. Pe unde a trecut, în călătoriile lui absurde, el a botezat locurile cu numele aristocraților englezi care-l tutelau : Strîmtoarea Ducelui de Lancaster, Golful Prințului de Wales, Insula Lordului Somerset, Strîmtoarea Marchizului de Melville... Abia în zilele noastre, ca un omagiu postum, statul canadian a dat insulelor acoperite de gheață de dincolo de paralela 30 Latitudine Nord numele de „Arhipelagul lui Franklin". Pe una din insulele pustii și neospitaliere, din arhipelag — dar niciodată nu s-a putut afla pe care anume — Sir John, hotărît să treacă neapărat prin „North-West Passage", și-a găsit moartea. O expediție condusă de el, în 1845, formată din două nave, cu 129 de oameni la bord, a dispărut fără urme, undeva în cețurile arctice.

Un singur om, Amundsen, cu o corabie minusculă, de numai 47 de tone, echipată anume pentru călătoriile polare, a izbutit să ajungă din Atlantic în Pacific, ocolind America pe la Nord. Ca să-și poată deschide drumul, Amundsen a povestit că de multe ori a fost obligat să taie gheața cu fierăstraiele, așa cum făcuse William Parry, cu 80 de ani înainte. Călătoria lui Amundsen, începută în 1903, a durat trei ani.

Această performanță, care se bucură de meritul de a fi spulberat legendele și de a fi demonstrat că există o cale de navigație posibilă, pentru cine are timp să aștepte trei sezoane estivale, a rămas fără consecințe vreo cîteva decenii. North-West Passage devenise din nou un miraj. Abia în 1945, două nave militare canadiene, spărgătoare de gheață, cu un tonaj de 4—5 mii de tone, au raportat că au trecut din Pacific în Atlantic și înapoi. Au fost urmate și de alte vapoare, blindate și ele împotriva sloiurilor. Toate s-au plîns de grosimea gheții, de oroarea frigului și a pustietății albe. Dar primejdia cea mai gravă li s-a părut a fi „delirul busolei" ale cărei „ace", în regiunile din vecinătatea polului magnetic, nu-și mai găsesc Nordul. Dacă n-ar veni nopțile senine și geroase, spre a-i ajuta pe navigatori să-și afle drumul, după stele, vapoarele s-ar învîrti mereu în jurul acelorași ghețari, cu neputință de identificat.

Cinci milioane de dolari pe litru

Fără îndoială că Spiros Niarchos, vestitul armator grec, cu sediul la Philadelphia, în Statele Unite, știa și el cît este de greu să treci cu vaporul prin „North-West Passage". De aceea, cînd o delegație de directori ai trustului „Esso", în frunte cu Wright, de la „Humble Oil" din Houston (Texas), s-a prezentat la el acasă, spre a-i cumpăra tancul petrolier gigantic numit „Manhattan" (150 de mii de tone), Niarchos a fost uimit, pentru prima oară în viață. El construise monstrul îndată după închiderea Canalului de Suez, cînd a început campania „tancurilor uriașe", singurele în stare să mai transporte, relativ ieftin, petrolul din Golful Persic pînă în America, pe la Capul Bunei Speranțe. Afacerea nu se dovedise foarte bună, din cauza eternelor pretenții ale societăților de asigurare. Acestea cereau sume fabuloase pentru a garanta transportul unei cantități atît de mari de petrol, într-o singură navă. „Manhattan" măsura 296 de metri lungime, 60 de metri lățime pe puntea principală, avea două turnuri de comandă, unul la mijlocul punții, altul la pupă — și, pentru a putea transporta cu minimum de riscuri, 150 de mii de tone de „aur lichid", el însuși cîntărea 115 000 de tone de oțel. Imposibil să treacă prin „North-West Passage".

Wright de la „Humble Oil" avea, însă, alte socoteli. El știa că „oleoduc"-ul din Alaska va fi o construcție grea și primejdioasă, care va cere timp îndelungat pînă să intre în funcțiune. Apoi, la gura conductei va fi aglomerație. Mai oportună s-ar dovedi o „arteră" proprie. De acord cu „Getty Oil Company" a miliardarului fantezist J. Paul Getty, și cu „Amerada Hess Corporation" a lui Gulbenchian, a oferit lui Niarchos patruzeci de milioane de dolari „cash-down" (banii pe masă) și i-a cumpărat gigantul. Îndată ce l-au obținut, noii lui proprietari l-au tăiat în trei bucăți. Au cheltuit alte 40 de milioane pentru a-i întări carcasa și a-l suda la loc. La proră i-au pus un scut și un pinten de oțel special, pentru tăiat și spart „barierele albe", pînă la grosimea de 6—7 metri, cît au unele bancuri de gheață prin strîmtorile din Nord.

După preparativele acestea, „Manhattan" s-a trezit cu 9 mii de tone mai greu și cu 20 de metri mai lung. Bănuiala că nu va putea trece prin apele Nordului se agrava. Totuși, a pornit la drum. Pe bord avea 40 de marinari (specialiști în navigația automată, dirijată de ordinatoare) și 60 de invitați, ziariști, bancheri, directori și personal de serviciu. Două mari uzine, cu motoare Diesel elec-

trice, apte să dezvolte o putere de 43 de mii de cai, trăgeau petrolierul-spărgător cu 20 pînă la 40 de kilometri pe oră, după nevoie. Pornit la 8 septembrie 1969, „Manhattan" a fost înconjurat de sloiuri uriașe și a spart două „bariere" ; dar în strîmtoarea McLure s-a înfundat.

Pentru protecția și, eventual, salvarea gigantului, guvernul canadian, interesat el însuși în deschiderea unui pasaj navigabil Est-Vest, dăduse lui „Manhattan" o escortă de două nave militare, spărgătoare de gheață și de șase elicoptere. Una din navele de escortă, „Mac Donald", a scos tancul din strîmtoarea blocată și l-a îndreptat prin „trecătoarea Prințului de Wales". Decizia, luată după informațiile transmise de elicoptere, s-a dovedit excelentă. „Manhattan" și-a continuat drumul, dar un elicopter s-a prăbușit, trei au înghețat izolate pe niște banchize, ultimele două s-au ocupat de salvarea celorlalte, iar tancul a rămas fără „pescăruși". Părăsit de canadieni, cu busolele în derivă, „Manhattan" plutea spre necunoscut, pînă ce Stan Hass, comandantul proiectului „North-West Passage", și-a adus aminte că este originar din Houston, orașul astronauților. În consecință, a cerut ajutor sateliților de telecomunicații și de meteorologie. În cîteva zeci de minute, nava a fost reperată, coordonatele poziției sale calculate, iar drumul cel mai bun indicat cu precizie. A fost un strălucit examen al utilității structurilor de telecomunicații spațiale, în treburile practice, de pe Pămînt. Degajat de sloiuri, „Manhattan" a sosit, în ziua de 14 septembrie, la Prudhoe Bay. Adică undeva în largul acestui port al „aurului alaskan", deoarece plaja de pietriș și de gheață a Versantului de Nord, prelinsă pînă departe sub apele Oceanului Arctic, în pantă ușor înclinată, a silit tancul să arunce ancora la 30 de kilometri de coastă.

Venită la patru zile după „licitația lupilor", premiera maritimă de la Prudhoe Bay a luat proporțiile unui eveniment epocal. Entuziasmul societăților care cumpăraseră uriașul „Manhattan" era atît de puternic, încît și-au retras opțiunile pentru „pipe-line", convinse că adevărata „arteră" a țițeiului de sub „North Slope" era numai „North-West Passage".

La masa festivă dată pentru cei o sută de pasageri și mateloți din prima călătorie prin „trecătoarea de gheață" au făcut explozie două sute de sticle de șampanie. Apoi, cînd să se ridice ancora pentru drumul înapoi, la bord a fost urcată, cu mare ceremonie, o canistră cu 19 (nouăsprezece) litri de petrol alaskan. Adus pe coasta de est a Statelor Unite, la Philadelphia (unde se crede că va fi principalul debușeu al țițeiului din Nord), fiecare litru din canistra nr. 1 a costat, ținînd seama de toate cheltuielile, făcute într-o atmosferă de euforie, cinci milioane de dolari.

După vreo cîteva zile, entuziasmul a început să scadă. Era evident că performanța, cu elicoptere, cu ajutorul canadian, cu centrul de astronautică de la Houston, devenea nu numai foarte scumpă, dar și foarte greu de repetat. „Manhattan" trecuse prin North-West Passage în luna septembrie, adică la sfîrșitul verii polare, cînd căldura acumulată timp de două luni topește gheață multă. Nimeni n-ar putea repeta călătoria după o vară rece. Niarchos avusese dreptate cînd a refuzat să se asocieze cu societățile de petrol pentru North-West Passage. Chiar după călătoria din septembrie, trecătoarea rămîne un miraj.

Afaceri de „știință-ficțiune"

Nu se știa, încă, destul de bine, dacă „proiectul" lui Stan Hass a suferit sau nu un eșec, cînd ziarul „Herald Tribune" din New York a publicat o știre de senzație. Societatea americană „General Dynamics" propunea, pentru evacuarea petrolului din Alaska de nord, „unica soluție posibilă" : un submarin atomic. La o conferință cum nu se putea mai serioasă, la care participau cinci uriași, „Standard Oil of New Jersey", „Atlantic Richfield", „Mobil Oil", „Standard Oil of Ohio" și „Phillips Petoleum", uzinele „General Dynamics" au prezentat macheta și au susținut ideea unui sistem de transporturi subacvatice, asemănător, în principiu, cu oul lui Columb : dacă la suprafață apa este înghețată, la cel mult 7—8 metri în adîncime se poate naviga în apă lichidă. In condițiile de *sub* North-West Passage, nava trebuie să aibă o lungime de 270 de metri, o lățime de 42 de metri, o înălțime de 25.5 metri și să transporte, cu 33 de kilometri pe oră, 170 000 de tone de petrol. Fiecare unitate ar costa, cu echipamentul atomic, 109 milioane de dolari. Mai scump decît mastodontul de la suprafață, dar cu posibilitatea de a circula tot anul, de a concura, foarte eficace, „oleoduc"-ul și de a provoca neplăceri serioase tuturor societăților rivale.

În Alaska, unde fiecare știre despre țițeiul de sub North Slope este publicată în fruntea ziarelor, „Submarinul" a stîrnit senzație. De la prima vedere a proiectului s-a făcut observația că o navă de mari dimensiuni, obligată să navigheze sub gheață, ar avea nevoie de ape adînci. Dacă „Manhattan" a fost silit să ancoreze la 30 de kilometri de coastă, submarinul atomic se va împotmoli la distanțe și mai mari.

Va putea trece pe-aici conducta petrolieră ?

„Nu are nici o importanță", a răspuns „General Dynamics", într-un dialog de la cinci mii de kilometri. „Vom construi un «oleoduc»... pe sub sloiuri, pînă la vanele submarinului, și-l vom umple în larg".

Riposta, venită de la Fairbanks, prin ziarul „The Alaskan", a readus în actualitate catastrofa de la Santa Barbara, stațiune maritimă de lux, situată pe coasta Californiei. Conducta, care lega, pe sub apă și pe sub plajă, cîteva sonde forate în largul oceanului cu stațiile de pompare de pe uscat, s-a rupt din cauza unui cutremur. Intreaga plajă a fost acoperită de naftă. Stațiunea, abandonată de turiști, ajunsă la ruină, a constituit o „asociație a locuitorilor", a dat în judecată societatea care exploata conducta și a cerut 500 milioane de dolari despăgubiri, precum și spălarea nisipului de pe plajă. Procesul a fost cîștigat de locuitori, dar societatea a dat faliment, iar Santa Barbara a rămas cu plaja murdară pentru un număr nedefinit de ani. „Totul ne face să credem, încheia redactorul «nativ» articolul din «The Alaskan», că vom avea aceeași soartă ca Santa Barbara cea imaculată".

Oare nu cumva cea mai recentă propunere făcută societăților concesionare, și anume „vehiculul cu pernă de aer" va dezlega problema transporturilor de țiței ? Autorii ei, niște ingineri suedezi, pretind că aparatul pe care l-au experimentat acasă, la nord de Stockholm, pe un podiș de zăpadă, a funcționat perfect. A cărat, cu 70 de kilometri pe oră, o tonă de apă, între două rezervoare de irigație, fără alte ravagii decît transformarea unui strat subțire de zăpadă într-un nor de toată frumusețea. Vreo două-trei trusturi s-au și grăbit să finanțeze construirea unui vehicul de probă, a cărui capacitate de a circula „pe o pernă" va fi încercată, în curînd, direct peste permafrostul din tundră...

■

Prin aer, pe apă, pe sub pămînt, Alaska simte din nou febra „goanei după aur". O sarabandă uriașă de miliarde și de bancheri, de aparate bizare și de invenții stupide, fac să se înfioare de teamă ținutul acesta al marilor singurătăți. Mai necunoscut decît Luna, pămîntul alaskan, cu pielea lui sensibilă, cu țărmurile zguduite și zdrențuite, cu munții inaccesibili și fluviile de gheață, trăiește teroarea stîrnită de invazia pentru petrol.

Sînt 4 sau 5, sau 8 miliarde de tone, sub Versantul de Nord ? Sînt, poate, sute de miliarde de „barile" sub apa Oceanului Înghețat, în strîmtoarea descoperită de Behring, în golfurile descoperite de Cook ?

Pe furiș, un trust constituit în ultimii zece ani, „Occidental Petroleum", dezolat că nu mai are nimic de făcut în Libia, nici în Peru, și-a trimis agenții în Alaska, spre a vedea dacă niște explozii subterane — urmate de cutremure artificiale și de „ecouri" în scoarța Pămîntului — n-ar putea evalua „mai precis" importanța pungilor de petrol. N-a fost de-ajuns „licitația lupilor". Acum vor explozii și cutremure. O vastă acțiune tentaculară încearcă să învăluie pădurile în care vînau indienii, văile pe care zbura sania lui Jack London, tundra în care se află cele mai puține, dar și cele mai frumoase vietăți din lume.

Peste vreo cîțiva ani, în locul turmelor de reni caribu, pe văile rîului Yukon vor trece numai coloanele de „cisterne zebrate", vopsite cu dungi galbene. Apoi, după ce vor fi eliminați și pe alaskani, reprezentanții lui „British Petroleum" și „Humble Oil" vor juca între ei biliard electronic în ultimul „saloon" de la Fairbanks.

Același „saloon" de lemn în care London — „Înfumuratul" citea, acum 80 de ani, visînd la nopțile glaciale din Marele Nord Sălbatic, poemul „Paradisul pierdut"...

Mircea GRIGORESCU

Newsweek

NEW YORK

DEPĂȘIREA ÎMPĂRȚIRII EUROPEI

POLITICA față de Răsărit („Ostpolitik") a lui Willy Brandt merge oarecum împotriva curentului postbelic din Europa occidentală. Cele mai importante instituții create aici de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial — îndeosebi N.A.T.O. și Piața comună — au fost, în esență, rezultate ale războiului rece, deoarece ele s-au bazat, în mare măsură pe convingerea că Europa va rămîne divizată în două tabere ostile. Încercările cancelarului vest-german de a ajunge la o apropiere cu țările socialiste resping această premisă și, dacă Brandt va reuși cel puțin parțial în eforturile sale, el va parcurge un drum lung pe calea transformării N.A.T.O. și a Pieței comune în instituții depășite.

Contradicția fundamentală dintre politica lui Brandt față de Răsărit și aceea față de Occident („Westpolitik") din timpul războiului rece devine abia acum perfect vizibilă. Este foarte probabil că aceste forțe contrare vor continua să coexiste un timp, de acum încolo însă fiecare acționînd ca o frînă împotriva celeilalte. În cea mai mare parte a anilor '70, apropierea Est-Vest și integrarea vest-europeană vor continua probabil să evolueze simultan. Mi se pare că dacă dorim ca pacea și stabilitatea Europei să fie menținute și în anii '80, acest lucru nu poate fi realizat cu uneltele și prin metodele anilor '50 și '60. S-ar putea ca încercările actuale să fie sau nu juste, dar cel puțin ele contestă inerția imobilismului care subminează acum vitalitatea Europei occidentale.

Principala citadelă a atitudinii de inerție statică în Occident este N.A.T.O. Însăși amploarea infrastructurii sale reprezintă un factor puternic de descurajare a înnoirilor. N.A.T.O. a țesut o rețea de 45 de state majore interaliate, în care sînt angajați circa 10 000 de ofițeri de stat-major. Numai comandamentul pentru Europa de nord, cu baza în Norvegia, cuprinde o înșiruire uluitoare de entități administrative. Organizația are 220 de aerodroame, conducte însumînd 6 000 de mile și instalații de stocare pentru un miliard de galoane de benzină. Iar la începutul acestei luni, la Cape Kennedy a fost lansat un satelit de comunicații în valoare de 50 milioane dolari, care urmează să mențină pe oricine în contact cu ceilalți, în cursul anilor '70.

Cealaltă forță majoră în problemele vest-europene — Piața comună — va fi afectată mai direct în viitorul previzibil de șansele „politicii răsăritene" a lui Brandt. Este încă nesigur dacă ea își va menține actualul statut de simplă organizație interguvernamentală sau dacă se va transforma într-o confederație supranațională, compusă din zece țări vest-europene.

Pînă acum, progresul în direcția acelor „State Unite ale Europei" a fost extrem de lent. După 12 ani de conviețuire în sînul comunității, cei șase nu au instituit o adevărată „Piață comună", căci, „uniunea vamală", completată în mod oficial la sfîrșitul anului trecut, continuă să fie stînjenită de formalități de frontieră și bariere netarifare. La fel, politica agricolă comună, salutată drept cea mai mare înfăptuire a Pieței comune, s-a transformat într-o inutilitate monumentală. Singura cale pentru a se introduce ordine în acest haos este de a se închide fermele franceze mici și ineficiente și de a se transforma circa 5 milioane de lucrători agricoli spre alte munci. Dar este greu să crezi că vor fi luate vreodată măsuri atît de drastice. În orice moment, cel puțin una din cele șase națiuni ar putea avea de făcut față unor alegeri și nimeni nu dorește să-și îndepărteze voturile fermierilor.

În mod logic, pasul următor pentru Piața comună ar fi de a desăvîrși aderarea mult amînată a Angliei ; în ciuda perspectivei actualmente favorabile, succesul este însă departe de a fi asigurat. Președintele Pompidou s-a arătat dispus să permită britanicilor să intre în Piața comună, dar numai dacă acceptă actuala politică agricolă care, favorizînd fermele franceze ineficiente, ar comporta instituirea unor prețuri alimentare mult mai ridicate pentru noul membru. Astfel, tichetul de admitere al Angliei s-ar putea dovedi prohibitiv de costisitor.

Este încă și mai greu de văzut cum ar putea face Piața comună progrese importante în direcția integrării pe alte fronturi. Comunitatea speră să realizeze uniunea monetară economică deplină pînă în 1980, dar acest obiectiv pare nesăbuit de optimist. La urma urmelor, problemele monetare sînt vitale pentru suveranitatea națională și este greu de imaginat cum ar renunța șase guverne la împuternicirile lor în favoarea unei comisii de la Bruxelles neaparținînd nici unui stat.

Toate acestea duc la concluzia că statul-națiune este foarte viu și activ în Europa. În realitate, Brandt și Pompidou au căzut de acord să evite orice formă de supranaționalism european, cel puțin pentru viitorii zece ani. Dacă, într-adevăr, statul-națiune este menit să dăinuie un timp de acum încolo, „Ostpolitik" — sau o altă cale de apropiere — ar părea să ofere Europei occidentale cea mai bună speranță pentru reducerea încordării militare și sporirea posibilităților de comerț. Din punct de vedere militar, o asemenea politică ar putea, într-adevăr, să submineze N.A.T.O., stimulînd o retragere a S.U.A. din Europa.

În perspectiva acestei politici există motive să sperăm că, pînă la urmă, cele două jumătăți despărțite ale Europei vor fi din nou conciliate. Dar pentru aceasta este urgentă nevoie de noi energii și noi metode. Aidoma generalului stereotip care se afla întotdeauna cu un război în urmă în raport cu timpurile în care trăia, unii conducători occidentali își bazează strategia pentru anii '80 pe tehnica și premisele anilor '50. De aceea, se impune ieșirea din făgașurile lor militare, politice și economice și găsirea unor noi căi în rezolvarea problemelor internaționale.

O destindere trainică se va produce numai cu ajutorul unor chinuitoare negocieri diplomatice. Dar există multe măsuri utile care ar putea fi luate într-un viitor destul de apropiat. Sînt de părere că eforturile în urmărirea unei reglementări trainice în Europa vor continua să înlocuiască în mod lent încercările postbelice de integrare politică și economică a Europei occidentale.

Arnaud DE BORCHGRAVE

stern

HAMBURG

Sebastian Haffner

CINE GUVERNEAZĂ ÎN AMERICA ?

SE CONSIDERĂ aproape pretutindeni ca de la sine înțeles că lovitura de stat din Cambodgia a fost opera C.I.A., agenție americană. Lozincile și metodele prin care guvernul prințului Sianuk a fost răsturnat în Cambodgia trădează pînă în amănunte stilul demult binecunoscut al C.I.A.

Dacă se pornește însă de la presupunerea că lovitura de stat de la Pnom Penh a fost opera C.I.A. și dacă se acceptă în același timp punctul de vedere că tulburarea și nemulțumirea manifestate în această privință la nivel oficial la Washington nu sînt simulate ci autentice, se ridică o problemă foarte serioasă și anume dacă în politica externă americană mai știe dreapta ce face stînga.

Este binecunoscut un episod al crizei din iulie 1914, cînd ministrul de externe al Austriei, contele Berchtold, a primit o telegramă de la cancelarul Reichului german, în care i se cerea să dea înapoi, iar la scurt interval după aceasta a primit o alta de la șeful statului major general german în care i se cerea să rămînă neclintit pe poziție. „Asta este o glumă !, a exclamat el. Cine guvernează de fapt la Berlin ?".

În America zilelor noastre se ridică o întrebare similară, dar sub o formă oarecum diferită. Firește că la Washington puterea militarilor, a Pentagonului, este de asemenea foarte mare — unii sînt de părere chiar că este prea mare — dar ea nu este în aceeași măsură independentă de guvern, cum era odinioară în Reichul german al Kaiserului, ci rămîne inclusă în aparatul de guvernare. Președintele este

încă comandantul suprem, iar în timpul crizei din 1951, legată de numele lui MacArthur, s-a văzut că nici cel mai puternic general nu poate duce o politică îndreptată direct împotriva președintelui. Dar din 1947 există în S.U.A. o altă instituție a cărei controlare de către Administrația constituțională este atît de slabă și incertă pe cît era în Germania Kaiserului Wilhelm controlul exercitat asupra Mareului Stat major general. Este vorba despre „Central Intelligence Agency", pe scurt C.I.A.

C.I.A. este un serviciu secret, dar un serviciu secret cu totul deosebit : nu o simplă organizație de spionaj sau contraspionaj, ci un fel de minister de război și un al doilea minister de externe paralel și secret. Sarcina și activitatea sa nu are numai un caracter de supraveghere, ci un caracter de intervenție activă. Ea nu se mulțumește doar să culeagă informații, ci practică operațiuni pe cont propriu, în special cînd este vorba despre răsturnarea unor guverne străine neagreate. Ea dispune de asemenea de mijloace de forță militară, de fapt nu de forțe americane, ci străine, pe care fie că le corupe, fie că le dirijează.

Firește că ea face toate acestea sub autoritatea formală a președintelui S.U.A., după cum șeful Statului major general german în timpul lui Schleiffen, al tînărului Moltke și Ludendorff activau sub autoritatea formală a Kaiserului, „conducătorul militar suprem". Se pune însă, atît într-un caz cît și în celălalt, întrebarea dacă această autoritate a fost mai mult decît formală. Kaiserul nu a fost consultat niciodată în legătură cu planul Schleiffen, care a hotărît soarta Germaniei, iar în ultimii ani ai războiului, înainte de 1918, el a fost cu desăvîrșire lipsit de putere față de Ludendorff.

Se creează impresia că în America zilelor noastre este în curs un proces similar de emancipare a C.I.A. față de Administrația președintelui.

C.I.A. este în avantaj față de Administrația președintelui în trei privințe : activitatea sa este continuă și nelimitată în timp, pe cînd președintele trebuie să se prezinte după patru ani la alegeri și nu poate guverna în nici un caz mai mult de opt ani ; structura internă a C.I.A. este de monolit, liberă de orice dispozitiv inerent de frînare, în timp ce președintele este nevoit să acționeze în cadrul unui sistem de frînare și contraponderi („checks and balances") terenul de acțiune fiindu-i limitat de către Senat, Camera Reprezentanților și Curtea Supremă ; C.I.A. acționează sub oblăduirea secretului, pe cînd președintele se află necontenit sub focul criticii publice.

Ar fi surprinzător dacă C.I.A. nu ar fi supusă uneori tentației de a folosi aceste avantaje și de a manevra guvernul la rîndul ei, de a-l pune în situații fără de ieșire sau de a-l deposeda de orice putere, așa cum s-a deprins să facă atunci cînd este vorba despre guverne străine.

Cine guvernează în America ? Evenimentele din Asia de sud-est, unde guvernul duce o politică șovăielnică de pace, în timp ce C.I.A. duce o politică hotărîtă de război, dovedindu-se evident ca cea mai puternică, ridică astăzi această întrebare. S-ar putea însă ca mîine această problemă să se pună în contexte încă și mai importante. În ce privește relațiile dintre America și U.R.S.S., președintele Nixon a lansat lozinca : „De la confruntare, la cooperare", C.I.A. însă este o creatură a războiului rece și nu există impresia că ea s-ar putea desprinde de „legea prin care a luat ființă".

Le Monde diplomatique

PARIS

COSTA RICA DUPĂ ALEGERI

INTERESUL pe care-l provoacă instaurarea unui nou guvern în Costa Rica, o țară cu o suprafață de 51 000 kmp și cu mai puțin de 2 milioane de locuitori, se explică în special prin personalitatea președintelui ales, sau, mai exact, reales după 13 ani de semiretragere din viața publică. Într-adevăr, în anii '40 și'50, José Figueres a fost, alături de Haya de la Torre, Betancourt și Arevalo, unul din conducătorii curentului democratic latino-american. O dată cu acest om în vîrstă de 64 de ani, istoria se reinstalează într-un palat prezidențial din lumea ibero-americană.

Președintele Figueres

Contextul țării sale a permis lui José Figueres să meargă mult mai departe pe calea realizărilor decît majoritatea oamenilor de stat din generația sa. Adus la putere în 1948, printr-o insurecție democratică și țărănească împotriva unui președinte care urmărea să instaureze un regim autoritar, Figueres a reușit să dizolve armata, să naționalizeze băncile și să impună firmei „United Fruit Company", pînă atunci atotputernică în Costa Rica, plata către stat a unei redevențe de 45 la sută.

Constituția votată sub influența lui „Don Pepe", cum este de cele mai multe ori numit, a evoluat spre un bipartism de stil anglo-saxon. După perioada în care Figueres a dominat în mod direct sau indirect viața politică costaricană (1948—1957), conservatorul Mario Echandi a fost ales președintele republicii. Partidul Eliberării Naționale (înființat de Figueres) a revenit la putere o dată cu Francisco Orlich (1962—1966). După mandatul unui alt președinte conservator, profesorul Trejos Fernandez, „Don Pepe" se va reinstala pentru 4 ani în palatul prezidențial de la San José din Costa Rica.

Influența unui om nu este suficientă pentru a explica această implantare a democrației. De fapt, Costa Rica era fidelă democrației prin însăși evoluția ei de-a lungul istoriei.

În Costa Rica, ca și în Guatemala, în Honduras și Nicaragua, podișurile și văile Cordilierilor centrali constituie în mod practic singurul spațiu „util", la jumătatea drumului între jungla umedă a versantului atlantic și coastele nisipoase ale Pacificului. În inima podișului costarican, între San José și Cartago, densitatea demografică atinge 170 de locuitori pe kmp. Peste 50 la sută din populație, 70 la sută din cultura cafelei și toate industriile se concentrează în această regiune.

Există, printre altele, conflicte între micii cultivatori și puternicii „ganaderos" (crescători de vite), între micii producători de zahăr și stăpînii marilor „ingenios azucareros" (fabrici de zahăr) ; dar numărul muncitorilor agricoli fără pămînt este redus. În Costa Rica, săracul este mai puțin sărac și bogatul mai puțin bogat decît în republicile surori. Și relațiile dintre ei nu evocă prăpastia care, în țările vecine, desparte o aristocrație creolă de drept divin de o masă indiană destinată în mod istoric servituții.

Omogenitatea relativă a populației, caracterul mai puțin ascuțit al conflictelor sociale și participarea activă a maselor la viața publică au favorizat instaurarea unei democrații de stil patriarhal.

Tinerii, majoritari în această țară cu natalitate ridicată, au hotărît la 1 februarie să-și mizeze viitorul pe această democrație. Și se poate spune că, prin aceasta, soarta democrației latino-americane se va juca în Costa Rica. Președintele Figueres are sarcina să demonstreze că se poate adapta la noile necesități ale conjuncturii latino-americane. Îl așteaptă sarcini mari : să întărească securitatea socială, să înfăptuiască reforma agrară, să redea culturii pămînturile situate la mică altitudine de pe versantul atlantic (părăsite de societatea „United Fruit Company" în urma epizotiei care a distrus plantațiile de banani), să diversifice producția agricolă — bazată pe trei produse principale : cafeaua, bananele și cacaoa — și, în special, să promoveze trecerea industriei din etapa micii întreprinderi de prelucrare a produselor agricole în etapa marii producții.

The African Communist
LONDRA

AFRICA RĂSĂRITEANĂ PE CALEA DEZVOLTĂRII ECONOMICE

ȚĂRILE AFRICANE care și-au dobîndit de curînd independența au moștenit de la regimurile coloniale niveluri foarte scăzute ale venitului pe locuitor, ale acumulărilor interne și productivității muncii. Le-a fost lăsată, de asemenea, sarcina de a-și crea o industrie modernă, un contingent de cadre cu o înaltă calificare. Ele au moștenit problema analfabetismului de masă, ignoranța, o armată mare și în continuă creștere de șomeri și de oameni fără pămînt, precum și o economie extrem de dependentă de comerțul exterior. Acesta constituind punctul de plecare în dezvoltarea lor după dobîndirea independenței, aceste țări doresc să-și creeze o economie diversificată. Pentru a pune capăt dependenței lor de comerțul exterior, ele trebuie să-și dezvolte un nou sector, un complex industrial, lucru esențial pentru ridicarea nivelului productivității muncii. În același timp, ele trebuie să găsească o soluție urgentă problemei ridicării nivelului general de trai al maselor.

Orice încercare de a rezolva aceste probleme generează inevitabil o altă problemă, și anume cea a resurselor. De unde să obțină aceste țări în curs de dezvoltare resursele de care au nevoie pentru finanțarea planurilor lor de dezvoltare? Aceasta este întrebarea fundamentală.

În Africa de est, ca și în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, acea parte din plusvaloare destinată acumulărilor este cît se poate de mică. Care sînt factorii ce limitează volumul acumulărilor interne? În primul rînd, amploarea „repatrierii" capitalului spre Occident, în special spre Marea Britanie, Germania occidentală, Japonia și S.U.A., sub formă de profituri, dividende, dobînzi și transferuri personale care au crescut enorm în preajma independenței și după aceea. În al doilea rînd, volumul venitului pe locuitor în Africa răsăriteană este unul din cele mai mici din lume. De exemplu, în 1966, venitul pe locuitor în Kenya reprezenta 38 lire sterline, în Tanzania, 21 lire sterline, iar în Uganda, 30,7 lire sterline. Posibilitățile sînt reduse și mai mult din cauza ritmului înalt al creșterii populației.

Economiștii occidentali de dreapta ignoră intenționat posibilitățile existente în țările în curs de dezvoltare de mobilizare a resurselor interne pentru accelerarea ritmului dezvoltării economice. Ei supraapreciază de obicei rolul „ajutorului" occidental, prezentîndu-l drept un remediu universal, ca și cum fără el țările în curs de dezvoltare nu și-ar rezolva niciodată problema acumulărilor interne. Dar această supraestimare este eronată în realitate, volumul exodului de capital din aceste țări este deseori mai mare decît volumul afluxului de capital sub forma așa-numitului ajutor occidental. Mai mult, ajutorul occidental nu este îndreptat decît în mică măsură spre sectoarele economice extrem de vitale ale țării. Din aceste motive, ca și din altele, unii conducători ai guvernelor africane progresiste și-au exprimat nemulțumirea față de obstacolele care însoțesc de obicei acest tip de „ajutor", proclamînd politici cunoscute în general sub numele de „bizuirea pe forțele proprii", menite să promoveze o mai mare participare a resurselor interne la finanțarea planurilor de dezvoltare.

Care sînt aceste posibilități? Ele ar putea include introducerea unui sistem de impozite progresive: folosirea la maximum și cu o mai mare eficiență a resurselor pe care le comportă băncile comerciale, societățile de asigurări pe bază de conturi poștale de economii, casele de economii etc. În al doilea rînd, crearea de noi posturi pentru absorbirea șomerilor totali și a celor parțiali. În al treilea rînd, folosirea intensivă a capacităților de producție și naționalizarea principalelor mijloace de producție aparținînd străinilor.

Să analizăm pe scurt aceste metode și căi de mobilizare a resurselor.

Sistemul de impozite progresive: veniturile rezultate din impozite joacă și vor continua să joace un rol important ca sursă de finanțare a planurilor de dezvoltare. În Kenya, aceste venituri au reprezentat între 69—72 la sută din încasările bugetare totale pe perioada 1961—1966. În anul financiar 1966—1967, ele au reprezentat 87 la sută din totalul încasărilor bugetare ale Tanzaniei și 77 la sută din venitul total al bugetului Ugandei. O parte însemnată a venitului rezultat din impozite provine din impozitele indirecte, suportate în general de masele largi. Se acordă mai puțină importanță impozitelor directe. Impozitul pe proprietate este inexistent. Pentru a scoate profiturile particulare din buzunarele capitaliștilor străini, ale comercianților, oamenilor de afaceri și fermierilor bogați, trebuie să se pună un accent mai serios pe impozitul direct și, în primul rînd, pe impozitul asupra proprietății particulare. Este, de asemenea, necesar să se introducă urgent un sistem de reinvestire obligatorie a celei mai mari părți a profiturilor particulare.

Necesitatea de a folosi mai eficient resursele instituțiilor financiare particulare: în timpul administrației coloniale britanice, aceste instituții financiare erau folosite drept instrumente puternice de menținere a controlului asupra resurselor naționale de către europeni și asiatici. Chiar și după ce aceste țări și-au dobîndit independența politică, instituțiile financiare nu au luat niciodată în considerare efectuarea unor schimbări pozitive în politica lor de credit și împrumut în special în Kenya și Uganda. În Tanzania, proiectul de lege guvernamental pentru naționalizarea din 5 februarie 1967 a transformat toate instituțiile financiare

În orașul Gagarin a fost deschis muzeul memorial închinat primului pilot-cosmonaut. La ceremonia inaugurală au participat soția lui Iuri Gagarin, Valentina Ivanova, și fratele său, Valentin Alexeevici (în imagine)

străine, inclusiv băncile comerciale, în proprietate directă a statului. Prin aceasta guvernul a obținut mînă liberă în a conduce întreaga politică monetară națională, inclusiv împrumuturile și creditele.

Comerțul exterior joacă un rol important într-o economie în curs de dezvoltare cum este aceea a Africii răsăritene, atît pentru resursele necesare dezvoltării cît și pentru contribuția globală pe care o aduce la produsul național brut. De exemplu, exporturile Kenyei reprezentau, în 1966, 22,9 la sută, iar importurile 31,2 la sută din produsul național brut. Exporturile Tanzaniei reprezentau, în 1965, 30,5 la sută, iar importurile 29,3 la sută din produsul național brut. În același an, exporturile și importurile Ugandei reprezentau 33 la sută și respectiv 25,9 la sută din produsul național brut.

Pe planul comerțului, scăderea continuă a prețurilor la materiile prime, concomitent cu creșterea continuă a prețurilor la produsele industriale, duce la faptul că țările în curs de dezvoltare sînt obligate să plătească mult mai mult pentru aceeași cantitate de importuri. Aceasta se reflectă în scăderea bunurilor de investiții pe care le cumpără de pe piața mondială în schimbul materiilor lor prime. În 1966, importul Kenyei de produse industriale a reprezentat 65,9 la sută din valoarea totală a importurilor sale. În perioada 1964/1966, importurile sale de bunuri de investiții au înregistrat o scădere de la 17,6 la sută la 16,2 la sută.

Deși comerțul exterior al Ugandei înregistrează o balanță favorabilă, prețurile mărfurilor individuale de export sînt influențate de fluctuațiile de pe piața mondială. Principalele mărfuri de export ale Ugandei sînt cafeaua, bumbacul și cuprul, ceea ce reprezintă 88 la sută din valoarea totală a exporturilor sale. În ciuda acestei balanțe comerciale favorabile, prețurile la cafea au scăzut cu 5 milioane lire sterline, adică cu 14 la sută în 1966, în comparație cu anul 1965, cu toate că exportul de cafea a crescut cu 13 la sută. Menținerea unei balanțe comerciale favorabile se datorează, în consecință, unui excedent al exportului față de import. Tanzania și Uganda, spre deosebire de vecina lor Kenya, au tendința să-și limiteze importurile de mărfuri de lux, factor ce explică, în parte, balanța comercială favorabilă.

Intensificarea exporturilor de produse industriale în locul unor materii prime ar reduce efectele fluctuației pieței capitaliste. Dar acest lucru nu este ușor, deoarece grupările monopoliste din Occident se opun exportului de produse industriale pe piața mondială. Aceasta ridică în mod acut problema lărgirii piețelor interne pentru mărfurile industriale produse pe plan local în Africa răsăriteană, după modelul actualei Piețe comune a Africii răsăritene.

Această analiză sumară a surselor de acumulări interne în Africa răsăriteană nu a inclus o serie de factori cum ar fi șomajul și folosirea incompletă a forței de muncă, folosirea sporită a actualelor capacități de producție etc. Cu toate acestea ne permitem să tragem cîteva concluzii : exodul de capital sub formă de profituri, dividende, dobînzi și transferuri particulare, constituie principalul obstacol în calea acumulărilor interne de capital și a dezvoltării economice rapide a Africii răsăritene ; industrializarea rapidă, inclusiv crearea unui sector de bunuri capitale, constituie o bază esențială pentru o economie bazată pe forțele proprii ; dezvoltarea pe o cale care se îndepărtează de capitalism, ducînd spre socialism, oferă în ultimă instanță cea mai bună soluționare a problemelor acumulărilor interne și dezvoltării economice.

Ondick OKELO

Sosirea la Paris a lui Mikis Theodorakis, renumitul compozitor grec. După cum s-a mai anunțat, Theodorakis a fost autorizat să părăsească Grecia pentru a-și îngriji sănătatea în capitala Franței

Emil JÓNSSON

ministrul afacerilor externe al Republicii Islanda

S-a născut la 27 octombrie 1902. După terminarea liceului la Reykjavik, a urmat cursurile Universității tehnice din Copenhaga, devenind inginer. În această calitate, în perioada 1926—1936 s-a aflat în serviciul municipalității orașului Hafnarfjordur.

În 1930 este ales primar al acestui oraș, post pe care-l păstrează pînă în 1937. În 1934 este ales membru al parlamentului islandez, din partea partidului laburist (social-democrat).

Începînd din 1937, deține diferite funcții în aparatul de stat și în guvern : director al porturilor, (1937—1944, și din nou în perioada 1949—1957) ; ministru al comunicațiilor (1944—1947) ; al comerțului și comunicațiilor (1947—1949) ; ministru interimar al afacerilor externe în 1956 ; speaker al parlamentului (1956—1958).

Din 1957 deține postul de președinte al partidului social-democrat ; în același an a devenit director al Băncii Naționale a Islandei (pînă în 1958). În perioada 1958—1959 a fost prim-ministru. Apoi, ministru al treburilor sociale și pescuitului (1959—1965). Funcția de ministru al afacerilor externe o deține din 1965.

Referindu-se, într-o declarație recentă, la evoluția și perspectivele relațiilor intereuropene, precum și la posibilitatea ținerii unei conferințe privind problema securității continentului, ministrul de externe islandez a subliniat : „Atmosfera se îmbunătățește necontenit și se așteaptă convorbiri utile cu rezultate pozitive, de care sînt sigur. Conferința pentru securitate, sau seria de asemenea conferințe, ar trebui să fie în interesul tuturor. Rezultatele concrete de pe urma unei asemenea conferințe vor constitui importante elemente pentru instaurarea unei păci drepte și trainice pentru toate națiunile din Europa".

La invitația ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Islandei, Emil Jonsson, va face o vizită oficială în România între 26 și 30 aprilie a.c.

D. A.

poșta redacției

FARSA ELECTORALĂ DIN RHODESIA

Gheorghe Gheorghe, București ; I. Ulmeanu, Bacău. Alegerile legislative desfășurate în urmă cu două săptămîni în Rhodesia (primele alegeri organizate după declararea unilaterală a independenței — 11 noiembrie 1965) au fost o adevărată mascaradă. Partidul „Frontul rhodesian", al lui Ian Smith, a obținut în aceste alegeri un „succes" asigurat cu mult înainte. Alegătorii au fost 87 000 de europeni (din cei 230 000 cu drept de vot) și numai 8 326 africani (din cei peste 4 milioane). Nemulțumirea în fața acestei farse electorale, cît și opoziția față de politica regimului lui Ian Smith a fost remarcată chiar în rîndurile populației albe. Observatorii politici subliniază intervenția cercurilor catolice din Rhodesia, în ajunul alegerilor, în scopul de a determina alegătorii să nu voteze în favoarea „Frontului", în timp ce plantatorii de tutun, care și-au adus din plin contribuția la instalarea lui Smith la putere, sînt nemulțumiți de faptul că producția lor pătrunde din ce în ce mai greu pe piețele mondiale datorită sancțiunilor economice aplicate de numeroase țări. Gordon Chavunduka, profesor de sociologie la Universitatea din Rhodesia și președinte al Uniunii populare naționale (N.P.U.) — opoziția oficială africană în ultimul parlament — a declarat că actuala politică de apartheid nu poate duce decît la un conflict distrugător.

STATUL MAINE

S. Stamate, Ploiești. 1) Se pare că strămoșul locomotivei este o mașină cu abur, invenție a unui francez, N. Cugnot, datînd din 1769. Mult mai cunoscute sînt însă mașinile care foloseau energia aburului, inventate de O. Evans (la Philadelphia, în 1800), R. Trevithick și Vivian, în Anglia. Aceștia din urmă au folosit primii șinele de lemn și metal, de-a lungul cărora se deplasau mașinile. Locomotivele primitive inventate de cei doi englezi au fost perfecționate succesiv, datorită contribuției lui John Blenkinsop (în 1811), W. Brunton, Hackworth, George Stephenson etc. Locomotiva „Rocket", construită de ultimul, care a cîștigat concursul de la Rainhill (octombrie 1829), cuprindea, în mare, toate elementele mașinilor moderne de acest gen. 2) Cunoscutul violonist francez Alfred Loewenguth și întemeietorul renumitului cvartet cu acest nume este, într-adevăr, președinte-fondator al „prietenilor muzicii de cameră" din Paris (1951). 3) Capitala statului Maine din S.U.A. nu este Belfast ci Augusta. Această regiune, aflată în nord-estul S.U.A., cu o populație de aproximativ un milion de locuitori, a fost descoperită în secolul al XVI-lea. Este posibil ca normanzii, care au ajuns, potrivit majorității geografilor actuali, cei dintîi în America, în secolul al XI-lea, să fi descoperit și aceste ținuturi, în care să se fi instalat. Nu există, însă, nici un document care să ateste acest lucru. Primii exploratori și primii coloniști pe aceste meleaguri au fost francezii (aproximativ în anul 1604). Englezii au întemeiat curînd cîteva așezări : Phippsburg în 1607, Pemaquid în 1620, Saco River în 1623. Statul Maine, care inițial făcea parte din statul Massachusetts, a devenit independent la începutul secolului trecut, iar la 15 martie 1820 a fost înscris ca al 23-lea stat al Uniunii. Maine are un parlament local, format din 33 senatori și 151 reprezentanți, și delegă doi senatori și trei reprezentanți în Congresul S.U.A.

COMPLOTUL DIN SUDAN

Ion Scărlătescu, Craiova. Tentativa de asasinare a șefului statului sudanez, generalul Gafar el-Nemeiry, eșuată la 26 martie, era, într-adevăr, a zecea încercare de răsturnare a regimului instaurat în această țară la 25 mai 1969 și cel de-al șaselea atentat la viața președintelui. Tentativa de asasinare a avut loc în timp ce președintele vizita regiunea Nilului alb : un partizan al imamului El-Had el-Mahdi a încercat să-l omoare cu lovituri de pumnal. „Spre deosebire de celelalte încercări de a răsturna regimul din Sudan — scrie revista «Jeune Afrique» — ultima operație declanșată de forțele mahdiste pare să fi fost îndelung pregătită și trebuia să se desfășoare pe o scară mult mai largă". În sprijinul acestor afirmații sînt citate evenimentele care au succedat încercării de asasinare : imediat după părăsirea regiunii de către președintele țării, forțele imamului au atacat cu mortiere aerodromul de pe care decolase avionul prezidențial, provocînd numeroase pagube ; în același timp, la Khartum erau înregistrate ciocniri între armată și forțele rebele, soldate cu 36 de morți. Forțele rebele au ocupat și insula Aba (pe Nil) timp de cîteva zile, de unde au fost alungate după intervenția fermă a aviației. În aceste lupte, care au luat sfîrșit prin capitularea forțelor rebele, imamul El-Mahdi și-a găsit moartea (la 31 martie) în timp ce încerca să treacă frontiera.

CEA MAI MARE HIDROCENTRALĂ SUBTERANĂ

Al. Peronescu, Hunedoara. 1) O recentă statistică internațională a Institutului Național al Sănătății din Statele Unite arată că ereditatea nu este vreuna din cauzele aterosclerozei. Mai curînd, lipsa de activitate și proasta nutriție duc la apariția bolii. Institutul a ajuns la aceste concluzii în urma autopsiei a 4 737 persoane de ambele sexe și de diferite etnii, de la zece la treizecișinouă de ani. Laboratoarele care au făcut autopsiile au întrebuințat aceeași tehnică iar rezultatele erau examinate apoi de un grup de cinci medici legiști. 2) Cea mai mare hidrocentrală subterană din lume se construiește în Labrador (Canada). Centrala hidroelectrică va avea o putere de 5 225 000 KW și un randament de 35 miliarde KW/oră. Va fi construită la 330 m adîncime, va măsura 320 m lungime, 50 m înălțime, va avea 11 turbine și va începe să producă primele cantități de energie electrică la 1 mai 1972.

REFUGIAȚII PALESTINIENI

Alexandru Duță, com. Glodeanu Sărat, jud. Buzău. Potrivit raportului comisarului general al U.N.R.W.A. (Agenția de ajutor și muncă a Națiunilor Unite pentru refugiații palestinieni), prezentat în 1965, numărul refugiaților palestinieni înscriși de agenție la sfîrșitul anului mai sus menționat se ridica la 1 280 833, din care 874 594 primeau un ajutor în alimente. Refugiații palestinieni erau repartizați după cum urmează : Iordania — 688 327 ; Liban — 159 783 ; Siria — 135 772 ; Gaza (R.A.U.) — 296 941. Cifra totală nu include, însă, persoanele care nu au nevoie de asistență U.N.R.W.A., precum nici pe palestinienii răspîndiți în lumea întreagă. (În acest caz, numărul refugiaților ar fi de circa 1 750 000). Datele de mai sus au fost amintite și în raportul asupra problemei refugiaților palestinieni, prezentat de Conferința internațională a parlamentarilor asupra crizei din Orientul Apropiat, desfășurată între 2 și 5 februarie a.c. la Cairo.

OCEANOGRAFIA

Dumitru Turcu, Brașov. 1) Arhitectul american Richard Joseph Neutra, care a contribuit într-o largă măsură la dezvoltarea arhitecturii moderne, este autorul școlii experimentale din Los Angeles, a Academiei militare din California, a North western Mutual Fire Association din Los Angeles etc. 2) Deși are o vechime destul de mare, oceanografia sau, cum era numită inițial, hidrologia marină, n-a dobîndit statutul de știință decît în secolul al XVII-lea. Dezvoltarea ca știință independentă se săvîrșește două secole mai tîrziu. Trebuie subliniat că, la sfîrșitul secolului trecut și la începutul secolului nostru, hidrologia marină era pe cale să devină o știință exclusiv nordică (anglo-saxonă, scandinavă și germană). Prima misiune de cercetări sistematice a fost efectuată în anii 1908—1910, în Marea Mediterană, de către nava daneză „Thor". Mișcarea de cercetări oceanografice fusese inițiată de nava britanică „Challenger", care a făcut înconjurul lumii între 1872 și 1876. Marea Norvegiei și o parte a Oceanului Arctic sînt cunoscute mulțumită cercetărilor norvegienilor Nansen și Helland-Hansen. În Oceanul Atlantic, întreprind o serie de cercetări nava germană „Meteor" și navele britanice „Discovery I" și „Discovery II", iar în mările Indoneziei — nava olandeză „Snellius". În ultimele decenii, o mare contribuție la dezvoltarea oceanografiei au adus-o cercetătorii sovietici și americani. Cooperarea oceanografică mondială și-a găsit expresia în 1958, în cadrul Anului geofizic internațional. În fotografii : nava engleză „Challenger" și nava sovietică „Vitiaz" — cu un amplasament de 5 500 tone, dotată cu 13 laboratoare.

Gh. Cuparencu, Constanța. Între Guineea și Coasta de Fildeș sînt relații normale.

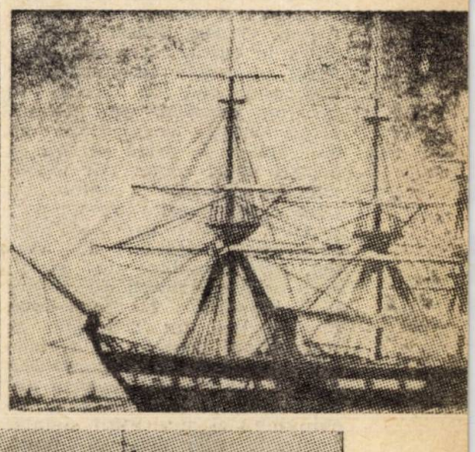

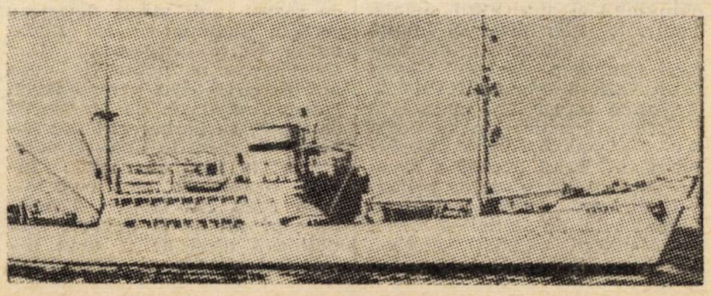

poșta redacției

MOSCHEEA DE LA KAIROUAN

Radu Neagu, București. 1) Hotărîrea de a se construi marea moschee de la Kairouan — Tunisia (în fotografie) a fost luată în secolul al VII-lea (670). Sanctuarul primitiv a fost apoi amenajat de patru-cinci ori pînă

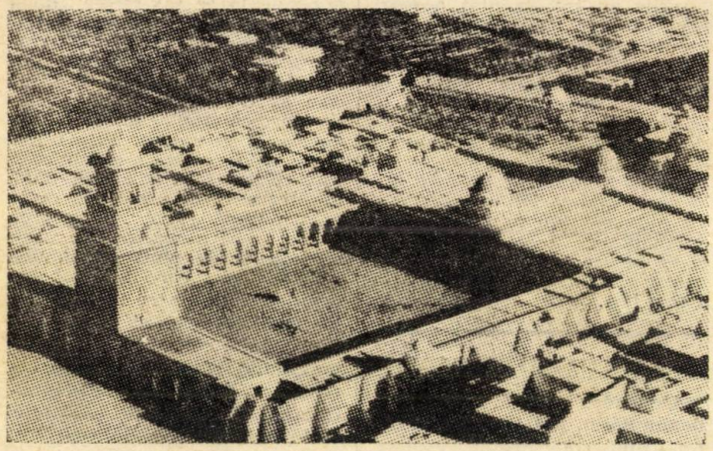

cînd, în secolul al IX-lea, a dobîndit aspectul actual. Minaretul moscheei, cu trei etaje, se află în partea de nord a construcției. La sud se găsește sala de rugăciuni, cu cele 17 naosuri perpendiculare pe fațadă. 2) Noua Caledonie face parte din „teritoriile franceze de peste mări". Insula a fost descoperită la 4 septembrie 1774, de către căpitanul Cook, care i-a dat actualul nume. Cîțiva ani mai tîrziu, navigatorul francez D'Entrecasteaux debarcă în Noua Caledonie. Misionarii francezi apar mult mai tîrziu (1843). Între 1864 și 1896 au fost trimiși în acest teritoriu 40 000 de condamnați. 3) Walonia este partea francofonă a Belgiei, cu capitala la Liège.

PIRAT ȘI CORSAR

Istoriografia nu face întotdeauna o deosebire precisă între **pirat** și **corsar**. Deosebirea general admisă constă în faptul că **piratul** era un hoț de mare, însușindu-și prin forță nave și bunuri particulare sau statale, indiferent de apartenența lor și indiferent de existența sau inexistența unei stări de război, în timp ce **corsarul** era un luptător legal, acționînd sub pavilionul unui stat și numai pe timp de război. O dată armat, corsarul pleca în cursă, acționînd în general pe rutele obișnuite ale traficului său, în ocean, în preajma punctelor de aterare. După somația corsarului, un detașament de **pradă** se suia la bordul navei comerciale urmărite sau surprinse și captura era trimisă ori însoțită într-un port prieten. Corsarii capturați erau considerați prizonieri de război, spre deosebire de pirați, care erau spînzurați de obicei fără judecată. La înapoierea din cruciera, un Tribunal al Amiralității proceda la evaluarea capturilor și la repartizarea procentelor ce se cuveneau armatorului, comandantului, echipajului și autorității statale. Văduvele celor uciși în luptă primeau, de asemenea, indemnizații materiale. Apogeul Cursei se situează în veacul al XVII-lea. Acțiunile corsarilor împotriva traficului maritim nu au putut hotărî niciodată soarta războiului naval. Rolul decisiv a revenit întotdeauna flotelor principale de luptă. Astfel, în 1667, în timpul celui de al doilea război cu olandezii, regele Angliei, Carol al II-lea Stuart, avînd mare nevoie de bani, a renunțat în acel an la întreținerea flotei de linie și a folosit fondurile pentru armamente de cursă. Flota olandeză, condusă de amiralul Ruyter, deși înfrîntă în ultima bătălie a campaniei precedente, a putut pătrunde pe Tamisa și incendia navele și arsenalul de la Chatham. Tot așa, regele Franței, Ludovic al XIV-lea, aflat în 1693 în război împotriva Angliei, Olandei și Imperiului German, după nereușita tentativei de debarcare în Anglia, a renunțat la războiul de escadre și a trecut la un extins război de cursă. Corsarii francezi au distrus și capturat în acel război 4 200 de corăbii, iar în cel următor, de succesiune la tronul Spaniei (1701—1714), alte 1 100. Și, totuși, Franța a fost țara bîntuită de foamete și cea care, la încheierea păcii, a trebuit să accepte condițiile Angliei și Imperiului.

S-a afirmat adesea că procedeele de luptă și lipsa de umanitate erau de cele mai multe ori comune piraților și corsarilor. Desigur, și unii și alții urmăreau scopuri personale de îmbogățire și utilizau în special lupta de abordaj ; în timp de război, unii pirați deveneau corsari, punîndu-se în slujba unuia dintre beligeranți. Dar asemănarea nu poate fi dusă mai departe decît pentru unele categorii speciale de mercenari de mare, ca barbarești sau flibustierii, pirați în timp de pace, corsari în timp de război. Încolo, deosebirile sînt evidente. Jean Bart, Du Guay Trouin, Surcouf nu ar fi devenit eroi naționali dacă ar fi avut deprinderi piratești. Jean Bart, de altfel, a fost înnobilat în 1691, nu atît pentru luptele sale glorioase cît pentru capturarea și aducerea în Franța, unde populația ducea lipsă de pîine, a unui mare convoi cu corăbii încărcate cu grîu. În prima jumătate a veacului al XIX-lea, Cursa devenise anacronică. Ceea ce justifică și textul celor 4 articole ale Declarației de desființare a Cursei, semnat la 16 aprilie 1856 de reprezentanții celor șapte puteri întrunite la Congresul de la Paris.

Spania și S.U.A. nu au aderat la Declarație, ceea ce a permis Statelor Confederate din Sud să întrețină armamente de Cursă (1861—1864) în războiul lor împotriva statelor din Nord (vezi Incidentul Alabama, „Lumea" nr. 14/1970).

În ambele războaie mondiale, întinsa rețea de comunicații maritime a Angliei a determinat Germania să folosească nave corsare moderne. Dar, cu toate perturbările temporare ale traficului obținute de crucișătoarele „Emden" și „Karlsruhe" (1914), de crucișătoarele auxiliare „Mowe" (1915), „Wolf" (1917), „Kormoran" (1942), de cuirasatul de buzunar „Admiral Graf Spee" (1939), de velierul cu motor „Speeadler" (1917), flota comercială engleză nu a suferit pierderi simțitoare. Nici „războiul submarin total" din 1917 și 1942—1943, altă formă a războiului maritim economic, nu a avut rezultatele scontate.

N. KOSLINSKI
București

Cornel Sițu, com Sulița, jud. Suceava. 1) Copiii fostului președinte al Statelor Unite, J.F. Kennedy, Caroline și John, sînt crescuți de mama lor, Jacqueline Onassis. 2) Orice procedură penală cere ca, și în cazul în care inculpatul și-a recunoscut vina, să fie hotărîtă sentința în cadrul unui proces. Aceasta este cauza pentru care asasinul lui Robert Kennedy a fost condamnat mult mai tîrziu, deși își recunoscuse vina.

PRIMUL VAPOR PE DUNĂRE

Adriana Mironescu, București. Pînă în anul 1834, navigația pe Dunăre s-a făcut numai cu nave cu pînze. Despre apariția primului vapor în porturile noastre aflăm din „Albina Românească", a lui Asachi, următoarele : „La 10 aprilie 1834 a sosit la Giurgiu piroscafa austriacă «Argo», venită de la Viena în șase zile. La Porțile de Fier, această întîie corabie cu vapori sub steag împărătesc a fost pilotată de pescari români". Tot din același ziar mai aflăm că, la 20 aprilie, „Argo" ajunsese la Sulina, iar trei ani mai tîrziu — la 30 aprilie 1837 — domnitorul Mihai Sturza, care se întorcea în Moldova de la Silistra, unde se întîlnise cu Sultanul, „a coborît pe Dunăre cu «Argosul» și a ajuns cu bine la Galați, fiind, totuși, furtună rea". Bravul „Argo" avea o mașină de 50 CP și făcea curse regulate, o dată pe lună, de la Viena la Galați și înapoi. Al doilea vapor intrat în serviciu pe Dunăre a fost „Panonia", de 36 CP. Între Galați și Constantinopol, primele curse cu pasageri și mărfuri le-a făcut vaporul austriac „Ferdinand", la sfîrșitul anului 1834 — deci acesta a fost cel dintîi vapor care a navigat pe Marea Neagră.

Dumitru Matei, Craiova ; Lucian Goldstein, București. În legătură cu greutatea și volumul „centralei de inerție" care echipează actualmente avioanele civile de tip Boeing 707, exploatate de „Air France", ziarul „Le Monde" a publicat la rubrica de știință și tehnică informația că aceste „cutii miraculoase" au evoluat în mod senzațional, în ultimii 17 ani. În anul 1953, prima „centrală de inerție", instalată la bordul unui avion militar, cîntărea 1 300 de kilograme, avea un volum de 1,8 m³ și consuma o putere electrică de 12 kilowați. Dominique Verguèse, autorul articolului publicat în „Le Monde", afirmă că în 1970, pe Boeing 707, „centrala de inerție" a fost tranzistorizată și miniaturizată atît de mult, încît ea cîntărește numai 26 de kilograme și ocupă un volum de 28 centimetri cubi. Se înțelege că aceste cifre provoacă mirare deoarece, oricît ar fi de condensată, materia care constituie această centrală ar trebui să ajungă la o greutate specifică de circa 980 gr/cm³, ceea ce pare neverosimil. Invităm pe cititorii care dețin informații tehnice suplimentare cu privire la această centrală de inerție să se scrie.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

Sodă calcinată :
- **— calitate extra — Na_2CO_3 — 99%;**
- **— calitate superioară — Na_2CO_3 — 98,8%;**

Sodă caustică prin caustificare :
- **— calitate superioară — NaOH — 98,7%;**
- **— calitate I — NaOH — 97,2%**

Silicat de sodiu: solid-neutral $\left\{\frac{1}{3}\right\}$;

alcalin $\left\{\frac{1}{2}\right\}$

lichid 38/40° Bé.

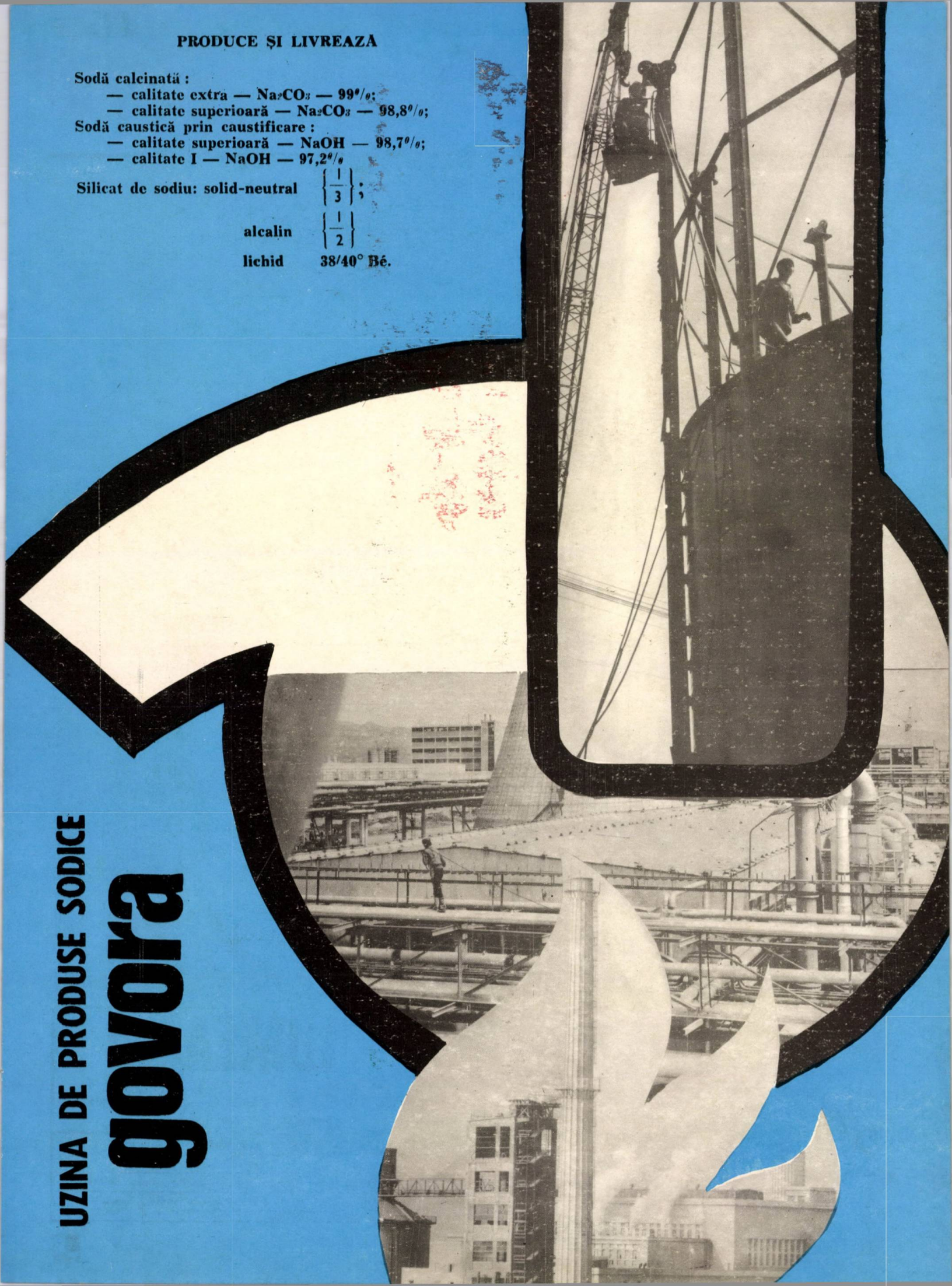

UZINA DE PRODUSE SODICE

govora

COMBINATUL DE EXPLOATARE ŞI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI

produce :

IAŞI

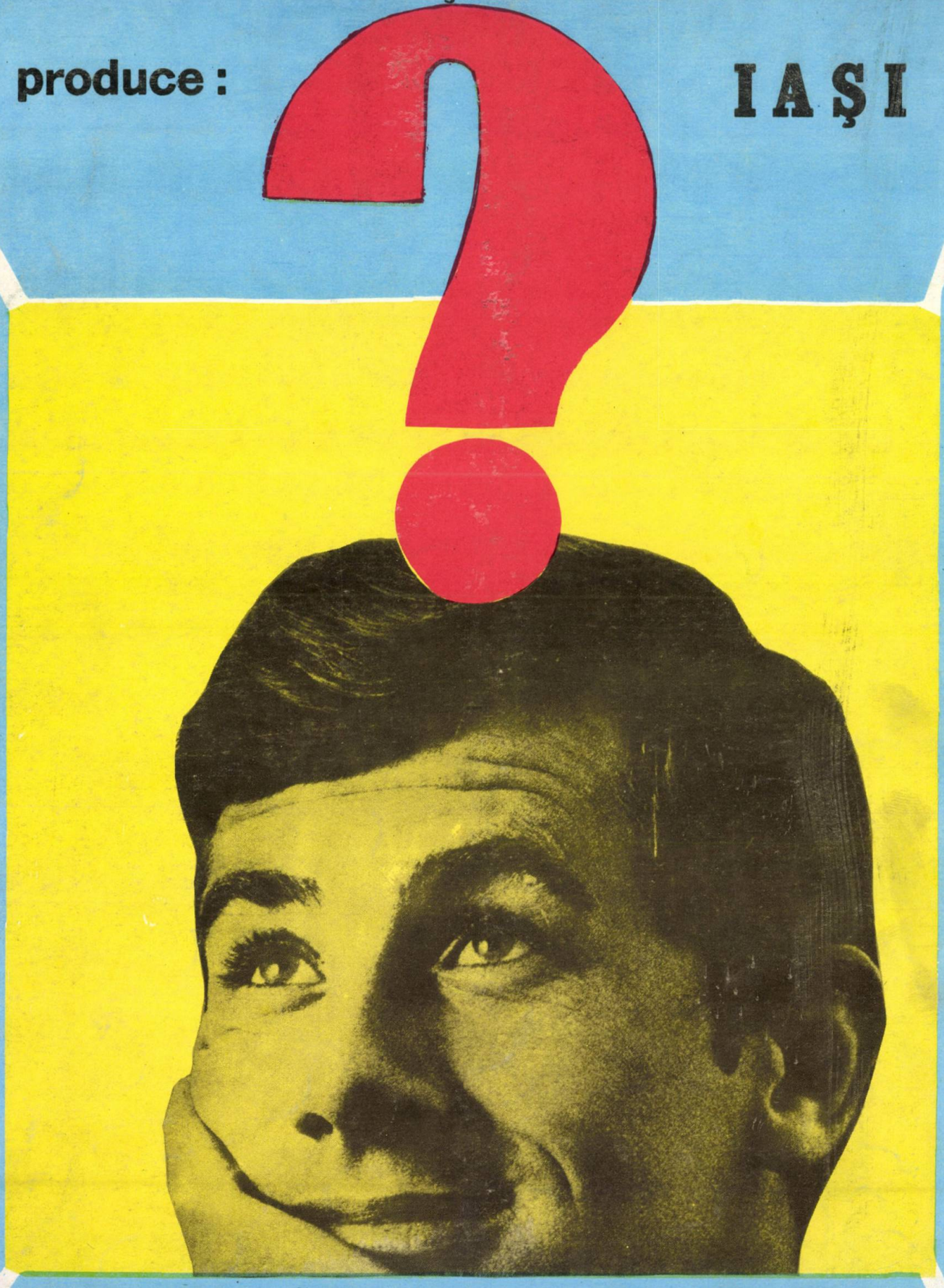

- Mobilă de bucătărie „Dafin“
- Garnituri de mobilă „Cluj 2“
- Garnituri pentru camera de zi „M. 513“
- Cuierul pom „Mara“

Toate produsele se remarcă prin însuşirile lor funcţionale şi estetice

Lei 2

LUMEA

CABINETUL DE PARTID ... SIBIU

Nr. 18 *30 aprilie 1970*

EVOLUȚIA CRIZEI CAMBODGIENE

Namibia în contextul african

ENIGMELE CELULEI VII

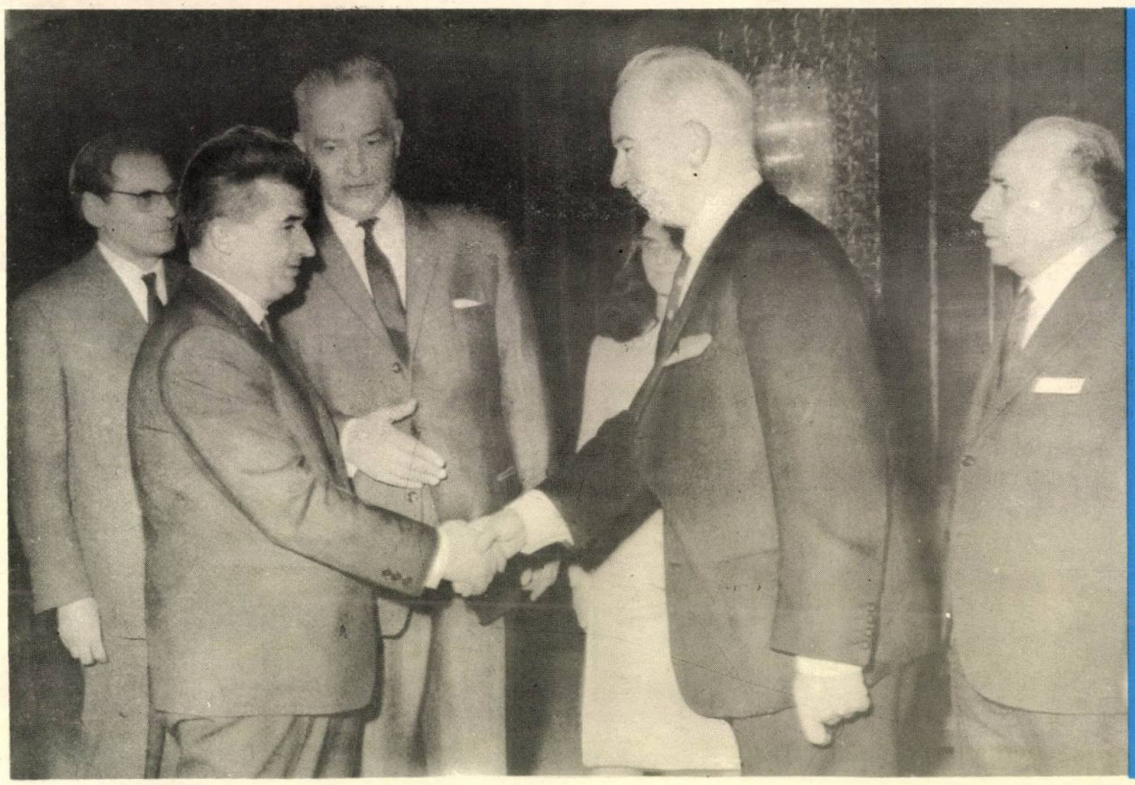

Președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a primit pe participanții la reuniunea europeană a rectorilor universitari

Aspect de la convorbirile dintre ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, și ministrul afacerilor externe al Islandei, Emil Jonsson

La București a avut loc semnarea protocolului de colaborare tehnico-științifică româno-bulgară

LUMEA

Nr. 18 (340) — 30 APRILIE 1970

sumar

2 SĂRBĂTOAREA FORȚELOR CREATOARE ALE UMANITĂȚII. *Radu Pascal*

4 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Dumitrescu*

CONVORBIRI, INTERVIURI

6 EMIL JONSSON, ministrul afacerilor externe al Islandei
7 PIETER VEECKEN PUTMAN CRAMER, ambasadorul Olandei la București
14 SAM NUJOMA, președintele S.W.A.P.O.

ARTICOLE

8 Confruntări sociale în țările capitalului. *Petru Ignat*
11 Dimensiunile crizei indochineze. *Sergiu Verona*
13 Reuniunea europeană a rectorilor universitari. *Prof. Ștefan Pascu*
15 Dahomey. Soluție ratată. *Ion Madoșa*
18 Argentina și Europa. *Ricardo Eliashev*
19 „A doua emancipare" latino-americană. *Eugen Pop*
24 Ultimele zile ale lui Mussolini. *Paul B. Marian*

REPORTAJ PE GLOB

16 Sakura. *Ion Cârje*

EVOCĂRI ISTORICE

20 Patrioți români în rezistența antifascistă europeană. *Dr. Ion Babici*

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

22 Enigmele celulei vii. *Mircea Grigorescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Medunarodna Politika, The New York Times, Africasia, International Herald Tribune, Mondo Nuovo

PROFIL

30 BRUNO KREISKY, cancelarul Republicii Austria

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

CONFRUNTĂRI SOCIALE ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

Ne vorbesc:

EMIL JONSSON
ministrul afacerilor externe al Islandei

PIETER WEECKEN PUTMAN CRAMER
ambasadorul Olandei la București

SAM NUJOMA
liderul mișcării de eliberare din Namibia

CRIZA INDOCHINEZĂ

„A DOUA EMANCIPARE" LATINO-AMERICANĂ

Reportaj pe glob

SAKURA

Evocări istorice

PATRIOȚI ROMÂNI ÎN REZISTENȚA ANTIFASCISTĂ EUROPEANĂ

Sărbătoarea forţelor creatoare ale umanităţii

Ziua de 1 Mai s-a înscris în conştiinţa maselor ca simbol al solidarităţii în muncă, pace şi progres social. Universalitatea este dimensiunea ce o defineşte, precum universale sînt idealurile celor care o cinstesc. Căci, idealuri ale făuritorilor de istorie, ele marchează sensul profund al devenirii umane şi sociale. Este o zi a încrederii, este o zi a optimismului. A celei mai calde încrederi şi a celui mai lucid optimism în mersul societăţii spre acest simplu şi firesc mai bine, mai bun. Şi este aşa, de cînd prima zi a lui mai a căpătat rangul şi virtutea pe care i-au acordat-o milioanele de oameni ai muncii. Şi este aşa, pentru că cei care o sărbătoresc ştiu că pot să impună pacea, libertatea, socialismul, progresul.

Încrederea în posibilităţile reale de transformare a societăţii, în evoluţia progresistă a omenirii stă astăzi la temelia unor vaste şi diverse mişcări muncitoreşti, democratice, antiimperialiste. Un examen obiectiv, în spiritul marxism-leninismului, al prefacerilor de anvergură prin care trece lumea contemporană duce la concluzia că prevalentă, determinantă este convingerea că stă în puterea popoarelor să lărgească sfera de acţiune şi influenţă a progresului, să deschidă noi perspective procesului de eliberare a omului de asuprire, să izoleze şi să reducă pericolul războiului. Făurirea şi dezvoltarea sistemului mondial socialist, care cuprinde 14 ţări de pe toate continentele lumii, exercită o înrîurire determinantă asupra evoluţiei vieţii internaţionale, asupra dezvoltării societăţii contemporane. Socialismul se evidenţiază astăzi ca tendinţa fundamentală a evoluţiei istorice. Victoriile socialismului, amploarea mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, puternicele mişcări antiimperialiste, fenomenul impresionant al prăbuşirii colonialismului, amploarea nemaiîntîlnită a luptelor pentru independenţă şi renaştere naţională, ponderea mereu sporită a acţiunilor revendicative pentru dreptate şi echitate socială în ţările capitaliste — toate acestea au făcut ca raportul de forţe pe arena mondială să se schimbe radical în favoarea socialismului şi progresului. Descătuşarea unor forţe noi, progresiste şi democratice, uriaşul spaţiu geografic în cadrul căruia se manifestă, diversitatea şi originalitatea lor fac să existe astăzi un adevărat front mondial al progresului şi păcii, mişcare în a cărei vastă matcă sînt cuprinse mereu noi pături şi categorii sociale, partide politice, formaţiuni de opoziţie sau chiar unele cercuri guvernamentale din ţări capitaliste.

Se manifestă astfel în viaţa internaţională, cu o pregnanţă sporită, tendinţele sănătoase, direcţiile pozitive. Această apreciere îşi are sorgintea în analiza temeinică şi minuţioasă a mecanismelor dezvoltării sociale, a factorilor care au impus şi impun aceste tendinţe. Or, aceştia sînt ţările socialiste, forţele progresiste din ţările capitaliste şi, în primul rînd, partidele comuniste, popoarele care luptă pentru cucerirea şi consolidarea independenţei naţionale ; este vorba, totodată, de cercuri largi ale opiniei publice internaţionale. Dacă astăzi, în lume, există încă imperialism şi nu pot fi, desigur, în nici un fel trecute cu vederea tentativele cercurilor reacţionare de a bara calea destinderii, de a învenina atmosfera internaţională — ceea ce menţine pericolul unui nou război —, o examinare realistă a raportului de forţe actual pe plan mondial dovedeşte că nu acesta este fenomenul definitoriu al epocii noastre. Precumpănitoare sînt forţele antiimperialiste, forţele păcii şi progresului, tendinţele pozitive, constructive. Desigur, impunerea lor în viaţa socială şi internaţională nu e lipsită de obstacole, nu are caracterul unor victorii neîntrerupte. *„Dar — aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — apreciind în ansamblu desfăşurarea luptei nu putem să nu tragem concluzii optimiste cu privire la perspectivele evoluţiei omenirii, să nu afirmăm că în epoca contemporană există posibilitatea reală a înfrîngerii reacţiunii, a împiedicării războiului, a asigurării progresului social şi păcii".*

Formarea în perioada postbelică a sistemului socialist mondial a introdus în lumea modernă una din cele mai profunde transformări în favoarea cauzei păcii şi progresului. Înfăptuirile de remarcabilă rezonanţă internaţională ale ţărilor socialiste concretizează, în chipul cel mai elocvent, sensul ascendent al evoluţiei istorice. Dezvoltarea sistemului socialist mondial a evidenţiat marile posibilităţi de progres ale noii orînduiri. Lichidarea exploatării şi asupririi, instaurarea unor noi raporturi de producţie, egalitatea socială a oamenilor, realizarea unităţii de interese şi aspiraţii ale tuturor oamenilor muncii — sînt, toate acestea, elemente esenţiale care recomandă socialismul ca cea mai înaltă treaptă istorică la care a ajuns societatea umană. El este opera clasei muncitoare din ţările respective, a celorlalte clase şi pături sociale strîns unite, sub conducerea partidului revoluţionar de avangardă din propria ţară.

Oferind premise sigure pentru dezvoltarea multilaterală a naţiunilor, socialismul asigură îmbinarea armonioasă, organică a intereselor naţionale şi internaţionale. Unitatea dialectică dintre naţional şi internaţional este unul din elementele decisive pentru desfăşurarea operei de construire a socialismului. Asigurînd valorificarea la maximum a avantajelor noii orînduiri, dezvoltînd la un nivel cît mai ridicat potenţele materiale şi spirituale ale poporului, partidele comuniste şi muncitoreşti din ţările socialiste îşi realizează misiunea istorică de exponenţi ai intereselor vitale ale naţiunilor cărora le aparţin. În acest fel, ele îşi îndeplinesc, totodată, sarcinile internaţionaliste : este un adevăr demonstrat de însăşi practica edificării socialismului că, în măsura în care fiecare ţară socialistă este mai dezvoltată, în aceeaşi măsură ea aduce o contribuţie mai eficientă la întărirea întregului sistem socialist în ansamblu, la creşterea prestigiului şi autorităţii socialismului în lume.

Sistem al unor state independente şi suverane, avînd individualitatea lor proprie, beneficiind de condiţii specifice de dezvoltare, sistemul mondial socialist este în măsură să ofere un exemplu de raporturi interstatale noi — radical deosebite de cele consacrate de imperialism — relaţii întemeiate pe o largă şi fructuoasă conlucrare între naţiuni libere şi egale în drepturi, legate prin comunitatea de ţeluri, orînduire şi ideologie. Aşezarea acestor relaţii pe temeiul verificat al principiilor marxism-leninismului şi ale internaţionalismului socialist — egalitatea deplină în drepturi, respectarea suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, întrajutorarea tovărăşească — poate să asigure evoluţia liberă, de sine stătătoare a fiecărei ţări socialiste, poate garanta dezvoltarea ei multilaterală şi, în acelaşi timp, să întărească forţa şi unitatea sistemului mondial socialist, influenţa şi puterea lui de atracţie pe plan internaţional.

Pornind de la ideea că prevalent este ceea ce uneşte ţările socialiste, că mai presus de orice deosebiri de păreri stau cauza şi aspiraţiile comune pentru făurirea civilizaţiei comuniste, Partidul Comunist Român şi guvernul ţării noastre consideră necesară o acţiune fermă şi consecventă pentru asigurarea şi întărirea unităţii şi coeziunii întregului sistem mondial socialist, îşi aduc contribuţia activă în acest sens.

CABINETUL DE PARTID. BIBLIOTECA SIBIU

„Unitatea țărilor socialiste reprezintă în condițiile actuale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — un factor esențial al luptei revoluționare mondiale, al luptei antiimperialiste și de aceea noi considerăm că una din cele mai mari datorii ale partidelor comuniste este de a face totul pentru restabilirea și întărirea acestei unități".

Paralel cu continua afirmare a statelor socialiste, ca pîrghii determinante ale evoluției contemporane, asistăm astăzi la un proces de creștere continuă a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a frontului vast de luptă împotriva imperialismului. Este astfel elocvent faptul că acționează astăzi în lume aproape 100 de partide comuniste și muncitorești care, în numeroase țări, se situează în fruntea luptei proletariatului, a maselor largi muncitoare pentru realizarea deziderateloor vitale ale libertății, democrației și progresului social. În practica activității lor, în condițiile diverse sociale, politice, economice în care își desfășoară lupta, partidele comuniste și muncitorești reușesc, într-o măsură crescîndă, să-și elaboreze, în mod independent, strategii și tactici adecvate, forme și modalități de a acționa în conformitate cu interesele și aspirațiile popoarelor din care fac parte. Se verifică astfel că reușita acțiunilor partidelor comuniste depinde de hotărîtor de aplicarea creatoare a învățăturii marxist-leniniste în acel spirit care îi este propriu, spirit ostil dogmatismului sau aplicării forțate a modelelor și metodelor străine. Numai astfel se poate concepe întărirea și consolidarea fiecărui partid comunist în parte ; experiența dovedește totodată că de tăria și unitatea fiecărui detașament revoluționar al clasei muncitoare depind unitatea și coeziunea întregii mișcări comuniste și muncitorești. În același timp, se dovedesc o cerință imperioasă a vremurilor noastre lărgirea și intensificarea colaborării partidelor comuniste și muncitorești cu toate celelalte organizații și mișcări democratice, progresiste.

Un fenomen remarcabil al contemporaneității este, de asemenea, procesul de renaștere națională al popoarelor care au scuturat jugul oprimării colonialiste și își exprimă din ce în ce mai pregnant voința de a-și asigura o dezvoltare liberă și independentă, de a-și consolida cuceririle democratice dobîndite, de a participa activ la viața politică internațională. Se manifestă cu sporită intensitate lupta pentru lichidarea ultimelor rămășițe ale dominației colonialiste în Africa și Asia. Pe toate continentele, milioane de oameni se pronunță hotărît pentru abolirea politicii imperialiste de agresiune și presiuni, de dictat și de forță, de amestec în treburile interne ale altor state. Idealurile păcii și progresului, ale independenței și libertății se bucură astăzi de consensul unanim al maselor largi de pe toate meridianele lumii.

Partidul Comunist Român — forța conducătoare a națiunii noastre socialiste — s-a identificat cu cele mai înaintate, mai profunde și îndrăznețe năzuințe ale poporului. El a știut să potențeze activitatea întregii țări, devotamentul și abnegația oamenilor muncii, la dimensiunile înaltelor idealuri ale socialismului. Opțiunea socialistă a României are valoarea unui proces ireversibil — expresie a profundelor prefaceri social-politice petrecute în țară, a hotărîrii ferme a poporului român de a merge înainte, sub conducerea partidului, pe calea aleasă în mod liber și independent — calea socialismului și comunismului. *„Orînduirea noastră — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — are trăinicia granitului, ea este invincibilă ! Întărirea continuă a potențialului material și spiritual al patriei, adeziunea unanimă a poporului la politica partidului, la cauza socialismului exclud orice pericol de abatere sau de întoarcere a națiunii noastre de pe drumul pe care a pornit, garantează mersul înainte neabătut pe calea socialismului și comunismului. Acționînd în deplină cunoaștere a noilor obiective ale politicii noastre interne și externe, poporul român — stăpîn pe destinele sale — își făurește, cu adevărat liber și în mod conștient, viața sa nouă, viitorul său fericit".*

Dinamismul, suflul profund creator pe care Congresul al X-lea al P.C.R. le-a introdus în toate domeniile vieții societății noastre socialiste constituie o mărturie grăitoare a vitalității și justeței drumului urmat de partid. Politica internă și externă a partidului și statului nostru a fost în mod strălucit confirmată de viață, determinînd înaintarea viguroasă a României pe calea construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, a afirmării active a țării în planul relațiilor internaționale.

În indisolubilă legătură cu misiunea primordială a făuririi noii orînduiri, activitatea internațională a României exprimă, cu consecvență, înalta grijă și responsabilitate pentru destinele poporului român, pentru interesele generale ale socialismului și păcii în lume. Este o politică făurită pe măsura celor mai înalte exigențe ale contemporaneității, a idealurilor supreme de pace, progres și socialism.

România pune în centrul întregii sale politici externe întărirea prieteniei și colaborării frățești cu toate țările socialiste — de care ne leagă identitatea de ideologie, orînduire și țeluri — promovează o politică activă de luptă împotriva imperialismului și își manifestă solidaritatea internaționalistă cu toate forțele antiimperialiste, cu mișcările de eliberare națională, cu tinerele state independente, militează constant pentru dezvoltarea relațiilor sale, pe multiple planuri, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, conform principiilor coexistenței pașnice, în vederea creării unui climat sănătos de colaborare, condiție indispensabilă a păcii și securității. Apreciind just valoarea și ponderea reală a tendințelor și direcțiilor pozitive care se manifestă în viața internațională, și cu precădere pe continentul european, România nu a precupețit nici o inițiativă, nici un efort pentru a încuraja acest proces fundamental al evoluției politice contemporane. Prin întreaga sa activitate internațională, țara noastră a militat și militează cu fermitate pentru respectarea strictă a eticii internaționale, a principiilor unanim admise ale dreptului internațional. Este, aceasta, o adevărată piatră unghiulară a politicii externe promovate de partidul și statul nostru. Preocuparea permanentă pentru cultivarea încrederii între state, atenția acordată problemelor arzătoare cu care este astăzi confruntată comunitatea internațională, consecvența în a-și aduce contribuția la rezolvarea situațiilor conflictuale sau litigioase constituie tot atîtea caracteristici definitorii ale politicii externe a României, politică atașată decisiv idealurilor socialismului, ale destinderii și păcii generale.

Pătrunsă de conștiința înaltei responsabilități pentru mersul înainte al operei de făurire a noii orînduiri și pentru cauza generală a socialismului și păcii, politica — internă și externă — a partidului și statului nostru se bucură de girul suprem al întregii națiuni române, ea este o emanație firească a cerințelor și deziderateloor primordiale ale întregului popor.

Parte integrantă a forțelor progresiste, antiimperialiste din întreaga lume, poporul român sărbătorește de 1 Mai unitatea și solidaritatea de muncă și idealuri cu popoarele celorlalte țări socialiste, cu toate popoarele lumii devotate cauzei păcii și progresului.

Radu PASCAL

săptămîna în telegrame

Varșovia

A TREIA RUNDĂ

Timp de trei zile, între 22 și 24 aprilie, la sediul Ministerului Afacerilor Externe al R. P. Polone s-a desfășurat cea de-a treia rundă a schimburilor de păreri politice dintre reprezentanții R. P. Polone și R. F. a Germaniei. Primele două întîlniri au avut loc în lunile februarie și martie, tot la Varșovia, desfășurate — ca și aceasta din urmă — în vederea normalizării relațiilor politice dintre cele două țări și a stabilirii principiilor în baza cărora trebuie să se realizeze această normalizare. Delegațiile au fost conduse și acum de Josef Winiewicz, adjunct al ministrului afacerilor externe, din partea poloneză, și de Georg Ferdinand Dukwitz, secretar de stat în Ministerul de externe, din partea vest-germană. Părțile au stabilit de comun acord ca la începutul lunii iunie să aibă loc la Bonn o nouă serie de întrevederi, lăsîndu-se astfel dezbaterilor un răgaz de cinci sau șase săptămîni. Părăsind capitala poloneză, conducătorul delegației vest-germane, Georg Ferdinand Dukwitz, a înmînat — anunță un purtător de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe al R.F.G. — primului secretar al C.C. al P.M.U.P., Wladyslaw Gomulka, o scrisoare din partea cancelarului Willy Brandt. Conținutul acestei scrisori nu a fost făcut cunoscut, suscitînd în presa și în cercurile politice vest-germane vii speculații.

În același timp, opoziția democrat-creștină s-a manifestat foarte violent, cerînd publicarea imediată a conținutului scrisorii. Căutînd să liniștească oarecum spiritele, purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german, Conrad Ahlers, a declarat că această scrisoare nu face decît să reafirme dorința guvernului federal de a ajunge la o normalizare a relațiilor cu R. P. Polonă. În scrisoarea sa — a precizat el — cancelarul nu a făcut propuneri Poloniei, ci s-a referit la cele spuse de reprezentantul Bonnului la Varșovia, secretarul de stat G. F. Dukwitz. Un alt purtător de cuvînt al guvernului de la Bonn, Rüdiger von Wechmar, a caracterizat drept „ridicolă" cererea opoziției de publicare imediată a scrisorii cancelarului. „Foștii miniștri federali Barzel și Strauss — a spus el — ar trebui să-și aducă aminte că un schimb de scrisori între oameni de stat nu este destinat publicării". El a subliniat că Willy Brandt a anunțat, între timp, că Comisia pentru afacerile externe a Bundestagului va fi informată curînd despre conținutul scrisorii.

America Latină

TENSIUNI

Starea de încordare ce domină în aceste zile viața politică a cîtorva țări latino-americane — Haiti, Costa Rica, Trinidad-Tobago, Columbia — declanșată în urma izbucnirii unor tulburări și incidente între forțele guvernamentale și cele de opoziție, este consecința contestării unei situații politice, economice sau sociale create prin nerespectarea dreptului unor popoare latino-americane de a dispune liber de resursele proprii. Fenomenul nu este nou, dar se manifestă de astă dată cu o violență și o intensitate puțin obișnuite chiar și în această zonă plină de contradicții care este America Latină.

Haiti — Răscoala unor unități ale marinei haitiene împotriva regimului dictatorial al lui François Duvalier (i se mai spune „Papa Doc", este din 1957 președinte al republicii, și-a luat în 1964 titlul de „președinte pe viață", a instaurat progresiv un regim de teroare, se sprijină pe o poliție personală de zece mii de membri, faimoșii „Tontons Macoutes"), nu a surprins pe observatorii politici : asemenea tentative de înlăturare a președintelui haitian au mai fost făcute în ultimii ani, fiind însă înăbușite. În știrea, anunțată la Washington de ambasadorul haitian în S.U.A., Arthur Bonhomme, se preciza că echipajele unor nave ale pazei de coastă (se pare că la răscoală au participat echipajele a trei sau patru nave militare, în fruntea insurgenților aflîndu-se colonelul Octave Cayard, comandantul pazei de coastă) au deschis foc de artilerie asupra palatului prezidențial din Port-au-Prince.

Potrivit ultimelor știri provenite din Santo Domingo — aeroportul de la Port-au-Prince a fost închis, comunicațiile telefonice și telegrafice cu străinătatea au fost suspendate — în Haiti, unde poliția secretă a lui Duvalier a procedat la arestarea a peste 200 de persoane, președintele temîndu-se ca „revolta militară să nu se extindă în rîndurile populației civile" (U.P.I.) situația a redevenit calmă. Reprezentantul guvernului haitian la Washington, Bonhomme, a declarat că a cerut ajutor militar din partea Statelor Unite pentru a se pune capăt răscoalei dar, un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat a declarat că S.U.A. au respins această cerere.

Costa Rica — „Cele mai serioase tulburări pe care le-a cunoscut San José în ultimii douăzeci de ani" — astfel calificau agențiile de presă marile demonstrații declanșate vineri în capitala țării. Acestea au izbucnit în urma unui vot favorabil al parlamentului — 41 de voturi contra 11 — pentru semnarea unui contract cu „Aluminium Company" ce i-ar permite acestei societăți nord-americane să prospecteze bogatele zăcăminte de bauxită din sudul țării. Un grup de 3 000 de persoane, ostile acordului, dorind să-și exprime această ostilitate printr-o manifestație în fața sediului parlamentului de la San José, a fost dispersat de poliție, care a declanșat incidente soldate cu zeci de răniți și numeroase arestări.

Trinidad-Tobago — La Port-of-Spain, cu toate că situația pare a se menține în aceste zile calmă și cu toate că 79 de răsculați au depus armele, 400 de insurgenți continuă să dețină controlul asupra cartierului general al armatei și colinelor învecinate capitalei. Mișcarea care — opinează observatorii — se bucură de simpatia unei mari majorități a populației ar putea determina acțiuni în vederea abrogării legii de „stabilizare industrială", votată în 1968, și care interzice grevele, aducînd profituri întreprinderilor și prejudicii serioase muncitorilor. Răsculații reproșează actualului guvern perpetuarea sistemului colonial și cer o „orînduire socială nouă", pornindu-se de la naționalizarea băncilor și întreprinderilor comerciale în toată țara. Deși se pare că guvernul de la Port-of-Spain a cerut mai întîi ajutorul S.U.A. apoi — acestea refuzînd — pe cel al Marii Britanii, primul ministru, Eric Williams, a declarat în sesiunea extraordinară a parlamentului că nici un apel nu a fost lansat guvernelor străine pentru a le cere ajutor și protecție.

Columbia — A început la Bogotá o a doua numărătoare a voturilor exprimate în cursul alegerilor ce au avut loc în Columbia la 19 aprilie, considerate de generalul Rojas Pinilla — candidat la președinție — drept frauduloase. „Nu putem recunoaște rezultatele alegerilor — a declarat el — întrucît posedăm probe ale falsificărilor făcute în dezavantajul nostru".

Rezultatele definitive ale alegerilor prezidențiale și legislative nu vor fi cunoscute înainte de luna iunie, verificarea tuturor listelor electorale cerînd timp. (De amintit că, în 1966, Carlos Lleras Restrepo a fost ales la 1 mai, dar proclamat ca președinte al Republicii abia la 11 iunie). Nu se exclude însă — în cercurile politice columbiene — posibilitatea unei reconcilieri între generalul Gustavo Rojas Pinilla, liderul Alianței Naționale Populare (A.N.A.P.O.) și președintele Lleras Restrepo. Invitației adresate de președintele Restrepo de a colabora cu el în căutarea unei soluții pentru „restabilirea păcii între columbieni", Rojas Pinilla încă nu i-a răspuns. Se afirmă însă că este gata să se asocieze cu președintele Restrepo în această „căutare a păcii". Primul pas spre reconciliere — se consideră la Bogotá — ar fi atunci făcut.

Pe străzile din Port-of-Spain, în zilele recentelor incidente petrecute în Trinidad-Tobago

săptămîna în telegrame

Orientul Apropiat

SEMNIFICAȚII

Din nou, în această agitată zonă a lumii, pe fundalul evenimentelor politico-diplomatice — se semnalează acțiuni militare care reține atenția internațională. Din rîndul acestora, presa mondială s-a ocupat îndeaproape de luptele aeriene din noaptea de 24 aprilie, primele lupte de noapte dintre avioane militare egiptene și israeliene de la începutul conflictului, ca și de raidul-surpriză al celor 200 de soldați egipteni care au traversat duminică în zori Canalul de Suez și au distrus — potrivit purtătorului de cuvînt al armatei Republicii Arabe Unite — o poziție fortificată israeliană. (Forțele israeliene — afirma purtătorul de cuvînt al armatei israeliene — au respins unitatea egipteană provocîndu-i pierderi).

Evenimentele politice și diplomatice din regiune nu sînt, însă, în ciuda predominării celor militare, lipsite de importanță și semnificații. La Cairo, a avut loc o restructurare a guvernului egiptean, în acest moment, în care R.A.U. este hotărîtă să întărească anumite sectoare rămase, datorită evenimentelor din 1967, pe planul al doilea. Astfel este interpretată remanierea ministerială de la 26 aprilie, în urma căreia, printr-un decret al președintelui Gamal Abdel Nasser, Mohamed Hassanein Heykal, redactor-șef al ziarului „Al Ahram", a fost numit ministru al orientării naționale, în locul lui Mohamed Fayek, păstrîndu-și, totodată, funcția de redactor-șef la „Al Ahram". Prin același decret, Mohamed Hatez Ismail, ambasador al Republicii Arabe Unite în Franța, a fost numit șef al serviciilor de informații egiptene. Observatorii politici subliniau că, la fel ca în 1968 — data ultimei remanieri — cei care au fost numiți în guvern își aduc nu numai prestigiul ci și experiența lor de „tehnicieni".

La Tel-Aviv, în urma atacului lansat de ministrul fără portofoliu, Menahem Begin, conducătorul Partidului naționalist Gahal, împotriva ministrului de externe Abba Eban, a ieșit la iveală divergența existentă între membrii cabinetului de coaliție. Problema majoră care a determinat conflictele dintre „uliii" și „porumbeii" cabinetului de coaliție este dacă Israelul trebuie să arate o mai mare sau mai mică flexibilitate în abordarea problemei arabo-israeliene. Eban, sprijinit de doi miniștri de stînga din partidul Mapai, ar fi în favoarea renunțării la ceea ce el consideră a fi o politică rigidă, pronunțîndu-se pentru o atitudine mai flexibilă. Se afirmă că ministrul de finanțe, posibilul succesor al Goldei Meir, și noul secretar al Partidului Muncii sînt de acord cu el ; împotrivă ar fi Golda Meir și ministrul apărării Moshe Dayan, precum și alți șase miniștri, membri ai Partidului Gahal. Ultimul interviu acordat presei de primul ministru israelian — la 25 aprilie — este interpretat de ziariști ca demonstrînd faptul că Golda Meir evită să folosească termenul „retragere din teritoriile ocupate" sau orice altă formulă echivalentă, pentru a păstra unitatea cabinetului de coaliție. „Primul ministru — nota «France Presse» — a preferat să nu dea satisfacții americanilor care, prin intermediul lui Joseph Sisco (turneul asistentului secretarului de stat pentru problemele Orientului Apropiat și Asiei de sud, întreprins în Israel și mai multe țări arabe s-a încheiat la 25 aprilie ; revenit la Washington, acesta s-a arătat rezervat în ce privește șansele de soluționare a conflictului arabo-israelian — n.n.), insistaseră asupra necesității folosirii de către Israel a cuvîntului «retragere»".

Se așteaptă așadar ca discuțiile din sînul Partidului Muncii asupra politicii externe, prevăzute pentru începutul lui mai, să fie deosebit de animate.

La New York, adjuncții ambasadorilor la O.N.U. ai U.R.S.S., Franței, Marii Britanii și S.U.A. au avut o nouă întîlnire vineri, la reprezentanța Uniunii Sovietice, pentru a pune la punct memorandumul asupra rezultatelor reuniunilor anterioare „în patru" cu privire la Orientul Apropiat. S-a discutat — afirma Asociated Press — problema retragerii trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate, precum și cea a garanțiilor pentru menținerea păcii în această regiune, urmînd să se prezinte acest memorandum la reuniunea ambasadorilor „celor patru" de la 5 mai.

Merită, de asemenea, a fi semnalată inițiativa diplomatică a Italiei, difuzînd trei propuneri menite să aducă o încetare a focului în Orientul Apropiat, propuneri remise prin canalele diplomatice încă cu o lună în urmă țărilor implicate sau interesate în conflictul din Orientul Apropiat. Surse informate subliniază că aceste propuneri nu echivalează cu un plan italian pentru reglementarea conflictului din Orientul Apropiat, fiind numai niște simple sugestii : 1) crearea unui comitet din zece țări care să instituie un embargo selectiv asupra livrărilor de arme, inclusiv avioane și rachete, în Orientul Apropiat ; 2) scopul embargoului selectiv ar fi diminuarea luptelor, ducînd la o destindere și, în cele din urmă, la o încetare a focului ; 3) statutul legal al teritoriilor ocupate nu trebuie schimbat.

Rodica DUMITRESCU

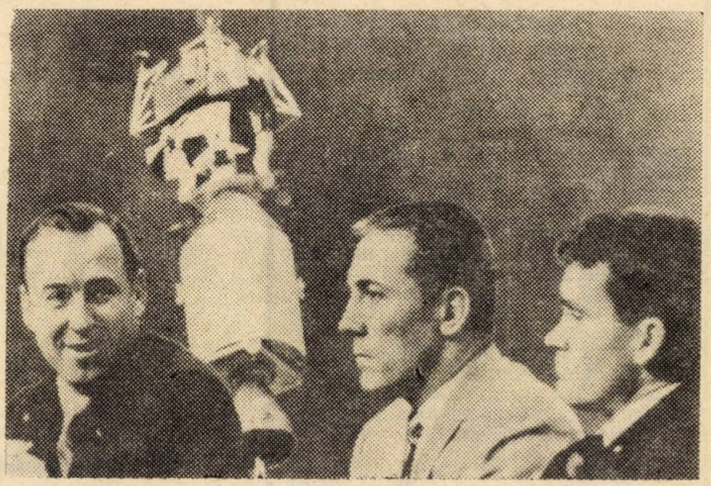

Lovell, Swigert și Haise (de la stînga la dreapta), relatînd, în cadrul primei lor conferințe de presă, marea aventură spațială trăită la bordul navei „Apollo-13"

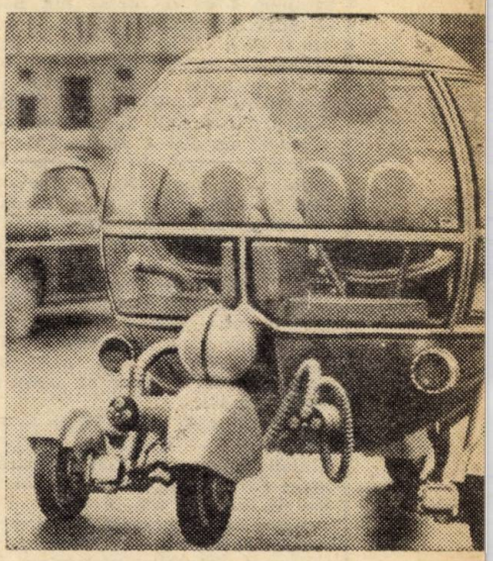

Pe străzile Parisului a apărut, producînd senzația de rigoare, acest automobil de formă sferică, denumit „automodul" și acționat de o mică centrală electrică. Inventatorul său, Jean-Pierre Ponthieu, susține că prototipul pe care l-a creat prefigurează automobilul viitorului

La 26 aprilie s-au împlinit șase ani de la constituirea Republicii Tanzania, prin unificarea Tanganicăi și Zanzibarului. În imagine : Monumentul Independenței din Dar Es Salaam, capitala țării

reflector

ANIVERSAREA FEDERAȚIEI MONDIALE A ORAȘELOR ÎNFRĂȚITE

Conform hotăririi Congresului al IV-lea al Federației Mondiale a Orașelor Înfrățite, ținut în anul 1962 la Coventry — Anglia, în fiecare an, în ultima duminică a lunii aprilie, orașele membre ale Federației sărbătoresc „Ziua Mondială a Orașelor Înfrățite". Prima manifestare de acest gen a avut loc în anul 1963 și s-a continuat apoi an de an. Federația Mondială a Orașelor Înfrățite, organizație internațională neguvernamentală, a luat ființă în aprilie 1957 în orașul Aix-les-Bains — Franța. Scopul principal urmărit de F.M.O.I. în activitatea sa este realizarea unei cooperări mondiale prin intermediul comunei (orașului).

În cursul celor 13 ani de existență, F.M.O.I. a cunoscut o continuă dezvoltare, în prezent ajungînd să cuprindă aproape 1 500 de orașe din peste 100 de state ale lumii, față de 50 de orașe din 3 țări, cît grupa inițial. Așa cum precizează principiile Cartei orașelor unite, orașele membre ale F.M.O.I. promovează — în cadrul legăturilor dintre ele — mai buna cunoaștere reciprocă, stabilirea pe bază de egalitate a unor relații de colaborare și prietenie între populația unor orașe din țări diferite, indiferent de rasă, naționalitate, convingeri politice și religioase. Relațiile de înfrățire presupun, de asemenea, existența și intensificarea schimburilor culturale, științifice, sportive, menite să contribuie la apropierea între popoare, la realizarea idealurilor păcii. Președintele F.M.O.I. este Giorgio la Pira, profesor universitar, fost primar al orașului Florența—Italia.

Din România sînt afiliate la F.M.O.I. șase orașe — Craiova, Cluj, Sinaia, Galați, Constanța, Iași — înfrățite cu orașe din Franța, Italia, Anglia, Finlanda. În ultimii ani, orașele din țara noastră au desfășurat numeroase acțiuni de popularizare a F.M.O.I. și a relațiilor de înfrățire între orașe. În perioada 28 noiembrie — 2 decembrie 1969 o delegație a F.M.O.I. ne-a vizitat țara purtînd convorbiri utile cu reprezentanți ai Secretariatului român al orașelor înfrățite. De asemenea, delegați ai țării noastre au fost prezenți la manifestările organizate de F.M.O.I. în diferite orașe ale lumii.

În zilele de 6 și 7 februarie a.c. orașul Bologna a găzduit lucrările celei de a XVI-a sesiuni a Consiliului Executiv al F.M.O.I. care a abordat, printre altele, problema intensificării relațiilor F.M.O.I. cu O.N.U. și U.N.E.S.C.O., antrenarea activă a tineretului în acțiunile de înfrățire a orașelor, înființarea la Sofia a unui Centru mondial de informații tehnice și urbanism. Totodată, s-a hotărît ca următoarea sesiune a Consiliului Executiv a F.M.O.I. să se desfășoare în toamna acestui an, în România.

interviul nostru

Emil JONSSON

ministrul afacerilor externe
al Islandei

Extinderea relațiilor româno-islandeze

România și Islanda au stabilit, în perioada recentă, relații a căror evoluție s-a înscris pe o linie ascendentă, spre avantajul ambilor parteneri. Aceasta este contextul în care se înscrie prima vizită făcută în țara noastră de un ministru de externe islandez : dl Emil Jonsson, personalitate marcantă a vieții politice din republica insulară.

În cursul vizitei, dl Emil Jonsson a avut amabilitatea de a acorda un interviu revistei „Lumea", expunînd opiniile d-sale asupra dezvoltării relațiilor bilaterale, asupra obiectivului securității europene, precum și asupra altor preocupări ale diplomației islandeze.

Am solicitat mai întîi ministrului de externe islandez o apreciere privind relațiile dintre România și Islanda, ca stadiu actual și perspective de viitor.

— Am avut și avem relații bune cu România, în domeniile comercial, cultural ; consider, totodată, că aceste relații pot fi adîncite. În privința relațiilor comerciale, ultimul an a înregistrat o anumită scădere a valorii schimburilor ; sperăm că vom putea remedia acest lucru — că delegațiile de specialitate care vor vizita România și, respectiv, Islanda, vor găsi căi de extindere a schimburilor comerciale. Creează, cred, unele dificultăți faptul că economia noastră continuă să fie dominată de o singură industrie : peștele și produsele din pește, care reprezintă aproximativ 90 la sută din exporturile noastre.

În ce privește schimburile culturale, apreciez că și aici se poate face mai mult : noi știm prea puțin despre țara dv. iar Islanda ar putea fi și ea mai bine cunoscută în România. Ne interesează, în acest domeniu, eventualitatea unor schimburi de programe de televiziune.

Întrebarea următoarea s-a referit la atitudinea guvernului islandez față de propunerea de convocare a unei conferințe general-europene în problema securității continentului ; care ar fi, după părerea ministrului de externe islandez, modalitățile cele mai eficiente de realizare a obiectivului conferinței.

— Noi sîntem foarte favorabili ținerii unei astfel de conferințe — a spus dl Jonsson. Vom face tot ce va fi posibil pentru ca ea să se întrunească, pentru ca ea să fie pregătită astfel încît să dea rezultate pozitive. Care ar fi modalitățile de atingere a acestui obiectiv ? Mi-e dificil să recomand o anumită soluție — există mai multe posibilități. Noi am primit cu interes oferta Finlandei de a găzdui o eventuală conferință ; după cum știți a fost numit un ambasador itinerant care efectuează sondaje pe lîngă guvernele interesate. Mai există și alte sugestii, de exemplu, aceea ca, inițial, o reuniune a miniștrilor să identifice condițiile pentru ținerea conferinței, să clarifice obiectivele ei. Cred — a afirmat ministrul de externe islandez — că toate țările sînt interesate în realizarea cu succes a unei conferințe privind securitatea Europei.

L-am rugat apoi pe dl Jonsson să expună poziția guvernului său față de grupările economice (existente sau proiectate) vest-europene : care este semnificația recentei aderări (ca membru cu drepturi depline) a Islandei la A.E.L.S. ? Intenționează guvernul islandez să se asocieze acordurilor „Nordek" sau „Skandek" — în cazul cînd vreunul dintre acestea s-ar realiza ? Care este poziția Islandei față de C.E.E. ?

— Dobîndirea calității de membru al A.E.L.S., fapt consemnat la 1 martie a.c., se explică prin ponderea însemna-